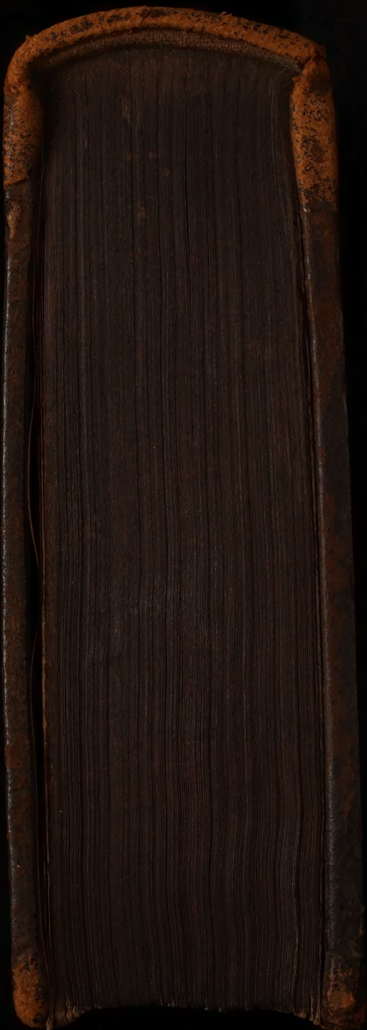
PAPACELSI
COMPENDIUM
DE
VITA LONGA
1568

Leo Suar

et

Paracelse

I, 1

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

PARACELSUS

I
65640/A

Dupl. C:493

AVREOLI TH.

PARACELSI

HEREMITAE SEPTEM LIBRI DE GRADIBVS, DE COMPOSITIONIBVS, DE DOSIbus receptorum ac Naturalium.

Cum Scholijs quibuſdam vtiliſsimis.

QVIBVS. XVII. CAPITA DE ANATOMIA in fine addita ſunt præclariſſima.

SINGVLA PER ADAMVM A Bodenſtein reuiſa, & Typographo commiſſa.

*

* Ἀνέχου καὶ ἀπέχου *

BASILEAE,

PER PETRVM PERNAM,

M. D. LXVIII.

LECTORI SALVTEM.

MVltos vocatos interq; ipſos nonnullos electos, Paracelſi libros coemere voluere & relegere certò, lector optime, liquet. Iſtos (quorum ex numero inſignis nugigerulus Leo Suauius primas paulũ poſt principia tenet) ſacrata placita, admiranda prouidentia omnipotentis, Theophraſto præ cunctis hominibus largiter infuſa, vt quærẽtibus miſerationem Chriſti, viam rectam ad vtramq; medicinam commonſtraret, obfuſcare, immo trucidare ignominioſe, in odium ducere meris ænigmatibus mendacijsq; ſimpliciorum & tyronum animos deterrere & abalienare, omnes neruos intendere conſtat illos, quo proximis in anguſtijs ſummis auxilium ferre poſſint (admoniti exemplo Samaritani & præceptis ſacris) vulneribus mummiam adhibere, & veluti generoſi canes Lazarum, lingendo vlcera

refecerunt, vires labefactatas roborare,
ſpiritum vitæ iuuare, ſummamq; clemen
tiam intellectiui venerari addiſcant &
conſueſiant. Factū ergo ijs, alijsq; de cau-
ſis, vt librorum Paracelſicorum, iam an-
te annos publicatorum, vix duo aut tria
exemplaria quorundam extent vænalia:
quocirca cum audirem quoſdam rarita-
tem tantorum quæritare, cœpi ipſis grati-
ficari: iamque in præſentia tractatus de
Gradibus & Compoſitionib. receptorum
cum ſcholijs, quibus de Anatomia in fine
tractatulus cohæret, recudere curaui: ſic
enī ſoleo micas ſalis quo tuear corpuſculū
ab putredine, imbibere, quouſq; ipſe balſa
mus prodeat. Tuum itaq; erit interea age
re ſyncerum, & omnia dextrè quæ ſunt
probata interpretari: nullibi doctioribus
ingratitudinem exhibere, frontemq; cor-
rugare ob tuāmet ignorantiam, cum non
ſit cuiuſuis adire Corinthum, ſed quod
ſint in die vigintiquatuor horæ, quarum
ſingulæ

ſingulæ cum ſint inter ſe inæquales, alias operationes inferre, iubente Deo, rationem habere, illumq́ qui humiles & conſtantes in oratione exaudit, & eleuat, abſq́ intermiſsione rogare, vt faſtigium imponat in altiſsimis, tum ſenties hos labores veros eſſe, ſaluberrimoſq; fructus producere. Non te abſterreant falſæ & coloratæ, quin immo diabolicæ expoſitiones Suauij, quas nequiter ſupra libros de Vita longa Paracelſi finxit & publicauit. Mēdacia eiuſdē rugiētis leonis diligentius perpende, facile quàm ſit imprudens, & impudens, inſignis ſycophanta, & ignarus vniuerſæ philoſophiæ deprehendes. Metallorum negat reſolutionem, quod ſalis, hoc eſt induſtriæ & ſapientiæ valde parum in ſe habeat. Vale: Datum Baſileæ feſtinanti calamo ix. Februarij. 1568.

Adamus à Bodenſtein
Doctor & Medicus.

DOMINO ADOLPHO HERMANNO RIEDESEL IN ÆYSENBACH, VIRO NOBILITATE ET DOCTRINA EXCELlentiſsimo amico ſynceriſsimo, ſalutem optat maximam.

QVemadmodum, non omnis fert omnia tellus, uir clariſsime, ſed regiones ſingulæ ſua peculiaria commoda & incommoda producunt: ita quoque Dei liberalitate (qui cuncta poteſt efficere ſua diuina uoluntate, ac ex immenſo theſauro omnia gratis largitur) ſingulæ hominum ætates habent ſua bona, quibus plurimum inter ſe differunt ac rerum oſtendunt miras uiciſsitudines: Nihil enim ſub hoc ampliſsimo cœlo extitit firmum ac ſtabile: Omnia orta intereunt, ac unius interitus eſt alterius ortus: Singula paulatim creſcunt, donec ad ſummum perueniant ſtatum, ex quo iterum deſcendunt ac tendunt ad interitum, ſuſcipiuntque nouas formas. Sic tres Eccleſiæ mutationes factas eſſe, utpote naturæ, legis & gratiæ manifeſte conſtat, quas nonnulli dum non intelligerent, male finxerunt diuerſos ipſis præeſſe Deos, quaſi Deus Legis foret ſeueriſsimus ac truculentiſsimus, nunc autem gratiæ mitiſsimus & clementiſsimus, cum ſit unus & idem Dominus ac Deus, quo ab omni æternitate abſq; omni fine ac mutatione in eadem natura permanente, mutationes

Vnius corruptio alterius eſt generatio.

Res in ſummo ſtatu facile decreſcunt.

tiones fiunt innumeræ. Artes cum liberales, tum mechanicæ in uniuerſo terrarum orbe, & ſingulis eius partibus mirabiliter naſcuntur, creſcunt ac florent, poſtea iterum langueſcunt ac decreſcunt, non aliter atque animalia & plantæ, ſuaq; habent tempora. Hominum *ſtudia unà cum ætatibus miras ſubeunt mutationes. Fuimus diu in tempore garriendi, iam tempus ſciendi inſtare quis negabit? Leges poſteriores abrogant priores: Florentiß imæ reſpublicæ funditus euerſæ ſunt, aliæ uiciß im exiguis principijs ad ſumma peruenerunt faſtigia, Terra ſingulæq; ipſius partes qualibet ætate nouas extrudunt facies: Nam Germania noſtra olim fuit adeo rudis, deſerta, paluſtris & inculta, ut conſtans rumor ſit ad exteros ſparſos, Germanos inhumaniter ferarum more uiuere: Vnde Galenus libro primo de Sanitate tuenda, ait, ſe hominibus ſcribere, non autem magis agreſtibus & barbaris Germanis, quàm apris, urſis, & Leonibus, quòd pueros recenter natos deferrent ad flumina, ac illic in aqua gelida probarent, num corpora forent firma. Noſtro iam tempore, quàm ſit exculta & polita, non ſolum Germanis finitimiſq; nationibus notum eſt, uerum & extremis Indis. Hanc ſi inſpiceret Cornelius Tacitus, hercle eam uix amplius agnoſceret, ac nimirum exclamaret de ſtatu, Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo. Contra fuit regio paleſtina fertiliß ima, (ut Spiritus ſanctus docet) nunc autem barbarie oppreſſa, deſerta ac ſenio confecta iacet. Eodem ſanè modo medicina uerum Dei munus ſæpius mutationes ſenſit: Quia mundi* IEHOVA *primis hominibus, qui*

De medicina Galenus, aut Theologia Schotiſtæ.

naturaliter uixerunt, maximam naturæ cognitionem cum longa uita eſt largitus. Cæterum peccato nimium paulatim creſcente, uſque adeo ignorantia ſucceßit ſcientiæ, tenebræ luci, ut Dominus non ſolum homines morbis affligeret, ſed etiam diluuio omnes, præter admodum paucos, perderet, cum quibus prima & præclara ſcientia naturæ, maxima ex parte interijt. Hermes quidem dicitur poſtea duas lapideas tabulas reperiſſe, in quibus ueteris medicinæ & totius naturalis ſcientiæ ueſtigia reſtabant, ſed ars uera, nec illic erat inſcripta, nec homines eam à Noe alijſq; rectè didicerunt: Ideoq; deſtituti uera arte, & etiam morbis in genus humanum ſæuientibus, ad obſeruationes confugerunt, quibus unà cum reliquijs tantum ſucceſſu temporis effecêre, ut artem quandam colligerent, de qua Hyppocrates meminit dicens. Medicina eſt antiquiſſima, cuius principium & methodus ſunt inuenta, per quam omnia uſu ac tempore comprobantur, tum priora, tum ea, quæ adhuc reſtant. In lege idem ait, medicinam omnium artium præclarißimam eſſe, ſed propter ignorantiam eorum, qui eam exercent, & ob uulgi ruditatem, quòd iſtos, medicos eſſe iudicat, eô deuenit, ut cunctarum artium longè uilißima cenſeatur. Similimi deniq; dicit huiuſmodi ſunt medici perſonis, quæ in tragœdijs introducuntur: Vt enim illi figuram, habitum & perſonam eorum gerunt, quos referunt, ac nihilominus re uera tales non ſint, ita quidem medici fama & nomine multi, re autem & opere ualde pauci. Ex hiſce liquet medicinam ante Hyppocratem fuiße, & ſyncerius tractatam, quàm uulgus

Hyppocr. 1. lege.

medicorum

medicorum ipſius ætate declararit: Hyppocrates uero artem negligentia & inſcitia mutilam & laceram in quendam ordinem redegit reſtaurauitq;. Hanc artem quodammodo reſtitutam, ſenſim inquinarunt ac obſcurarunt poſteriores, qui ſeſe profitebantur Hyppocraticos, quum tamen id nequaquam, præterquam nomine erant, quod poſt annos 700 ab Hyppocratis morte, Galenus multis teſtatur locis, ac eos obiurgat. Is Galenus autem quaſi per tranſennam Hyppocratis arcana uidit, quæ plurimum eſt admiratus, ac uarijs laudibus perſequutus. Sed ipſi plus ſatis ad circumſtantias externaq; accidentia, quæ ampliſsimam præbent materiam loquendi deflexit. Hyppocrates paucis res ipſas ex parte docet, quarum exteriora Galenus multis depingit coloribus more oratorum: Non tamen negarim Galenum quædam egregia effeciſſe in leuioribus morbis: Ad arcana uerò, quæ Hyppocrates cognouit, nunquam eſt ingreſſus: Quo factum eſt, ut corporum ueras formas non cognouerit, ideoq; eas à corporibus elicere, aut ſeparare non ualuit. Habuit ergo Hyppocrates dona ſua, & Galenus ſua, quæ omnia Deus largitus eſt pro eius libera uoluntate, qui noluit ueræ religionis contẽptoribus omnia tribuere, ne perpetuo noſtri agerẽt præceptores, et quaſi Dominus nequeat ſuos electos meliora dòcere, q maxima promiſit dona pijs, imo facit eos participes omniũ, quæ in cœlis ac terris exiſtunt, unde Socratis illa prodijt ratiocinatio, Omnium amicorũ ſunt cõmunia: boni & Deus ſunt amici: omnia igitur ſunt ipſorum communia. Infideles uerò ait, ſe non agnoſcere, ſed peccatores puni

Medicinæ laus.

re peccato, ut uero ſcopo aberrent. Verum medicina eſt res ſancta & Dei munus, Quod medius fidius extra Eccleſiam apud Turcas, ualidos oſores Chriſti, Iudæos perfidos, Tartaros, alioſq; ueri numinis irriſores non magis quærendum, quàm in Eccleſia eſt, propter quem æterna medicina deſcendit ex cœlo, eamq; curauit. Quid igitur quærimus apud ipſos, qui nihil ſolidi habent? Confugiamus ad æternam ſapientiam omnis boni cauſam, nõ ad animales homines, quorũ opera ſunt peccata. Initium ſapientiæ timor eſt Domini: omnia, quæ petimus in ipſa offert Dominus: Quod ſi propter noſtras iniquitates continuo non omnia adſequamur, & in abdita naturæ non intromittamur, pulſabimus acriter, & ſimul orabimus ſupplices, quo per uerum oſtium, non tectum ingrediamur. Hæc tria cum Theophraſto uidemus medico inprimis neceſſaria, uidelicet, ueri diligentiſſima inquiſitio, pulſus acris ſiue conſtantia in quærendo, & oratio pia, quibus diſcipulis, ac unctis nil non tribuit Deus. Hinc incipiamus noſtros canones, non ex proprijs & obſcuris animi conceptionibus: pudeat nos, iuramento dato à uero duce deficere (qui cuncta largitur, omnia uincit & in ſua poteſtate quæque habet) in aliena caſtra ſordibus plena. Cogitemus omnes morbos omnemq; mortem eſſe peccati pœnam, quam nemo poteſt mitigare, longe minus totam auertere, niſi fuerit inſtructus excellenti aliqua re à Deo tradita: Quemadmodum enim Chriſtus uerus Dei filius nos redemit ab æternis morbis, ſic oportet medicum, corporis morbos arcere & curare, quouſque tempus diſſolutionis ueniat

Chriſtiani longè exactius medicinam habent cæteris nationibus.

niat, quod certè non fieri poteſt abſq; cœleſti medicina, quam Deus firmam, certam & efficacem donat ſuis contra peccati operationes, quo agnoſcamus per eam longe diuiniorem medicinam, eiq́; reſpondeat noſtra. Et Chriſtus ipſe profeſſus eſt ſe medicum eſſe, qui mortuos excitauit, uarijs afflictos morbis priſtinæ ualetudini reſtituit diuina uirtute & externis medijs, ut ſaliua & pulueribus. Sæpe etiam ſolum dixit ægroto, remittentur tibi peccata tua, ac ſtatim reualuit. Samaritanus oleum & uinum infudit uulneribus, quibus ſuum præſtitit officium: Quia omnia creator, cœlum, elementa & uniuerſa, quæ ex ipſis naſcuntur in uſus hominis fecit, uultq; nos ea inquirere ac uti ad hominum utilitatem ipſiuſq; immenſam gloriam. Quamobrem firmamentum ſiue cœlum uniuerſa inferiora mouens diligenter conſiderandum, eiuſq; uirtutes mirabiles in rerum mutationibus obſeruandæ ſunt, quorum ignarus nemo eſt dignus nomine medici. Tertio loco elementa occurrunt, & quæcunq; ex ipſis naſcuntur, quo maioris ac minoris, hoc eſt hominis, ſingulæ partes ſint notæ: Cohærent namq; partes utriuſque mundi certa proportione, cognatione & neceſſitate, quæ Spagyrica ars, corpora in ſimpliciſſima reſoluens, ac formas efficaciſſimas eorum demonſtrans, imperfecta abſoluens, euidentiſſimè oculis ſubijcit.

Chriſtus fuit medicus.

Balſamum Samaritani.

Microcoſmi anathomia neceſſaria eſt.

Hanc aut intactam medici prorſus ante noſtrum Theophraſtum reliquerunt, aut nimis frigidè tractarunt, licet ipſa ſit anima & ſpiritus totius artis, quod optima experientia omnium certiſſimum examen ipſi coniungatur, quæ generalia, omneſq; communes ſen-

tentias à Deo *per cœlum, elementa & ſecunda corpora compoſita rationi data in lucem producat, explicet, probet, ac in uſum commodiſsimum transferat, quo & ſenſus & ratio ſimul apprehendant ipſas res, non umbras:* Nam *tota medicina eſt diſperſa per omnia corpora naturalia, & nihilominus membra ipſius ſe inuicem cognoſcũt, & neceſſario cohærẽt uinculo.* Nec *aliunde ipſam colligemus quàm ex ipſis mundi partibus, quas ſemper inſpiciemus ac diligentiſsimè legemus:* Certiora *enim docent, quàm omnes libri hactenus de hac arte conſcripti: & uniuerſus mundus una eſt pharmacopœi, hoc eſt, naturæ officina, quæ res continet ac producit ueras, hominibus commodiſsimas, non fictas & inutiles:* Hinc *conſtat medicinam eſſe artem ſanctam, firmam & certiſsimam, effectuſq; ipſam probat, non pecunijs, quòd ſummi numinis ſit donum, & cœlum, elementa, totuſq; mundus non mutetur, ac ſemper eandem ſeruent cum humano corpore proportionem & anatomiam, in qua talem & tantam palpamus manibus, & oculis uidemus certitudinem, ut magis magiſq; doleamus, nos tam diu oleum & operam (quod dici ſolet) perdidiſſe in medicina rudiori, qua tamen & nos aliquot aureorum millia lucrati ſumus, & adhuc opes & nomen poßumus eadem comparare, ſi meliorem nos* Theophraſtus *non docuiſſet, & quotidie cum natura doceret:* Non *enim medicina (ut iam diximus) conſtituta eſt per hominum opiniones, ſed* Deum *& naturam, quæ conſtanter magnaq; energia agunt, omniaq; ad optimum finem deducunt.* Itaque *intueamur conſentiente omnipotente* Deo,

Phyſic⁹ circa res corporales nõ imaginabiles uerſare debet.

Officiũ Medici.

Deo, naturam, quæ mirificè explicat uarijs modis maieſtatem Domini, atq; ad eandem inuitat nos, quo cognoſcamus omnium cohærentiam: Probabimus ergo artem, cœleſti doctrina & experientia. nec concedemus argumenta huiuſmodi, Hyppocrates uel Galenus dixit, ergo uerum eſſe oportet, Sed talia, Aeterna ſapientia dixit, aut natura demonſtrat, quare neceſſariò uerum eſt. Si medicina hactenus uulgaris, & multis libris promulgata foret uera, doctiſsimi eius artis eſſent quoq; præſtantiſsimi in morbis curandis, quod falſum eſſe lippis & tonſoribus notum eſt: id plurimis declararem exemplis, niſi exiſterent odioſa: Perpendat quiſq; ſecum, num præceptis experientia reſpondeat. Eſt profectò res turpis tanta conſcribere uolumina, & uiam alijs indicare, quæ adeo eſt fallax, ut ſæpe mulieres ipſos uincant in morbis curandis. Eſt adhuc longe turpius Doctori, quum culpa redarguat ipſum. Præterea cernimus adeo caduca eſſe artis principia, ut nec à Deo ueraq; natura originem ducat, uel probam ignis ferre queat, qui ſtramen & chartas cito abſumit, quibus ſublatis, ars perit. Quapropter eximie uir, non eſt mirum, ſi medicinæ fiat reſtauratio hiſce noſtris temporibus, quibus Deus ſempiterna lux mira reuelat. Quia ipſi diſplicent hominis terreni figmenta, ſua autem bona, quæ ſunt certa ac ſancta, amat & manifeſtari cupit: Nihil enim teſte ſpiritu ſancto adeo reconditum eſt, ut non reueletur, & nihil adeo occultum, quod non ſciatur, Ideo nos trito prouerbio dicimus, Tempus proferre roſas. Sophocles inquit πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδὲν, ὡς ἅπανθ᾽ ὁρῶν, καὶ

πάντ' ἀναπτύσσει χρόνος. Plutarchus uir grauis & doctus in Problematis inquirens cauſam, ob quam ueteres Saturno tectis capitibus ſacrificarunt, arbitratur, uoluiſſe per id ſignificare, ueritatem tectam ignotamq; eſſe, quam tempus euoluit atque detegit: Quod Saturnus, qui dicitur κρόνος, quaſi χρονος, hoc eſt, tempus, æſtimetur temporis Deus & author. Signis multis diſcere poſſumus inſtare mutationes: quoniã impoſturæ in ſummum ſuum gradum aſcenderunt. Item ſi nos repetamus Hiſtorias, aut Hiſtoricos legamus diligenter, inueniemus bona & mala ſimul creuiſſe, non quòd ſint idem, aut pariter in eodem exiſtant, uerum ſingula in ſuis, omniáque tendant in ſuo ordine ad ſumma faſtigia: Quemadmodum exquiſitis morbis, exquiſita remedia, ita extremis temporibus extrema conueniunt. Hæc cum ita ſint, nemo ſanæ mentis ægreferet, nos omnes intendere uires, ut certam & nouam hominibus medicinam, ab æterno utroq; medico promanantem introducamus, ac ueterem, quæ umbram ueræ refert, omittamus, præter obſeruationes, quas ad ueras noſtras regulas pulchro ordine referemus, eaſq; explicabimus. Nam hæc ars nos ita in naturæ arcana introducit, morbos quaſi digito demonſtrat, ac remedia ſubtiliſſima & perfectiſſima, quæ morbos omnino tollunt, oſtendit ac præparare docet: Siquidem iſtæ rerum formæ efficaciſſimæ, à materia craſſa & ſtupida ſeparantur, quarum unus ſcrupulus tantum præſtat, quantum cum ſua materia integrum pondo. À formis enim, ut & philoſophi ueteres teſtantur, omnes actiones prodeunt, materia uerò

ſuſtentat

ſuſtentat eas, ac impedit, quo minus formæ ſiue qualitates penetrent, ſibiq; ſimilibus & laborantibus in mi nori mundo ſuccurant, officiumq; præſtent. Quodque enim corpus extra hominem habet in homine aliquid ſibi cognatum & ſimile, quod accedit & iuuat quoties ſumitur. Sic Euphragia oculis medetur ſua forma, quæ ex ſtomacho aſcendit ad oculos, & ſuum quærit cognatũ, illiq; fert ſuppetias, non aliter atq; ſpecies ſiue formæ rerum ſingulæ conantur ſibi ſimile producere, ſuaſq; ſpecies conſeruare, ne pereant. Et ſicut anima huius mundi rebus caducis immerſa, non ſapit ea, quæ ſunt ſpiritus, ita quoq; formæ nimiũ alligatæ et inuolutæ nequeunt obire ſua munera: Ars autem Spagyrica óptime ſeparat, aptaſque reddit ad penetrandum, ſuiſq; membris ſuccurendum. Quare nemo mirabitur diſcipulos ſapientiſsimi Theophraſti radicitus tollere morbos, hactenus apud mei ſimiles Galeniſtas incurabiles, quales ſunt podagra, epilepſia, paralyſis, hydrops, morbus gallicus & lepra: quòd arcana ſeu formæ abſtractæ omnia penetrent, purgent, priſtinæq; ualetudini per omnia corpus reſtituant, auxilium ferendo, non extrahendo quicquam uiolenter, ſed attenuata mala educit, bona conſeruat & confirmat, cum quibus etiam permanet. Hæc hucuſq; non prodierunt in lucem: quòd ſingula debeant fieri ſuis temporibus. Velim idcirco omnes medicinæ ſtudioſos admonitos, ac propter communem reipublicæ utilitatem adhortatos, ut mentis aciem intendant, bona oblata ambabus ulnis amplectantur, tempori ſapientum more inſeruiant, in Philoſophia alchymiciſque

Omnis actio à forma prodit.

diligenter exerceant, DEVM in primis, poſtea uniuerſum mundum ac ſingulas eius partes in homine probe diſcant, & obſeruent: impoſturas, mendacia aliaq; ſimilia fugiant; nec tradant ſe otio, externis depictiſq; accidentibus, quibus ſemper laruati eſſe coguntur, nunquam libero & naturali uultu. Ad hanc diuinam artem præclare hi ſeptem libri Theophraſti de gradib. & compoſitionibus uiam ſternunt, quibus intellectis mirifice animus illuſtratur, quod hactenus abſq; omni ferè fructu plurimi, gradus & compoſitiones externis qualitatibus conſtituerunt ac præſcripſerunt, quæ debuiſſent compoſitione & reſolutione uéraque anatomia inquirere, quemadmodum noſter Theophraſtus naturam diligentiſsimè obſeruans longo uſu magniſq; laboribus (quos lumen naturæ utiliſſime promouit) gradus omnes ingenioſiſsimè ad quatuor elementa omnium corporum concretorum ſimpliciſsima reduxit, tribuitq; ſingulis parentibus magna iuſticia ſuos liberos: Nam elementa nihil aliud ſunt, quàm matres, matrices & prima corpora compoſita, ex quibus omnia reliqua mixta naſcuntur, & in quæ reſoluuntur: Nullæ ipſis inſunt actu qualitates, ſed poteſtate omnes, quòd ex ipſorum concurſu uirtute cœleſti adiuuante, quæuis corpora prodeant. Non tamen ex quouis elemento quoduis oritur corpus, uerum ſingula gignunt ſua. Sic terra eſt ſuorum mater, quæ ſunt qualitatibus prædita, quibus liberi ſuos parentes ſuperant, Aqua producit ſua, eaq; alit: Eodem modo aer & ignis ex ſe prognata nutriunt: Tria itaq; exiſtunt corpora ſimpliciſsima, ſulphur, ſi-

(Margin: Elementa ſunt corpora cõcreta.)

(Margin: Tria ſunt corpora ſimpliciſſima.)

ue Reſina, Sal & Liquor, qui mercurius & cotoronium dicitur, quæ nemo animum debet inducere, noſtrum eſse ſal, ſulphur & mercurium uulgi, quòd horum ſingula quatuor conſtent elementis, reſoluanturque in tria prima eiuſdem generis ſimpliciſsima, à quibus elementa, multis differunt modis: Nam elementa ſunt quatuor, principia tria, quæ ſunt corporum ſimpliciſsima & prima: illa uerò mixta & prima compoſitorum, hæc præcedunt, & permanent nihilominus in elementis & omnibus compoſitis ſiue phyſicis corporibus: Conueniunt iterum, quod poteſtate quiduis exiſtant, & qualitatibus careant: omnia corpora phyſica gignant. Sunt itaq; ipſa elementa ualde à ſenſibus abſtracta: Quia ſummæ qualitates non inſunt ipſis, ſed ex elemento ignis prodeunt. diſtinctio & cognitio eorum ex effectu comparatur: Nam terræ naturam demõſtrat eius progenies, ut planta & animalia. Sic quid ſit aqua docent ea, quæ ex ipſa gignuntur, ut gemmæ, mineralia & metalla: Nec miraberis elementa carere qualitatibus, cũ Hyppocrates, Ariſtoteles, Galenus aliĳq; philoſophi uno teſtentur ore, elementa non inueniri pura. Qualitates non eſſe in actu, apparet ex compoſitione: Aquam & aerem optima eſſe conſtat, quæ nullam uehementem qualitatem continent. Nulla ἀνάλυσις nec σύνθεσις oſtendit quatuor ſummas qualitates ineſſe, quarum ambæ ſimul aut altera ſaltem indicaret eas qualitates ipſis ſolis conuenire, ſed contrarium euidenter nobis demonſtant: Quia experimur corpora diſſoluendo eò nos ipſos reducere, ut ſint omnis qualitatis expertia: Herbarum

Elementa ſunt à ſenſibus abſtracta.

namq; ſuccos, uinũ aliaq; plurima digerẽdo ac ſeparã do. Carẽt poſtremo omni excellẽti qualitate, & quanto maior ac diligẽtior fit ſecretio, tanto minus qualitates in ſingulis partibus ſentiũtur, quod quidam norũt ex uini ſpiritu quem ideo uocant quintã eſſentiã, quaſi ſit naturæ cœleſtis & non elemẽtaris. Corporib. ex elemẽtis genitis, duas tantũ qualitates tribui, manifeſte optimiſq; argumentis in operis principio author docet: Nam quicquid reuera eſt calidũ, id ſimul eſt ſiccũ: Et quicquid actu eſt frigidũ, idem exiſtit humidũ. Has duas qualitates, frigiditatẽ & caliditatẽ Ariſtoteles et medici uſu didicerũt eſſe agẽtes, reliquas duas ponunt patiẽtes, quaſi prioribus ſubijciãtur et earũ ſequãtur dominiũ, quòd agẽs, redigat patiẽs in ſuam naturam. Vnde ſufficiãt duæ qualitates in gradus cõpoſitionesq; docẽdo, quas reliquæ neceſſariò comitantur & amplectuntur. Et licet elemẽta careãt ipſis, tamẽ ita inſunt ſingulorũ corporibus phyſicis, ut omnia, quæ ex terra naſcũtur, ſint primi gradus, ex aere ſecũdi, ex aqua tertij, ex igne quarti. Hæc ita ſe habere phyſica docẽt corpora, & ipſa experientia in diſſoluẽdo: Nam uidemus ex quolibet elemento naſci contraria. Sic ex eadẽ terræ parua portione, creſcũt calida & frigida, ut abſinthiũ & lactuca, dulcia et amara diuerſi generis. Ex ijſdẽ quoq; parẽtibus naſcũtur homines diuerſæ naturæ, ut frigidi & calidi, graciles & corpulenti, boni et mali. Tibi uerò D. Adolphe Hermãne præſtantiſsime, hoc opus philoſophicum & medicum placuit dedicare, quod probe nouerim non uulgarem tuam in bonis artibus ac linguis cognitionem humanitati & beneuo

lentia

lentiæ coniunctam, & ſingularem induſtriã, qui quã-tum potes, doctos amas foues'q́;, quæ per Herculem *u-nà cum ſplendida generis nobilitate plurimum te cõ-mendant.* Deinde *cupio hoſce eruditiſsimos libros per petua & publica noſtræ amicitiæ olim* Neoburgi Ba*uariæ apud illuſtriſsimum principem contractæ, pi-gnora eſſe chara & uincula firma.* Non *enim dubito quin tibi ſint gratiſsimi futuri, quod ſtudioſis ueræ me dicinæ cunctiſq; hominibus plurimum adiumenti adfe rent. Nam incredibile dictu eſt, quantu eiuſmodi ſuccincta deſcriptio & doctrina perfecta graduum, ad uniuerſam philoſophiam recte intelligendam con ferat:* Quoniam *ex certiſsimis principijs & regulis ua rijs & manifeſtis omnium rerum gradus demonſtrat, quibus rectè diſcemus qualitates eorum, quæ elemen-ta quatuor producunt, & ſcientiam non exiguam cõ-paramus: Siquidem gradibus rectè cognitis phyſici & medici continuò ſciunt rerum ſtatus, proprietates, differentias, cognationes, facultates ſimplicium & ele mentorum, uires compoſitorum, & qua proportione ac methodo res ſimplices ſint componendæ ac uſui ne ceſſario accommodandæ.* Longe *plura hæc in receſſu habent, quàm prima fronte promittunt.* Valeas *fœli-ciſsime in* Neſtorios *uſq; annos* Ex Muſæo *noſtro,* Eſto *mihi* 1562.
Baſileæ.

Adam *à* Bodenſtein, Philoſophiæ *&* Medicinæ Doctor.

THEOPHRASTVS EX HOHENHEIM HEREMITA, VTRIVSQVE MEDICINAE DOCTOR, PHYSICVS ET ORDINARIVS BASILIENSIS, CLArisſimo Domino Chriſtophoro Clauſero, Doctori Medicorum ac Philoſophorum Tigurinorum eruditiſsimo ſuo Salutem.

Medicorū officium.

EXcellentiſſimum atq; optimum cuiuſq; veri medici eſt, vt ſuum ipſius ac proprium mentalem medicum probè cognitum habeat, ſciatq; ſui ne arcani potens ſit an non, perinde ac tu Chriſtophore Tigurinorum medicorum optime, nihil planè citra iudicium & exquiſitam (quam mille teſtem haud immerito vocant) conſcientiam in medica facultate vſurpas. Sed qua poteſtate in hac noſtra monarchia ego me exerceam ſic habe: Innata mihi mea

Violentia medica innata.

eſt violentia medica ex patrio ſolo: Sicut enim Arabum medicus erat Auicenna, Pergamen-

Theophraſtus Germaniæ medicus.

ſium Galenus, Italorū vero Marſilius medicorum optimus fuit, ita etiam ipſa me Germania fœliciſſima in ſuum medicum neceſſarium delegit. Scis namq; & tu ipſe vniuſcuiuſq; medi-

ci

ci velut matrem eſſe ipſam experientiam, imo noſtræ quoq; totius monarchiæ. Præterea vero, & ſui quoq; iuris eſſe omnem patriam, inſuper, nullum peregrinum cum patritio patriæ probè vniri, neque contrarium, hoc eſt, alienum, cum alio ſibi contrario, vnquam bene comparari poſſe. Ex eo quidem obſerua, vt ad me Hyppocratem conferas, me vero ad Auerroen, Raſim autem cum nobis tribus compara ſimul, quemlibet nempe iuxta ſuam patriam.

Experientia eſt mater medicorum.

collatio medicorum.

Quandoquidem & Arabes & Græci vnà cum Germanis non ſecus atque triplex marrubium in eodem conſiſtunt æquilibrio. Et ambram Germaniæ græcamq; cum ſtorace & theribintho, balſamo & mumia parem faciunt. Neq; enim clam te eſt, vnanquamq; patriam ſui elementi in ſe continere matrices, ſibique ipſi id quod eſt neceſſarium exhibere. Eſt enim Arabia ſuæ patriæ ambra: Et licet fortè (Chaldaiæ roſæ ad Arpinatē nulla ſit comparatio) quid hoc ad ipſas attinet ægritudines? Roſa quippe ſemper ſuæ patriæ roſa. Eodem ſane pacto quælibet natio ſuum ſibi proprium ac peculiarem medicum producit, illumq; nimirum ex ſuo archæo. Omnis enim neceſſitas artifici ſuo præſtat induſtriam: Cæterùm ipſa eadem neceſſitas medicinæ viſq; velut præceptor ac

parens eſt: Quocirca excuſare ſe poſſunt à Græcis Itali, & ab vtriſq; Germani: quilibet enim horum ſuam ſibi ipſis habent neceſsitatem, eiuſq; neceſsitatis peculiarem item adiutorem, propriæ ſcilicet nationis naturæ, Atq; vt Arabum aut Græcorum quis inſomnia ſectetur ac mores neceſsitas nulla eſt, patriæ autem error, peregrina vero arrogantia. Oſcitanter ſiquidem hoc ſit ac velut per ſomnium citra omnem rationem incoactè preterquam, vel opportunitatem vel occaſionem, ex quibus tamen rebus medicum gigni oportet. Cæterum, qui propter eiuſcemodi oſcitantiam ac ſomnium ex patriæ ſuæ neceſsitate in medicum excitatur, is demum nationis ſuæ perfectus medicus exiſtit, ac planè eius ſoli Hippocrates, ipſe Auicenna ipſe ac ipſe denique Lullius: Quanquam hoc in loco non idcirco eos laudarim in hoc, quaſi, qui ex neceſsitate ſint prognati, cùm quod de iſtis ſilentiò prætercam, eorum errores ſua ipſorum etiam patria ſufferre nequeat. quid.n. quæſo Viennã Raſis iuuat? quid Friburgo prodeſt Sauonarola? quid Arnoldus Sueuis? quid Gẽtilis Iacobi de partib. & Truſani cõmẽtarij Miſnetis conferũt medicis? quid his omnibus Auicenna? quãdoquidem vel ſola infirmo non conſideranda eſt ſanitas: Hæc igitur facul

tas

tas ea eſt ex qua ego ſcribo, quam ipſa mihi patria dedit, idq; ipſum per neceſsitatem quam dixi ex qua prognatus ego ſum: proinde & hoc quicquid eſt libelli tibi dedico, vt in Typis excudendo eum commendatum tibi habeas: perſuaſum vero mihi eſt, hiſce meis, propediem ab aliquo fortaſsis imperitiore reſponſum iri, atque illi ipſi à me rurſum: inde enim vtrinq; manifeſtata fiet atq; innoteſcet planè cuiuſq; medici neceſsitas ægrorumq; ſanitas. Cæterum ij, quos ego dilectiſsimos habeo, breuiter fortè aliquot obſcuriorum in his locorum interpretationes dabunt, non autem ille ex meis vetuſtiſsimis vulpibus. Nempe diſſecta eſt quippe ac lacera mea medicorum turba, pars vna linguæ fallacis, altera cordis & linguæ. Quid num velim nimirum intelligis, proximè ad te aliquot mittam deſcriptiones vnà cum mea olei colchotarini emendatione. Boni conſule ſemperq; amicum vt agas, operam dato. Vale, Baſileæ quarto Idus Nouembris. Effectus acta probabit.

Anno XXVI.

THEOPHRASTVS EX HOHENHEIM VTRIVSQVE MEDICINAE DOCTOR ET PHYſicus Baſilienſis, ornatiſsimo ſtudioſorum Tigurinorum cœtui Salutem.

EHeu quam miſera mortalium eſt conditio: Nullum enim ferè gaudium eſt, cui non ſtatim plerumq; luctus ſequatur comes, candidiſsima fautorum cohors, hactenus recitatam in me, non vnquam tam accuratè animaduerti quàm in præſentia, non conſiderans viro ſapienti, non ea ſolum quæ ante pedes ſunt, ſed & quæ à tergo (inſtar Iani illius bicipitis) ac latere circumquaq; eueniunt, ſummo eſſe ſtudio obſeruanda. Ratio eſt quia ſuauis, ſyncerus ille veſter conuictor quo nuper apud vos fruitus ſum, cuius etiam adhuc cum ſumma gratiarum actione recordor, ſic animum meum atq; oculos delinierat & oblectauerat, vt futurorum planè immemor (nempe nihil ſiniſtri præſagiente animo) rem omnem bene geſtam atq; adeo gaudium illud adparens citra comitem triſtitiam tranſactum atque abſolutum arbitrarer. Atq; cum ea nunc demum videam

deam quæ tum temporis præuidiſſe oportuerat, qui quæſo à merore ac luctu temperem? Nempe quod ille quem Baſileæ chariſsimum habui amicum, nunc iam demotino lapſu quo etiam ſecũdario antea decubuerat, poſt hac tamen per me cui à grauiſsimis vinculis, in quæ ab imperitis illis apud Italos natos Doctoribus cõiectus fuerat, tũ à merbo etiã ipſo liberatus, cuius Eraſmus ille Rotherodamus quoq; teſtis eſt Epiſtola illa ſuapte manu conſcripta, præterea tota illius familia, poſtremò verò cum iam conualuiſſet, etiam ipſemet, quem ita ſanitati reſtitutum ac benè iam habentem hinc ad vos hilaris profectus, hîc reliqui: interea dum ſic apud vos genio indulgeo atq; animum laxo, correptus illo quem dixi caſu diem obijt, ille, inquam, quem perinde ac oculos meos amaui, Iohannes Frobenius, omnium doctorum & bonorum (nimirum ipſe quoq; doctus & bonus) virorum parens ac tutor, omnigenæq; eruditionis diligentiſsimus propagator: Quamobrem eiuſmodi quoq; improuiſus vitæ meæ ab eo qui illum rapuit, timendus mihi eſt obitus, quid meæ mihi animæ dico? imo ſuæ vniuerſus. Quocirca moniti vigilate combibones optimi, & ſi quid fortè hic à nobis minus ex officio fiat, gra

uiſsimo illi quod nunc torqueor, & qui mei memor eſſe non ſinit mœrori aſcribite. Valete ſodales ſuauiſsimi & Theophraſtum veſtrum amate. Baſileæ ex muſæo noſtro IIII. idi. Nouembris. Anno

M.D.XXVII.

*REI MEDICÆ PERI*TISSIMO DOCTORI THEOphraſto Hæremitæ, Eraſmus Roterodamus S.

NOn eſt abſurdum medico per quem Deus nobis ſuppeditat ſalutem corporis, animæ perpetuam optare ſalutem: Demiror vnde me tam penitus noris ſemel duntaxat viſum. Aenigmata tua non ex arte medica quam nunquam didici, ſed ex miſero ſenſu veriſsima eſſe agnoſco. In regione hepatis iam olim ſenſi dolores, nec diuinare potui quis eſſet mali fons. Renum pinguedines ante cõplures annos in lotio conſpexi: Tertium quid ſit non ſatis intelligo, tamen uidetur eſſe probabile mihi, id moleſtare ut dixi: Hiſce diebus aliquot nec medicari ua-

cat, nec ægrotare, nec mori, tot ſtudiorum laboribus obruor, Siquid tamen eſt quod citra ſolutionem corporis mihi poteſt lenire malum, rogo vt communices. Quod ſi diſtraheris, paucisſimis verbis ea quæ pluſquam laconicè notaſti, fuſius explices, aliaq́ꝫ præſcribas remedia, quę dum vacabit queam ſumere: Non poſſum polliceri præmium arti tuæ ſtudioq́ꝫ par, certè gratum animum polliceor. Frobenium ab inferis reuocaſti, hoc eſt dimidium mei, ſi me quoq́ꝫ reſtitueris, in ſingulis vtrumque reſtitues, vtinam ſit ea fortuna quæ te Baſileæ remoretur. Hæc ex tempore ſcripta, vereor vt poſsis legere, bene Vale.

Eraſmus Roterodamus ſuapte manu.

THEOPHRASTI EX HOHENHEIM VTRIVSQVE MEDICINAE DOCTORIS, DE GRADIBVS ET

compoſitionibus receptorum & naturalium Liber primus.

CAPVT I. PRIMI LIB.

ANtequam de Gradibus tractare incipiam, obſeruandæ ſunt complexiones naturę, quarum duæ ſunt, alia calida & alia frigida. Porro, quælibet harum ingenitam quandam diatheſin habet in ſe: Nam omne calidum eſt ſiccum, & omne frigidum humidum: neq; enim calor neq; frigus ſola eſſe poſſunt. Itaq; hæ duæ naturæ calidum & ſiccum vnum ſunt, ſimiliter frigidum & humidum. Hunc igitur gradus facile deprehenduntur, quemadmodum ſcilicet vnumquodque in ſuo gradu exiſtit, [a] & quotumquenq; gradum ſingula occupant: Huic loco forſi

Duæ complexiones naturæ.

Diatheſis eſt affectus ſiue diſpoſitio.

a Nam gradus aut eſt calidus aut abſolutè frigidus: ſi calid⁹, abſolutè ſicc⁹: ſi frigidus abſolutè humid⁹: nã hęc eſt natura Taphnei iuxtà naturam eſſentiarum.

tan reclamabunt hi, qui catarractas aliquandiu in panniculis geſtauerunt: [a] prætere a hi, qui cum ſcotomia conſuetudinem [b] habent, quatuor ſcilicet eſſe complexiones, calidam, frigidam, ſiccam & humidam, ex quibus iſti collegerunt frigidum adeſſe humido & ſicco, ſimiliter & calidum cum vtriſque copulari: Et in hanc ſententiam [c] ſingula dixerunt, frigidum ſcilicet poſſe eſſe ſiccum, & calidum humidum, quę verè Evantioſis eſt. Ipſi ſi propius acceſsiſſent, naturamque penitius indagaſſent, argumenta noſtra inſequentia propriora verè deprehendiſſent, qui cum hęc quatuor, duæ ſolum eſſe non ſatis intelligerent, quatuor elementis falſo aſcripſerunt, cum nihil minus, quàm elementa ſint, id quod philoſophia [d] palam indicat.

a In ſuis immaturis opuſculis de exiſtentibus rebus in quatuor complexionibus

b Contra rerum naturam

c Viam inter ſpinas ſparſerunt.

d Medicinæ radix.

CAPVT II.

SEd vt clarius innoteſcant ea quæ de duabus complexionibus dixi [a] ſic habe: Quicquid in rerum natura [b] produxerunt elementa, aut eſt frigidum, aut calidum: Si frigidum habet in ſe

a Præcipuè in errores priſcorum medicorum.

b Quatuor.

ſe ingenitã quandam indiuiduam humiditatem. vbi igitur humidum, ibi etiam eſt frigidum, ſic calidũ eſt ſiccum: Nam ſiccitas ſoli caliditati ineſt, neq; fieri poteſt vt frigidum ſit ſiccum & calidum humidum. Hæc enim ſunt coniunctiones elementales, quæ ex [a] Ares venerunt, id quod exemplo viri patet & mulieris. Vir in ſe habet calidum & ſiccum, mulier autem frigidum ac humidum, ſed ad complexiones quatenus gradibus conferũt. Principio igitur obſeruandum, quid humidum, quid coagulatum, quid denique ſiccum reſolutum: Nam inde fluit communis error qui vel inter medicorum principes graſſari ſolet. Exemplum, ſume criſtallum qui frigidus adparet, præterea ſiccus & aridus: Exicat enim & arefacit, ſed falsò: Nam aridiſsima chriſtalli vis eſt humidum [b] coagulatum, & in adminiſtratione ſua quidquid ſuperat tranſmutat & cogit in humidum coagulatum, id quod denuo reſoluitur quemadmodum glacies. Similiter in petroleo ſiccum reſolutum non eſt perinde vt adparet: Nam ſiccitas, eſt reſoluta in ſu-

a Ares iſte dicitur, qui formam vel ſpeciem rerum ordinat, q8 hęc herba aliam habet ſpeciem quã alia.

b Humidum duplex eſt, aquoſum & coagulatum, quod apparet in criſtallo qui frigidus eſt & humidus, licet cheronium ſuum ſit ſiccum, ſed eſt humidum coagulatum.

bſtantia corporis ſui. Quare hoc loco epilogi vice definio Gradus bifariã obſeruandos, calidos ac frigidos: proinde & ſiccum duplex & humidum duplex, puta, ſiccum per ſe & ſiccum reſolutum, humidum per ſe & humidum congelatum. Reliqua quę hoc loco deſiderãtur, in ipſa habẽtur philoſophia.[a]

[a] *Noſtra de elemenis & elementatis ex quatuor matricib'*

CAPVT III.

QVanquam hoc loco plura dicenda erant de gradibus [a] quàm à me hactenus annotata ſunt, tamen [b] quia apud medicæ rei vel vtcunque peritos hęc conſtant, [c] non poſſum non preterire hunc locum ſilentio & ea arripere quæ hactenus falſo & communi quodã errore prodita ſunt, id quod ad hunc modum oportet accipias. Principio ſumma quæ eſt de Gradibus elementatis [d] non ſolum obſeruari debet, quippe quæ tantum inſeruit ægritudinibus elementatis, ſed etiam ea quæ ſunt de mundificatiuis, [e] incarnatiuis, laxatiuis, conſtrictiuis, repercuſsiuis, diaphoreticis,

a Et compoſitionibus receptorum contra Meſuaicas deſcriptiones; & contra lumẽ ſuum apothecariorum, in tenebris videlicet de trociſcis alãdahal, ſiue de oppopyron.

b Spagyros.

c Licet ſequẽtia ſint contra Raſim & Auerroen, præcipuè in Colliget, & in nono ad Almãſorem, & in quarto ad regem.

d Vel iuxta deſcriptionem complexionis ſecundum Machaonẽ.

e Quæ conſeruant corpus & illa non ſunt alicuius cõplexionis, non curantur ex calidi tate vel frigiditate, ſed ex forma ſpecifica.

phoreticis, narcoticis, in cicatriſantibus, a & in id genus alijs. Ad hæc autẽ requiritur in primis plena cognitio ægritudinum, proinde ſub horum vniuſcuiuſq; ægritudinis graduum: Nam ad vulnera, ſui requiruntur gradus, ſcilicet incarnationis: Ad hypoſarchã gradus exiccationis, Ad guttam gradus confortationis, Ad epilepſiam gradus ſpecificationis, Ad cachexiam gradus qui ſunt ex commiſtione. Hæc omnia ſi bene excuſſeris, tum demum aggredere compoſitionem receptorum.

a Facientibus in Aeſchparã, hoc eſt, quæ corroſiuam carnẽ abrodit.

Neq; hoc loco prætereundum cenſeo ad hanc perfectã cognitionẽ cum ægritudinum tum graduum non modo requiri profeſsionem medicam, verum etiam aſtrologicam, præterea ſpagiricas ſpecies: Nam hæc omnia perfectam atq; adeo longam experientiam deſiderant. Hæc enim vel ſola (non autem lectione aſsidua aut iudicio licet exacto) erumpit huius libelli ſcopus. Poſtremo, ſi quæ hoc loco de gradibus à vobis deſiderantur, ab aſsiduo vſu petite, quo b vos omnes ablegamus ad cognoſcendam virtutem antheræ: præ-

b In anther, in anthera in thalk.

terea Tereniabin, in quem inſigniter nobilitat: poſtremo ad florem cheiri.[a].

a Id eſt, ad aurum potabile quod eſt vltima medicina.

CAPVT IIII.

Ipſos & eſſatos.

PRiuſquam tamen ad gradus ipſos perueniamus, obſeruandæ ſunt regulæ quædam graduum, qua videlicet ratione gradus cum intenduntur tum remittuntur. Principio igitur obſeruabis hūc modum: Quicquid eſt ex elementis terræ id primum gradum occupat, cuiuſmodi ſunt lactuca, viola, anthos &c. Similiter quicquid ex aere fit cuiuſmodi ſunt peſtis, peripneumonia, cauſos, in ſecundo gradu exiſtūt: Quod autem in elemento aquæ gignitur tertium gradum poſſidet, vt ſunt, plumbum, Saphirus, Topazius, &c. [a] Quæ vero ex elemento ignis deſcendunt, vt ſunt glacies, chriſtallus, nix, quartum gradum vendicant: & tum ſiue calidum ſiue ſiccum. Obſeruandum igitur quicquid eſt ex elemento ſenſitiuum idem eſſe cum elemento, quemadmodū rana, cui⁹ ſperma eſt in tertio gradu, ſimiliter cāphora. Qđ ex terra eſt vt homines in primo, vt Rebis. Qđ ex volatilibus

Vt herbæ & radices & arbores.

Genera metallorū marcaſitarum, ſalis aluminis.

a Male ſcripſit Albertus Magnus, de gradibus præcipuè in generationibus metallorum, & Thomas Aquinas cū eo, ſcilicet ex parte mercurij & ſulphuris, in quib. non eſt res prima: etiam Auicenna de mineralib iſtius opinionis.

libus prouenit, in ſecũdo gradu, vt vua. Qđ aũt ex igne erũpit vt Salamãdra, in quarto gradu exiſtit. Verũ qua ratione aliud alteri pręſtet in ſequẽtib. patebit.

CAPVT V.

POrro vt in ſuis punctis clarius innoteſcant gradus, præſens ſume exemplum, [a] Quemadmodum gradus qui ſunt herbarum in quatuor gradus hactenus fuerunt diuiſi, ſic quotquot ſunt ad primum gradum referuntur, neque tamen idipſum ex æquo: Nam aliud plus interdum alio, per principia ſcilicet vtraque media & finem, ſed ita, vt quicquid ex elemento terræ deſcendit, in primo gradu perſeueret, neq; extra eundem collocetur: Nam apud vos Nenuphar quartum gradum occupat, Saturnus apud vos tertium gradum vendicat, qui in frigiditate Nenuphar ferè octo gradibus præcedit. Quare ad eoſdem gradus nunquam collocari poſſunt. Sic quicquid hîc in ſecundo gradu exiſtit, illic etiam primus punctus ſuperat quartũ gradũ elemẽti. Quod eſt ex terra & quart9 punct9, quatuor gradib.

a Licet contra Plinium & Platearium.

ſublimior eſt puncto vltimo primi gradus. In tertio gradu ſimiliter eſt iudicãdum: ſic etiam de quarto. Inde colligun tur ſedecim puncta, quæ ad veros gradus uſq; ad ſexcenteſimum ſexageſimũ tertium tanquam per ſcalas aſcendunt. Meritò igitur eos erraſſe dicimus, qui Camphoram, ſperma ranarum, nenuphar, alumina, in vnum gradum coegerunt, ex quibus verus ac certus gradus nullo pacto in receptis deprehendi potuit: id quod in ſequentibus modis de compoſitionibus indicabitur.

CAPVT VI.

SEd vt peculiariter habeas cum gradus tum puncta eorum quæ calorẽ inducunt, nota: Quicquid vel cinerem, vel calcem, vel vitrum conficit, in quarto gradu ignis eſſe, vt ignem, aquã mercurialẽ, aquam fortẽ, &c. Sic quicquid mordicus offendit & in Aeſchparam conijcit ad putrefaciendum, tertium gradum occupat: cuiuſmodi ſunt colchotar, arſenicus, ſal armoniacus, borax, auripigmentum, cæteraq; id genus alcali. quod autem ad virtutes hominum

Corroſionẽ.

minũ attinet, quibus alia alijs præſtant, punctorũ eſt, non graduum. Præterea, quicquid efficit cicatrices aut veſicas ſecundum gradum vendicat, cuiuſmodi ſunt Rabebeia, [a] cantharides, flammula, melona, & id genus alia. Flammula enim & ſi in primo gradu ſit, tamen alioquin ſecundum affectat: Quia ſpiritus ſalis eô redigit flammulã vt modo non conferatur ad primum punctum ſecundi gradus. Poſtremo quicquid calefacit, neq; tamen prædicta ſigna attingit, vt zinziber, cardamomum, abrotanum cæteraq; id genus, in primo gradu exiſtit vnà cum punctis ſublimioribus & inferioribus. Obſeruandum autem in hac regula, non occurrere gradus pro natura ac ratione elementorum, ſed extra illa in regulam præſentem concludi, & idipſum hac ratione: Quia præſens regula de tribus punctis eſt ſumpta & his tribus inſeruit: Quia in ſale, mercurio, deniq; in ſulphure præcellunt. Quare hoc loco prima cautio eſt, ne regula præſenti in ægritudinibus elementatis vtamur, ſunt enim non niſi excerpta quædam ex his

Rabebeia ſunt radices flammulæ maioris.

morbis, quæ inſeruiunt, quos per tres primas ſanari oportet.

CAPVT VII.

Genus diaphanum & gemmarum.

SEd vt ſimul habeas gradum frigidi præter id quod elementum eſt, ſic accipe, Quicquid congelat humores quartum gradum occupat, cuiuſmodi ſunt quæ ex elemento ignis gignuntur: Quicquid autem infrigidat (vt communi vocabulo vtar) neq; lumen ſpiritum vitæ offendit, adminiſtrato in ſua doſi remedio, vt narcotica, anodina, ſomnifera, ſperma ranarum, cicuta, tertio gradui ſubijciuntur. Porro quicquid humores congelat, vt berillus, carniola, ſecundum gradum vendicat. Quicquid autem calores qui præter naturam ſunt extinguit & paroxiſmos ſedat, in ſecundo gradu exiſtit [a] Poſtremo quicquid non ſinit morbum in paroxiſmum erumpere primi gradus eſt.[b] Hæc regula non ita multum abhorret ab ea, quæ eſt de calore: hęc enim ephantioſin [c] habent prędictorum. Quicquid autem graduum habent qui ſunt ex elementis, idipſum etiam porro manet iuxta præſcriptum vnà

a Sicut nebulgea, ſonifera, laudanum, lignum balſamum.

b Sicut phlebothomia, vētoſa, pharmacum & genera laxatiua.

c Diatheſin ſecum in prędictis naturalibus.

vnà cum pręſenti gradu, ita vt iam geminus fiat gradus naturæ, opereturq́; non niſi pro ratione ac natura elemẽtorum.

CAPVT VIII.

PRæterea obſeruanda eſt regula de coloribus,[a] qui ſimul indicant naturam rerum ſuarum vt centaurea quæ eſt rubea, ergo calidæ naturæ: Lilium quod eſt candidum, igitur frigidæ naturæ. Sed ex coloribus, qui extrinſecus ſunt nihil eſt certi definiendum niſi in hunc modum: Roſa exiſtit rubea & frigidæ naturæ, propter antheram in ea deliteſcentem, quæ calorem roſæ attrahit. Præterea vbicunq́; eſt flauum in flore rubeo illic etiam exiſtit calor, vbi autem frigidæ naturæ eſſe iudicatur, in alijs floribus ſimiliter iudicandum. Porro ſunt flores, qui, etſi natura calidi appareant[b] tamen frigidi ſunt, inter quos eſt minicum. Alij natura frigidi cum calidi ſint, cuiuſmodi eſt cuprũ. [c] Ad harũ rerũ cognitionẽ ſequentẽ regulã nota, Quicq̃d eſt viride, fuſcũ, ſimul atq́; incõmiſtione ex corpore excerptũ calidũ exiſtit. itẽ corpus ſub quo colores delite

a Vt in 7 metallis & floribus metallorum crocus martis, vel flos, calidę naturæ eſt, & ante trãſmutationẽ ſuam frigidæ, & tres primę in generationibus metallorum nullius complexionis, ſed temperatæ.

b Lazuriũ.

c Talkrubeum. & extra Ɛtakakimia & chimolea.

ſcunt. Argentum ex ſui natura frigidũ eſt & frigidi colorem ſeruat: Nam ad finem in Lazurij colorem abit. Mars verò natura eſt frigidi coloris, & in calidã naturam ſeipſum trãſmutari ſinit, nihilominus tamen uim atque adeo virtutẽ vniuerſam propriæ naturæ ſeruat. Atri colores nullius naturæ ſunt, nihil enim aliud ſunt præter ſulphur quod eſt exuſtum, ſub quo nihil deliteſcit prorſus, quod eſt elementatum. Quicquid autẽ eſt candidum, liuidum, nigrum, hyacynthum, frigidum eſt, reliqui colores ſunt calidi. Quicquid autem eſt variegatũ, in vna natura conſiſtit, puta in ea, quæ eſt coloris magis principalis. ſic etiam in uiridi quanquam inſit frigidum, tamen in capite ſuo comprehenditur.

CAPVT IX.

QVicquid exiſtit pingue atque adeo humectatum, frigidum eſt, hoc etſi viridi inſit, tamen [a] viriditas illa in frigidam naturam vertitur, Quicquid autem eſt aridum calidam naturam induit. Præterea quicquid eſt ex ſulphure, mercurio & ſale, in utramque

[a] Quia colores non habent iudiciũ in axungys, & omne mucilaginoſum, & de ſeminibus pſyllij elenio rum & fænigræci æqualis eſt natura, ſicut in ponticis.

que naturam calidam ſcilicet & frigidam cadit, & id ipſum pro ratione triũ primarum. In ſumma, omne quod vrit, ſulphur exiſtit & calidæ naturæ [a] niſi calidis coloribus inſit: Quicquid autem in ſublimationem & calcinationẽ abit, calidam naturã admittit. Sic quicquid ſeipſum reſoluit, aut in alcali coquitur, [b] aridum exiſtit: Porrò quicquid auſterum, eſt frigidum. Dulce & amarum omne calidam naturam induit [c] niſi prioribus regulis ſubijciatur: [d] Quod uerò cutem exiccat, calidum eſt: Quod autẽ cõſtringit frigidum eſt. [e] iam ſi velis ex odoribus horũ iudicare, nihil eſt quod certi definias, niſi quatenus tandem naturam cum corpore ſeruant. poſtremò ſunt aliæ regulæ, quæ ſi cum ſuperioribus non pugnant, admittendæ ſunt.

a Vt patet de camphora, pinguedo cãphoræ cal. diſſimæ naturæ eſt, & camphora per ſe, ſalis naturæ, cum pauciſſima complexione mercurij.

b Siue carcis, ſiue tartari, ſiue clauellatarum, ſiue anatrõ.

c Vt eſt gentiana polipodium, amarum, dulce.

d Per ſuam cõmixtionẽ ſuperuenietẽ ex prima generatione.

e Et omne leue, aut ſpumoſum.

CAPVT X.

PОrrò obſeruandum eſt quaſdam eſſe res, in quibus præter eos qui naturales ſunt gradus, bifariã deliteſcunt, & id ipſum ex duobus corporibus, ut in metallis, gemmis & lapidibus. In hanc ſentẽtiam Mercurius in-

Vltra formã ſpecificã, & eſſentiam. cõplexionatã.

ter metalla ſummus eſt & peculiarem quandam naturam in ſe complectitur, calidam ſcilicet ac frigidã: neq; poteſt auferri ab eo: iam ſi inde generatur metallum, [a] in ferro aut plumbo, [b] præter hanc naturã aliam acquirit, [c] & ſic duæ naturæ vni ſubſtantiæ inerunt, [d] quare plumbum porrò mercurij uice erit [e] ſi plumbea natura, quam vnâ concepit tuis rebus accommodata fuerit. [f] Similiter iudicandum eſt de ſtanno, argento, ferro & cupro, quòd in corpus ſuũ redeunt: [g] In hunc modum & in gemmis liquor permanet in ſua & id ipſum in mercuriali natura. Iam ſi fuerit congelatus in gemmam liquor, duplicem naturã ex æquo induit, quæ denuo reducuntur in primum liquorem: [h] Sic etiam de quibuſdam communibus lapidibus eſt iudicandum. Etiam in herbis [i] quibuſdam ſimilis natura ineſt. Quare lege ac relege, [k] deniq; ad experientiam reuoca, quicquid eſt de rerum natura memoriæ proditum: At ita reuoca vt iam non opineris, ſed exactè ſingula cognoſcas: nam in ijs verus ac certus phyſicus deliteſcit.

a Videlicet ex mercurio corporali per tranſmutationẽ Archei in ferro.

b Aurõ aut argento.

c Et nouã cõplexionẽ ſine corruptione primæ cõplexionis.

d Ex proprijs mercurij viribus cũ concordãtia ſulphuris & ſalis.

e Vel argentũ vel aurũ.

f Rebus tuis pro deſcriptione receptorum.

g Per Raimũdinã præparationẽ in primã naturam ſuam.

h Saphyrus in mercuriatẽ et luna in mercurialẽ, & eſt prima materia lazuria.

i Mercurialibus.

k Omnes artes experimentatorum & medicorum.

DE GRADIBVS ET COMPOSITIONIBVS RECEPTORVM ET NATVRALIVM THEOPHRASTI

Liber Secundus.

CAPVT I.

ET ſi naturæ relollea pro ratione ac natura quod frigidi ac calidi eſt vna cũ eſſentia innata præſcripſi, tamẽ ſunt alia pręter ea quę Ares a naturæ produxit, id quod multis partibus præſtat eo quod ſuperiori libro tractaui. Et vt inde exordiar: principiò ſi volueris de accidentalibus cõplexionibus exactè loqui, reperies hoc loco de gradibus ſuperiora naturæ relollea parũ approbari, & id ipſum hac ratione, Quia in vniuerſum duæ naturæ rebus inſunt, quæ ſimul in vna ſubſtantia exiſtunt (quamuis altera ſolum adpareat) hoc eſt accidens innatum, & accidens elementale: Porro ex ſui natu

Relollea eſt virtus ex cõplexione.

Ares eſt natura prima rerum.

NOTA. Relolleũ eſt natura vltraprimũ. ſic relolleum in hypericone eſt accidens ſine complexione.

ra nihil nō eſt calidum. Prima enim materia rerum calida eſt per ſe, neq; tranſmutat accidens innatum: Quia quælibet tres primæ in complexione uſq; in vltimam ſuam materiam conſiſtũt, hoc eſt, qua ratione deprehenduntur ante relollea, eadem ratione tantiſper manent dum abit relolleum. Quemadmodum igitur finem experientia concludit, ſic principium ſeipſo patet: priuſquam tamen ad ſimplicia quæ in gradibus ſunt perueniamus, obſeruandum, neq; calidum, neq; frigidum eorum innatum accidens eſſe, ſed elemētale potius accidens externum.

CAPVT II.

PRæterea nihil prorſus vel extra ſe emittit natura, id quod medicæ rei peritus facilè colligit, ſed tantiſper accidens innatum ſeruat, dum manet res: aut corpus cui accidens ineſt. Exemplum habes in igne: In hoc enim accidens innatum eſt calor, & natura per trium primarum quæ palàm calida eſt. Porro fieri non poteſt, quin vna cum calore abeat ſubſtantia, ſi uelis calorem

lorem in aliud conferre. Et ſi calefaciat calor ille, tamẽ non niſi calor mortuus a exiſtit, neq; ægritudinem ſanat, neq; quicquã confert, ſed ſuperfluus quidã calor eſt extrinſecus corpori additus. In hunc modum omne accidens innatum vim ſuam aperit ac indicat citra ſubſidium ægroti. Quicquid igitur accommodatur medicinæ morborũ, ad hũc modum adornari debet. Principio confer medicinam ad eum qui ſeparat duas eſſentias, aliam in ſubſtantia, & aliam in ſpiritu vitæ: vbicunq; enim medicinã adhibere volueris, illic oportet ſpiritus vitæ diſcedat à ſubſtantia, & cũ materia peccante morbi cõueniant, tũ demum adparebit medicina ſola in corpore ſuo, & hæc pro ratione trium primarum. Accidentia autem externa elementata eo abeunt, vbi ægritudo delitescit. itaque colligo, in vniuerſa rerum natura duplex ineſſe accidens, innatũ & externum: innatum valetudini parũ confert, ſed externum tantum: Neq; in igne quicquam ineſſe de accidente externo: quare imperfectum naturæ opus aſſero.

a Calor ſine cura & medicamine.

Inter ſpiritũ ſiue tincturam rei & rem ponit diſcrimen.

Accidẽs duplex.

CAPVT III.

a Archeus eſt diſpoſitio naturæ, natura ita diſpoſita.
b Iliaſtes prima materia eſt omnium rerũ, ex qua omnia ortũ habent, chaos, & cõſtat ex ſale, mercurio & ſulphure.
c Ares eſt natura prima rerum.
d Cherio eſt ea natura qua morbi, efficiuntur ſani.

PRincipiò cum parturit natura in proprio a elemento, præparat tandem Archeus pro ratione ac natura priuati Iliaſtis, b ita vt Ares c in tribus primis planè conſiſtat, & generet in eadẽ re corporis ſubſtantiã: hæc generatio per ſe eſt ſolius corporis gratia, ut cũ relolleo eadẽ appareat. Sed quid hæc ad ægrotũ? Nam ignis ex æquo eſt relolleũ accidens, item nix: neq; tamẽ ægritudines ſanant, neque vllam ſanandarum ægritudinum vim in ſe habent, quia relolleum per ſe. Præterea autem efficiunt elementa externa Cherionem d naturæ, quem porrò ad relolleum con feras oportet, quod etſi vnà cum Cherione accipias, Cherio tamen cunctas ægritudines ſanát. Hoc loco nota de Cherione, nihil aliud eſſe Cherionẽ niſi calorem aut frigiditatem earum rerũ quæ corpus relinquit & in naturam abit. Exemplum de camphora, hæc frigiditatem ſuam ex Cherione habet, quare præſentiſſimum remedium eſt in ſufflaturis, in ſubſtantia autem ſuarum primarum

Cherio quid.

marum calida manet: quemadmodum ſulphur & ſpiritus ſalis vnà cum mercuriali:ſic etiam gemmæ,herbæ.Præterea quicquid natura producit ſuũ Cherionem habet,hoc eſt, elementale accidẽs externũ. Quare hoc loco de gradibus aſſero in alio plus eſſe cheronij caloris aut frigiditatis cherioniæ quàm in alio, ſic omnia diſpoſuit Archeus & idipſum pro ratione Microcoſmi.

CAPVT IIII.

SEd vt de cõpoſitionibus receptorum conſiliũ noſtrum clarius innoteſcat, obſeruandũ, quemadmodũ ſuprà mentionẽ feci,relollei & Cherionis,ſic hoc loco rurſus de corpore accipias oportet, nimirũ ægritudines quæ ſolius ſunt naturæ cherioniæ in corpore deliteſcere, & in corpus deſcendere citra deſtructionẽ triũ primarũ corporis ſui.Sicut em̃ Iliaſtes in quatuor elementis (velut mater) ꝑducit relolleũ & cherionem,ſic homo in quatuor elementis cõſiſtit & velut hærreditario ægritudines quæ ſubinde in corpore pullulaſcunt excipit,adeò vt porrò in ægri

Homo conſiſtit in quatuor elementis.

tudines externas elementatas erumpant. Quare ad recepta cherionia ordinanda, oportet externa elementata corpora ſua vnà cum ſubſtantijs relinquant ac deſerãt & in ſpiritum vitæ vergant, nam inde liberatur ægrotus. Obſeruandum igitur mortem non eſſe cherioniam, ſed relolleaceàm: Atqui hinc eſt cur quaqua uerſum non poſsit morti occurri. Quis enim id quod indiuiduum eſt ab eo ſub quo deliteſcit auferet? Nos autem hic de frigido ac calido cherionijs nõ relollaceis loquimur. Reliqua (quæ hic deſiderantur) de origine morborum lege.

De origine morborum.

CAPVT V.

SIcut in ſuperiori libello agnitionẽ naturæ rerum quæ eſt aut frigida aut calida multis ac varijs regulis tradidi, ita hoc loco regula præſens & obſeruanda de herbis, quarum pleræq; frigidæ ſunt ac aridæ, quæ ſcilicet frigiditatem quandam obſcuram in ſe promittunt: hæ quamuis vt calidæ iudicentur, verè tamen frigidæ, vt verbena, burſa paſtoris. Quædã pro frigidis alia reputan-

putantur cum calidæ ſint, vt bugloſſa, anethum, et id ipſum hac ratione: Quia humidum coagulatum ſua cõgelatione maximam ariditatem adfert, & ſiccum reſolutum non citra paruum humorem reſoluit, propter cherioniã naturam. Conſtat enim alioquin nihil ex elemento terræ gigni quum calidum ſit, neq; ex elemento aquæ cum frigidum occupet: nam hæc eſt ratio naturæ. Quod autẽ nihil tale accidit, in cauſa eſt externum elementum quod priorem naturam corrũpit ac frangit. Quare pro cheronia natura, hoc eſt pro experientiæ ductu agendum erit: porrò, quia eadem natura ſiue frigida ſiue calida, corpus ſub quo deliteſcit non format, nihil eſt quod de corpore labores, ſed omnem experientiam in prædictas tres naturas impendas, quemadmodũ in primo libello præſcripſimus.

CAPVT VI.

POſtremo obſeruanda erunt corpora medico earum ſcilicet rerũ quæ ſenſu carẽt. Nam omnia illa in quibus hæ res deliteſcunt nihil aliud ſunt,

niſi liquor, ſubtus quẽ, quod cheroniũ eſt, abſconditur. Liquor autem eſt congelatus ſimiliter ſuo elemẽto quemadmodum Iliaſtès produxit: Quare ſeparationes naturę denuò reſoluunt id q̃d natura cõgelauit, & in hac reſolutione ſeparant̃ prædictæ duæ naturæ. Hinc liquet externa elementata naturæ accidens relolleũ naturæ eſſe, & ſine omni virtute ſeorſum conſiſtere. Sic etiam alteram naturam plenè ac perfectiſsimè adeſſe manentibus proprio innato, ac proprio accidentali, vtrunq; in ſua ſeparatione. Ex his igitur colligitur, nihil, quod frigidum aut calidũ eſt ingenitũ eſſe, ſed id, quod innatum eſt, nemini neq; cõmodare neq; incommodare.

Præterea tamen eſt alia quædam natura, quæ calidum, aut frigidum inducit, ſecundum quam calorẽ & frigus iudicamus, inditio videlicet cheronio, quo interueniẽte ſananda eſt omnis ægritudo. Nam, eadem frigiditas aut caliditas ab ingreſſu ſuo in ægritudinẽ vergit, id quod proprium innatum nũnquam efficit. Hæc onmia habentur libro de coniunctione rerum in proprietatibus

Libro de cõiunctione rerum.

duarum

duarum naturarum iuxta tres primas, & idipſum iuxta præſcriptum philoſophiæ: Porro in ſequentibus capitibus videbis ordinem graduum, idq; pro ratione ac natura ſuorum elementorum.

CAPVT VII.

SEQVENTIA SVNT CALIDAE NATVRAE.

QVAE EX TERRA PROueniũt, primum gradum caloris obtinent.

Diptamnum	Enula campana	Filla
Alchimilla	Cyperus	Calamus
Anthos	Cataputia	Hirundinaria
Lacca	Galanga	Peonia
Epithimum	Philipendula	Zingiber
Ficus	Sanguinaria	Flammula
Geneſten	Laudanum	Herba paradiſi
Coſtus	Chariophili	Lauendula
Pulegium	Lappatium	Sinapi
Huniculus	Macropiper	Galbanum
Leucopiper	Fœniculum	Gamandrea
Sizeleas	Grana paradiſi	Liquiritia
Cretamus	Cironia	Cichorea
Diagridium	Meliſſa	Cubebe

Labrum	*Camepitheos*	*Cardamomum*
Simnaræ	*Bdellium*	*Maiorana*
Baſilicon	*Fumus terræ*	*Serpillum*
Marrubium	*Cardo*	*Oppopanacum*
Serapium	*Cheiri*	*Armoniacum*
Agrimonia	*Melilotum*	
Gentiana	*Callitrichum*	

Aerea ſecundum gradum caliditatis vendicant.

Tereniabin, Nube, Chaos, Ilech,

Quæ ex aqua proueniunt, in tertio gradu calores exiſtunt.

a Sal id naſcitur in fontibus.

Vitriolum	*Margaſita rubea*	*Kakimia ſulphu-* (*ex*
Sulphur	*Sal congelatum* a	*Chimolea calcis*
Thalkaur	*Sal gemmæ*	*Hiacinthus*
Cuprum	*Aurum*	*Chriſolitus*
Topazius	*Smaragdus*	*Ogorum*
Carniola	*Atramentum*	*Alumē plumoſum*
Arſenicus uterq;	*Sal fuſum*	*Rubinus*
Kakimia ſalis	*Argentum uiuum*	
Granatus	*Realgar.*	

Quæ ex igne proueniunt, quartum gradum caloris affectant.

a Sunt mineræ ardentes.

Fulgur con:, Calcinata, Grando cal:, Aethna a *omnis,*

CAPVT

CAPVT VIII.

SEQVENTIA SVNT FRIGIDÆ naturæ.

Quæ ex terra producuntur in primo gradu frigida ſunt,

Cuſcuta	*Fragæ*	*Conſolida*
Branca urſina	*Caſtaneus*	*Nenuphar*
Lenticula	*Fuphragia*	*Mandragora*

Quatuor ſe:fri:mai: Genera ſandalorum dragantum.

Solatrum	*Tapſus barbatus*	*Lactuca*
Endiuia	*Orobus*	*Malua*
Mercurialis	*Mala mat:*	*Quat:ſemina:fri:*
Fabæ	*Galla*	*Criſpula (mira*
Fraximus	*Melon*	*Oranth*
Piſa	*Lolium*	*Floraſmo*
Ribes	*Dactili*	*Roſa*
Acetum	*Ciconidion*	*Cucurbita*
Granatum	*Gladiolus*	*Flos ferri*
Hyoſciamus	*Portulaca*	*Citrum*
Genera myrabo:	*Lilium cõuallium*	*Citrulli*
Barba ſiluana	*Pſillium*	*Genera papaue-(rum*

Quæ ex aere producuntur ſecundum gradum frigidi poſsident.

Vt Nebulgea (quæ fit ex nebula, quando per octo aut amplius dies de mane eſt nebula, & cadit humidum ſuper lapidẽ, illicq; areſit, deinde alio mane iterum eſt nebula, & ſic fit per octo dies: tunc illud quod permanet in lapide, eſt ſeri ſal, quod vocatur nebulgea, & cadit in pratis.)

Quæ ex aqua proueniunt, tertium gradum frigidi obtinent.

Plumbum	*Camphora*	*Kakimia alba*
Electum ter:	*Thallena altera*	*Thallena frigida*
Antimonium,	*Hæmatites*	*Stannum tri:gen:*
Alumen de glacie	*Marchaſita argẽ:*	*Ferrum.*
Argentum	*Alumen entali,*	*Thalk album*
Tria gen:corall:	*Lotho.*	*Aqua glareona.*

Quæ ex igne producuntur quartum gradum frigidi affectant.

a Arles eſt lapillus ſicut ametiſtus,

Chriſtallus	*Arles a*	*Berillus*
Fulgur frigi:	*Citrineus*	*Grando frig:*
Citrinula	*Nix*	*Glacies*

Obſeruan-

Obſeruandum igitur, quacunq; ratione quæque res ex elementis proueniunt, eadem ratione etiam gradũ eundem poſsidere, iuxta ea quæ prædicta ſunt: porrò quicquid ex elementis ſenſitiuũ exiſtit, ſequens figura indicabit.

SENSITIVA SEQVENTIA QVÆ EX TERRA proueniunt primum gradum caliditatis occupant.

Viri	*Capricornus*	*Equus*
Pueri	*Leo*	*Aries*
Boues	*Vrſus*	*Vuulpes*
Lupi	*Gallus*	

Leopardus & huiuſmodi alia.

Sequentia animantia ex aere nata ſecundum gradum caloris obtinent.

Aquila	*Sthrutio*	*Phænix*
Hirundo	*Paſſer*	*Ardea*

& omnia animalia uolatilia, præter ea quæ ſunt in aqua.

Quæ ex aqua gignuntur tertium calidi gradum habent.

Caſtoreum.

Quæ ex igne, quartum gradum.

Salamandra.

SEQVENTIA SVNT FRIGIdæ naturæ.

Quæ ex terra primum gradum frigidi poſſident.

Mulieres *Puellæ* *Vaccæ*
Menſtruum *Sperma omne.*

Quæ ex aere ſecundum gradum frigidi vendicant.

Columbæ *Ciconiæ.*

Quæ ex aqua tertium gradum.

Piſces *Lumbrici* *Teſtudines*
Ranæ.

Quæ verò ex igne quartum gradum.

Gnaui *Zonueti.*

CAPVT

CAPVT X.

PRæterea ſunt alia quædam ſimplicia, quæ interueniẽte compoſitione ſecundum gradum attingunt. Hæc quamuis non omnino pro ratione et natura elementorum gradus ſuos aſſequuntur, quæ tamen in primo ſunt, ſecundum, & quæ in ſecundo, tertium, quæ in tertio quartum gradum acquirunt, quæ in ſequenti figura patent.

Simplicia

Roſa	*Viola*	*Solatrum*
Anthera	*Nenuphar*	*Camomilla*
Flores tapſi	*Flores hyperico(nis,*	*Flores centaureæ,*
Flores prunellæ.		

Additio compoſitionis.

Oleum	*Acetum crudum, Acetum deſtillatũ*
Vinum ardens,	*Et omnis pinguendo.*

Porrò etſi natura per ſe non ſit adeô frigida, tamen eô redigit compoſitio, vt per additionem erumpat ſecundus gradus frigiditatis aut caliditatis, id ꝙd in oleo roſaceo palàm eſt, & in aceto

roſaceo, cæteriſq; id genus. Sunt etiam quæ in tertio gradu alioquin quartum gradum attingunt, vt acetum camphoratum, oleum plumbi, &c. Inſuper ſunt gradus qui per ſeparationem à primo in quartum, item à tertio in quartũ gradum aſcendunt, id quod in tertio libello de Gradibus ſpagirorum [a] patebit. Sunt præterea quæ prorſus non intenduntur, cuiuſmodi eſt nix & glacies, & id ipſum propter naturã relollei. Sunt etiam quæ non niſi præparata naturam eliciunt, vt ſperma ranarum, chriſtallus & ſulphur; item ſunt, quæ ex calido gradu in frigidum rediguntur, vt gemmæ: alia ex frigido in calidum, vt camphora, coralli, &c. Poſtremò ſunt, quæ gradum in præparatione amittunt, vt ea quæ cõgelantur aut reſoluuntur: Item, quæ in ſubſtãtia corporis ſui nihil prorſus operantur, ut oleum iuniperi & id genus alia. Reliqua quæ hoc loco deſiderantur indicabit experientia.

a De gradibus ſpagirorum in tertio libro require.

DE

DE GRADIBVS ET COMPOSITIONIBVS LIBER AVREOLI THEO*phraſti* Tertius.

CAPVT I.

IN frõtiſpitio huius tertij libri obſeruandum, præter eas eſſentias de quibus in ſuperiorib. libris mentionem feci, aliam à ſuperioribus eſſe naturam ſiue eſſentiam, quæ Quinta appellatur, ſiue, vt philoſophi loquuntur, accidens elementale, ſiue vt phiſica uetus habet, forma ſpecifica. Quinta autem appellatur hac ratione, quia in primis tribus quatuor eſſentiæ deliteſcũt. Proinde accidens elementale, & quæ hoc loco quinta dicitur, cuius natura neq; calida neq; frigida eſt, citraq; omnem complexionẽ in ſeipſa. Sed vt exemplum clarius innoteſcat, quinta eſſentia valetudinem firmam ſola introducit, quemadmodum ſunt fortitudo

Quare dicatur Quinta natura.

ſiue firma valetudo quæ in viro eſt citra omnem complexionē ad finem ſui deducit̃,ſic in natura virtus deliteſcit. Nam quicquid ægritudines pellit,nihil aliud niſi confortatio quędā eſt quemadmodum ſi viribus fretus hoſtem pellas. De natura rerum habetur, nihil eſſe in rerũ natura quod virtute careat, niſi ſit naturæ, id quod ex æquo quinta eſſentia exiſtit, quia citra complexionē accidit: Quanquam frigiditas alibi laxet,nonunquam & calor, tamē præter naturam fit, & ex uirtute naturæ relolleaceæ. Quicquid autem ſecundum naturam operatur,eius rei quinta eſſentia exiſtit: Nam in hoc virtus eſt diſpoſita, vt ſordem à corpore auferat,ſicut incarnatiua in vlceribus ſanandis, hac ratione recentem carnem inducũt, vt interueniente eorum virtute materia peccans tollatur. Tria hæc triplicis ſunt eſſentiæ ſed virtus vna, quę iuſta nomenclatura, quinta eſſentia dicitur.

CAPVT II.

AD cognitionem graduũ qui ſunt de quinto eſſe maxime earum rerum

rum quæ confortant, quatuor requiruntur in primis obſeruanda: primum, quicquid eſt ex terra primum gradum valetudinis occupat: Secundum, quicquid ex aere eſt, ſecundum gradū affectat: Tertium quicquid ex aqua, tertium: Quartū, quicquid ex igne gignitur quartum gradum vendicat. Porrò fruſtra ſudabit quicunque ex terrenis quintam eſſentiam affectauerit ſimilē ei quæ ex aere elicitur. In hunc modū, ea, quæ ex aere eſt ad illam quæ ex aqua erumpit nunquam cōferri poteſt. In hanc ſententiam de quarto elemento eſt iudicandum. Exemplum de extrahēda quinta eſſentia de chelidonia: Nihil eſt quod labores per quintā[a] eſſentiam chelidoniæ, quintam eſſentiā phænicis,[b] quintam eſſentiā auri: Item per quintam eſſentiā auri, quintam eſſentiam ignis. Quanquam in chelidonia, meliſſa, valeriana, plus arcani, ꝗ̄ in reliquis inſit, tamē eouſqꝫ præcellit gradus, ut hac eminentia arcanū iſtud multis partibus ſuperet. ſic in quolibet gradu aliud conſiſtit altius alio. Quare in terrenis obſeruandum, num chelido-

a Quinta eſſentia eſt arcana natura.

b Phænix eſt quinta eſſentia ignis.

nia meliſſæ præſtet, num meliſſa valerianæ, ſimiliter etiam de tribus alijs elementis iudicandum.

CAPVT III.

IN ſuperioribus capitibus quicquid tractaui, in hoc ſolum tractaui, vt in ſequentia graduum ſigna deſcenrem, atque adeò palàm fieret, qua ratione gradus in elementis conſiſterent. Non enim ignoro quantum ab hoc loco diſſentiant Platearius, a Dioſcorides, Serapio, cęteriq́; qui hos ſunt ſequuti, qui non pauca de quinta eſſentia ſcripſerunt, ſed falſo. Tu autem quiſquis es huius quintæ eſſentiæ cognitionem ab experientia pete, ſic enim deprehẽdes gradus in ſua diuiſione. Sed vt ſimul innoteſcat qua ratione morbi per quintum eſſe pellantur, principiò diligenter obſerua concordantiam rerum ac morborum. Nam aliæ virtutes in ſola Synanche pugnant, aliæ in Mania, aliæ in Aſchlyte, alię in Lethargico morbo, &c. id quod de concordantijs habetur. Hoc loco ſcitu dignum exiſtimo, hoc quod in natura deliteſcit, vt in Gelutta

a Hi ſolum deſcripſerũt. gradus rerũ, cũ debuiſſẽt arcana deſcribere ipſa.

Gelutta a & Meliſſa, quæ renouant ac transferũt morbũ ſine omni virtute graduũ, in reparatione videlicet ac renouatione priſtinæ iuuentutis. Qua ratione aũt & qua virtute hæc fiant, de vita longa b velut peculiaria quędam myſteria quæ in rerũ natura præter arcana ſunt indicant. Quare hoc loco prætereundum cenſeo, vt q̊d de gradib. quatuor elementorũ cœpi tandẽ perſequar. Hic etſi multæ ac variæ ſunt virtutes quæ per diaphoreticã naturam, alię per narcoticam, aliæ per alia ægritudines vincunt, tamen ad eos qui animũ ad theoremata conferunt iſta remitto.

a Eſt herba carlina liquor pulegÿ.

b Liber de vita longa.

CAPVT IIII.

OMne quod cõfortat eſt temperatum, hoc loco nihil impediet ſubſtantia, quæ etſi frigida eſt, aut calida non tamen incommodabit quinta eſſentia nec quod in corpore ſuo. Porrò, omne ſpecificum eſt quinta eſſentia ſine omni corruptione corporis ſui. Præterea, nihil eſt temperatũ niſi quinta eſſentia, vniuerſa corpora ſunt elementata in natura & accidente ſuo.

GRADVS VALETVdinis.

Quæ ex terra proueniunt primum gradum valetudinis occupant.

Omnia genera
- *Herbarum*
- *Seminum*
- *Radicum*
- *Spongiarum*
- *Animantium*
- *Florum*
- *Corticum*
- *Fructuum*

Quæ ex Aere, ſecundum gradum habent.

Vt omnia genera volucrum.

Quæ ex aqua, tertium.

Omnia genera
- *Metallorum*
- *Marcaſitarum*
- *Kakimiarum*
- *Salium*
- *Mineralium*
- Res *marium ſulp:*
- *Piſcium*
- *Gemmarum*
- *Lapidum*

Quæ

Quæ ex igne, quartum.

Tinctura

Lapis philoſophorum

Quanquam aliæ quædam virtutes obſeruandę ſunt quæ in herbis non autem in volatilibus neq; in metallis deliteſcunt, quemadmodum vrſina, carlina, indicant, quæ extra gradum alienas virtutes in ſe admittunt, inter quas eſt etiam ſmaragdus, qui præter alia vim alienam in ſe admittit, nihil tamen ad ſanitatem conferunt: ſunt enim non niſi virtutes externæ, quæ intrinſecus prorſus nihil valent.

CAPVT V.

De laxatiuis

DE confortatiuis diximus hactenus, nunc ad laxatiua & eorum gradus: Principiò igitur obſeruandum, diuiſionem iſtam qua laxatiua diuiduntur in quatuor naturas hoc loco non obſeruari, quo quidem ad hunc modum iuxta veterem conſuetu-

dinem deſcribuntur: Coloquintida, Scamonea cholerã purgant: Turbith, elleborus phlegma: Manna, Capillis veneris, ſanguinem: Lapis Lazuli elleborus niger, melancholiam. Preterea ſunt & alia quæ choleram vitellinam pellunt, alia quæ eruginoſam, alia quæ aquam citrinam hydropicorum, & id genus alia, quæ alibi deſcribuntur apud nos fide indigna, & id ipſum hac ratione: Quia per materiam peccantem ſuperiora operantur, vel in quibuſcunque generibus morborum. In hanc ſententiam coloquintidę ingenita, Diatheſis eſt prouocare ſedes cũ melancholia ſit, ſic turbiht excitare ſedes haud diſsimiliter limo vel in cholera, & ſic de alijs. Quare iudicium, quod eſt ſuper coloribus ſedium, non ex natura morbi, ſed potius eò, quod ſedes excitauit ſumendum eſt. Porrò etſi ſedes nonnunquam pro ratione ægritudinis à qua productæ ſunt exeant, tamen citra differentiam agendum eſt, quibus purgationibus hæ ſedes ſiſtantur, ſcilicet non iuxta naturam quatuor humorum, ſed potius iuxta na

turam

turam quatuor graduum, qui fortius aluum ſiſtunt. O ingentem Alaoſcopiam, qua id, quod nullo modo deprehendi potuit, ad iudicium reuocare homines ſtatuũt, ſicut infra de ſedibus clarius patebit.

CAPVT VI.

SIcut in ſuperiori capite de gradibus laxatiuorum mentionẽ feci, ita hoc loco quo altius animis inſideant eadem repeto, ſcilicet, laxatiua non obſeruare prorſus quatuor gradus elementorum, ſed mixtos habere gradus citra omnem reſpectum elementorũ. Quare diligentius intuenda erit morbi natura, ne temere abutaris cõfortatione ad medendum morbo, ſed potius ita accõmodes, vt quaquauerſum cum morbi natura conueniat, & gradũ vndecunq; cum morbo conferas. Sed ne hoc loco illotis manib. (quod dici ſolet) in hanc purgandi rationẽ irruamus, hoc opus hic labor eſt. Obſeruandum igitur, partes nonnunquam eſſe inæquales, in eadem operatione in quarto gradu, ut elleborus [a] aliquando tollit quod

[a] *Purgat ſurſum.*

a Per inferiora & ſuperiora purgant.

Titimallus nequit, item cataputia [a] pellent id, quod reliqua duo nunquam pręſtare poſſunt: Aliquando pręcipitatus: nonnunquam eſula: item caſſia fiſtula. Præterea aliquando in febribus purgat febriles humores laxatiuum, vt centaurea, nonnunquam in morbo cataleptico, vt elleborus, interdum in aſcaridibus, vt agaricus, & in id genus alijs: in cauſa eſt natura non humores, quæ in hoc eſt ordinata, vt tollat quicquid eſt melancholicum, ſiue cholericum ſiue phlegmaticum, ſiue aliud quiddam, quod huc conferri poteſt. Nam ex his omnibus ſcatere poteſt, quod choleram æruginoſam dicitis, quemadmodum de humoribus habetur. Hæc omnia cuiuſmodi in ſe myſteria ſeorſum habeant, experientia indicabit.

CAPVT VII.

Gradus ſolutiuorum.

DE gradibus intenſius & remiſſius purgandi hæc ſequētia nota.

I

a Locuſta eſt extremitas arboris.

Quo fit caſeus.

Polipodij.	*Locuſtæ ſambuci.*	*Locuſtæ ebuli.* [a]
Locuſtæ botim.	*Sena.*	*Manna.*
Capilli ueneris.	*Gamandrea.*	*Cichorea.*
Terpentina.	*Stomachiolum.* [b]	*Serum lactis.*

II

II

Siler montanus.	*Turbith.*	*Hermodactilus.*
Ciclamen,	*Azarabaccara.*	

III

Rhabarbarum.	*Diagridium.*	*Scammonea.*
Eſula.	*Agaricus.*	*Centaurea.*
Vitriolum.	*Lazuli.*	

IIII

Hellebor9 uterq;.	*Titimallus.*	*Cataputia.*
Coloquintida.	*Serapinum.*	*præcipitatus.*

CAPVT VIII.

DE incarnatiuis ac conſolidatiuis hæc nota. Incarnatiua ac conſolidatiua quatuor gradus in ſe claudunt: Conſolidatiua autem eodem modo cum laxatiuis elementa excludunt. Principio igitur obſeruandum, qua ratione ægritudines quibus mederi uolumus in gradibus conſiſtant: Ex his enim inſequitur gradus rerum naturalium: Nam alia oſſium fracturam ſanant, alia vulneribus medentur, alia communibus vlceribus, alia æſtiomenis, cancroſis. Inde conſequuntur quatuor gradus in hunc modum. *De incarnatiuis ac conſolidatiuis.*

I

Fracturam oſsium ſanant.

Alchimilla. Diapenſia. Conſolida. Peruinca. Ariſtolochia rotunda. Serpentina. Perfoliata.

II

Vulnera ſanant.

Balſamus naturalis: Balſamus artificialis, Pulueres Apoſtolorum, Potus vulnerum, Emplaſtra Apoſtolorum, Vnguenta Apoſtolica, Hypericonis oleum, Centaureæ Oleum, Prunellæ oleum, Anethi oleum, Terpentinæ oleum, Benedicti oleum, Oleum ex lateribus.

II

Apoſtemata & vlcera communia ſanant, Emplaſtra gummata, Emplaſtra mummiata, Emplaſtra Apoſtolica, Vnguenta apoſtolica.

IIII

Aeſtiomena cancroſa ſanant

Compoſitio Mercurij, Compoſitio Braſſatellę, Compoſitio Realgaris. Huc huc ſimul adeſte omnes Chirurgi, quorum ego ne vnum quidem, vel ſolo titulo dignum hactenus conſpexi. Huc huc, inquam, properate ſimul impoſtores,

res, vt ſemel cognoſcatis ſingulos gradus ſeorſim iuxta præſcriptum, â quibus iam aliquot ſecula longè aberraſtis, capti videlicet illecebris veſtrorum receptiunculorum, quæ ſubinde à pueritia hoſtiatim emendicaſtis vel nuce indigna. reſipiſcite quæſo, reſipiſcite, & à veſtris vnguentis ſparanapijs atq; cataplaſmatis, quæ ſurſum, deorſum, ordine confuſo diſcurrunt, tandem ad veram medendi rationem deficite.

CAPVT IX.

SVnt inſuper alia à ſuperioribus, quæ ſuos gradus ex æquo poſsident, cuiuſmodi ſunt venena, in quibus vel maxime obſeruandi ſunt gradus, ne pro elementata natura eorum in compoſitionem receptorum admittantur. Principio igitur introſpiciatur veneni quantitas, tum demum adornetur pondus, idq; in hanc ſententiam. *De venenis.*

Venena in gradibus.

Simplex per ſe

I

Colchotar. Alumen.

Reuerberata.

II

Spiritus Iouis. Spiritus Saturni.

Calcinata.

III

Tartarum. Sciſſum.

Sublimata.

IIII

Arſenicus. Mercurius.

Reliqua veneni genera vt aranei, bufones, ſcorpiones, lacerti, ſerpentes, dracones minores, & aliorum, quia non ſunt ingredietia, prætereunda cenſeo, præter Tyrum, qui ſuo loco dicetur. Sunt præterea, quæ menſtruum prouocant, quare in ſiſtendis menſtruis apprime accommoda fuerunt relata, ſcilicet inter reliqua recepta pro ratione ſuorũ graduum iuxta præſcriptum componẽdi recepta. Sunt inſuper quæ tumores reprimunt & vrinam prouocant. Hæc omnia & his ſimilia ab experientia petenda ſunt & cõcordantia. Hæc de gradibus: Reliqua quæ hoc loco deſiderãtur, aſsiduus vſus indicabit: nũc de gradibus ſpagyrorum.

CAPVT X.

EX induſtria ſpagyrica quatuor gradus eodem modo cum quatuor elementis proueniunt, qui reliquos gradus quantitate ſua vincunt. Porrò vbicunq; poſtremus gradus deſijt, illic primus punctus in ſpagyricis principium habet in hunc modum.

Gradus ſpagyrorum. Spagyricorũ nominũ cognitio vera in experimẽtis latet.

I

Oleum ex omnibus. { *Herbis*, *Radicibus*, *Seminibus*, *Oleis*, *Reſinis*, *Gummis*, *Fructibus*, *Fungis*, *Vſneis*

II

Per deſtilationem de. { *Vulture*, *Columba*, *Ardea*, *Coruo*, *Pica*

III.

Aqua vitrioli, liquor.
Aqua Mercurialis.

Oleum argenti viui.
Viriditas ſalis.
Aquæ aluminoſæ.
Calcinata olea.
Olea metallorum.
Liquores gemmarum.
Aurum potabile.
Eſſentia antimonij.

IIII.

Oleum chriſtalli.
Oleum berelli.
Tinctura.
Lapis philoſophorum.

Hæc omnia calida ſunt: nam gradus ſpagyrici elementatum tollunt, & ſuper id quod elementatum eſt, gradibus ſuis tendunt: Quare ad cognitionem iſtorum graduum requiritur plena ac perfecta experientia, vt videas præparationem eorum, quæ ex elementato eo, vbi ſuperant elementatũ deueniunt.

Quæ

Quæ ex terra ſunt primum gradum ſpagyricorum occupant.

- *Seminibus*
  - *Anethi*
  - *Iuniperi*
  - *Cardamomi*
  - *Chariophili*
- *Radicibus*
  - *Iuſquiami*
  - *Reuponticæ*
  - *Angelicæ*
  - *Oſtrutij*
- *Lignis*
  - *Hebeni*
  - *Iuniperi*
  - *Sandalis*

Quæ ex aëre ſecundum gradum obtinent ut ex.

- *Fructibus*
  - *Nuba*
  - *Ilech*
  - *Tereniabin*
- *Volatilibus*
  - *Phænix*
  - *Aquila*
  - *Columba*

III.

Quæ ex aqua tertium gradum, ut ex
- *Metallis*
  - *Auro, Mercurio, Argento, Cupro, Lothone Ferro, Plumbo, Stanno, Electro*
- *Gemmis*
  - *Saphyro, Smaragdo, Granato, Topazio, Rubino, Hiacintho, Ametiſto, Corallo,*
- *Mineralibus*
  - *Markaſita, Kakimia, Talk, Realgar,*
- *Salibus*
  - *Vitriolis, Aluminibus, Salibus,*

IIII.

Ardes eſt chriſtallus à liquorib. factus.

Quæ ex igne quartum gradum uendicant, ut ex
- *Berillo*
- *Chriſtallo*
- *Arde*

Et quæ ex prædictis quatuor elementis deſcendunt, vt

Ex Terra.

Aquæ vitæ, Aquæ circulatæ Balſama diſtil-

diſtillata, liquores diſtillati

Ex aere.

Aues diſtillatæ, Tereniabin, Nuba, Ilech.

Ex aqua.

Aurũ potabile, Liquor argenti, Reſolutio mercurij, Sublimata, Calcinata, Reuerberata, Reſoluta, Congelata.

Ex igne.

Liquor chriſtalli, Liquor berilli, Liquor ardæ.

ILLVSTRISSIMI THEOPHRASTI AB HOHENHEIM LIBER QVARtus de Gradibus & Compoſitionibus Receptorum.

CAPVT I.

Qvemadmodum in ſuperiorib. libris ea quæ de gradibus vnà cum differentijs eorum vehementer commendaui, ita & hoc loco differentiam tibi rurſus commendo, in hanc ſententiam. Herbæ quæ ſunt frigidæ naturæ & ex terrá, non in vniuerſum commodæ ſunt omnib. morbis calidæ naturę, neq; calidę rurſꝰ ægritudinib. frigidæ naturę. Ex his ſeptē genera morborū & ſeptē quoq; genera calorū & frigiditatum colliguntur, cuiuſmodi ſunt inter reliqua membra ea quæ cordis ſunt. Hæc igitur differentia vel maximè obſeruanda eſt in huius libelli principio, cui titulus pręfigitur de Compoſitione receptorum, vt ea, quæ hepati deſunt, ſiue

ſiue calidum ſit, ſiue frigidũ, ab ijſdem herbis petantur. Sic ea, quibus cerebrũ deſtituitur, ſuas herbas requirunt. Porrô etſi herbæ in vniuerſum ſunt aut calidæ aut frigidæ, tamen herbæ quæ ſplenis ſunt nihil prorſus commodant ægritudinibus rerum: Quare ſub cognitionem graduũ inſequitur differentia herbarum in hunc modum, *De compoſitionibus receptorum.*

CAPVT II.

Differentiam herbarũ ad hunc modum cognoſce: Principio diuidũtur herbæ in ſeptem ſpecies vnà cum reliquis elementis, & idipſum pro ratione ac natura aſtri, quod ex æquo cum his in ſeptem ſpecies conijcitur. *Diuiſio herbarum in ſeptẽ ſpecies.* Porrò qua ratione hæc ſeptimembrem diuiſionem recipiunt, eadem quoque ratione corpus partitionem ſeptimembrem recipit, ſingulaqúe ſingulis æqualia affectant, vt ea, quæ ſub ſole ſunt: cordi accommodantur, quæ duplicia ſunt. Quæ verò ſub Luna, cerebro, idqúe in gradibus vtriuſque. Quæ ſub Venere, renibus medentur. Quę ſub Saturno, ſplenem confortant.

Quæ ſub Mercurio, hepar defendunt.
Quæ ſub Ioue, pulmonem reſpiciunt.
Poſtremo quæ ſub Marte ſunt, felli om-
nino accommoda referuntur. Pręterea,
etſi herbæ vnà cum ſimplicibus non re-
gantur à planetis, neq; planetę ab ipſis,
tamen ſingulare quoddam dominium
exiſtit in quolibet elemento citra com-
mixtionem alterius.

CAPVT III.

AD cognitionem eorum elementô-
rum quæ cordis ſunt, principio ob
ſeruandum: Quicquid regenerat,
cordi finitimum eſt, vt aurum, meliſſa,
☉ nuba &c. Præterea, quicquid abſumit
phlegma interueniente natura eius, rei
fragrantia ad cerebrum refertur, cuiuſ-
☽ modi ſunt roſa, Camphora, muſcus, am
bra. Porrò, quod ſanguinem aut extin-
☿ guit aut calefacit, hepati inſeruit. Quod
♀ vrinam prouocat & ſperma adauget,
♄ renibus. Quod vitam longam conſer-
♃ vat, ſpleni. Quod deoppillat, pulmoni.
Horum cognitio in experientia conſi-
ſtit, ſed in ea potius, quæ ex philoſo-
phia, hoc eſt, de regeneratione, quam,
quæ

quæ ex medicina, id eſt, de morbo, imo quæ ex tranſmutatione naſcitur: Nam ibi cum medicatum philoſophica experientia concurrunt, atque adeo propria atq; genuina vniuſcuiuſq; rei diatheſis deprehenditur.

CAPVT IIII.

COgnita igitur tranſmutatione, quæ ſeptem ſpecies, cum frigidi tum calidi indicat, obſeruandum, Quicquid regenerat, & id quod inueterauit expellit ac munditiem adfert, & rē integram atq; adeo incorruptā reddit, ſub eandem ſpeciem concludi, ſiue idē ex frigore, ſiue ex calore elementorum ſuboriatur. Preterea, quicquid in tranſmutatione humores ſuperfluos conſumit, vt ſal, leproſitatem lunæ tollit, præſentiſsimū remedium eſt cerebri. Hoc loco obſeruabis herbas non ea ratione adminiſtrandas, quia lunares ſunt, ſed quia lunaria in ſuam poteſtatē redigūt ac cogunt. Per argentum enim aut lunam nullo pacto cerebrum ſanatur, ſed per ea potius, quæ cum his pugnant. Porrò quicquid aduerſus rubiginē ac

putrefactionem munit & in eſſentia cō ſeruat, vt fixa, quæ in tranſmutatione metallorū deprehenduntur, eadem ratione ſplenem incorruptum conſeruat. Sic quicquid ſubſtantiam ac corpus in liquorem reſoluit, epar cōfortat, & id quod repugnat expellit. Quicquid autem eòuſq; reſoluit, vt contraria ſeparet inter ſe, ad pulmonem confertur, cuiuſmodi ſunt alkali in ſtanno. Poſtremò quicquid præparat res & eaſdem idoneas reddit augmētis trāſmutationum, cuiuſmodi ſunt coniunctiones ar canorum, vel in primis vſurpandū eſt. Harum rerum experientiā ex tranſmu tatione naturæ pete: Neque interim ve ſtris deplorandis gradibus, neq; in frigidis deſcriptionibus herbarum, quas codices inſulſi habēt, vitam vniuerſam contere: Non enim ſeruientia ſunt, ſed potius ſæuientia aduerſus pulmonem.

CAPVT V.

PORrò, qua ratione ſeptem ſpecies prædictæ in quatuor elemētis deprehendantur, quid ſcilicet ex terra, quid ex aere, quid ex aqua, quid deniq;

nique ex igne ſit, ſequẽtia indicabunt, ex quorum deſcriptione, modum com ponẽdorum receptorũ iudicabis, idq́ in hanc ſententiam.

Quæ ex terra calidæ naturæ.

☾	☉	♀	☿
Cerebrum	*Cor*	*Renes*	*Epar*
Viriditas ſalis.	*Eſſentia meliſſæ.*	*Correctio ſybetæ.*	*Liquor Braſſatellæ*
Liquor uitrioli.	*Eſſentia quinta auri*	*Eſſentia Satyrionis*	*Manna xiloaloes.*
Liquor lunariæ.			

♄	♃	♂
Splen	*Pulmo*	*Fel*
Myſteriũ Ellebori nigri	*Extractio de pulmone*	*Quinta eſſentia chelidoniæ*
Valerianæ		
Verbenæ	*De uſnea*	

Quæ ex terra frigidæ.

Eſſe de geloen	Materia laudani	Materia ſtimlocorum	Liquor ſenæ
Eſſe de antheis	Materia perlarum	Materia ſelac	Q. ſanguinis
	Materia ſaphirorũ		Q. ſ. gamandreæ
			Cichoreæ

Compoſitio candi	Materia rois	Compoſitio agreſtæ
Confectio dubelteleps	Materia ſulphurum	Compoſitio Balauſtiarum
	Materia ologan	

CAPVT VI.

Quæ ex aere calidæ naturæ.

Cerebrum, Cor, Renes, Epar, Splen, Pulmo, Fel

Nuba	Ilech	
Symona	Hallereon	Thereniabin

Quæ ex aere frigidæ naturæ.

Eyſsuogel. Halcyon Ilech crudum Arles crudum

CAPVT

CAPVT VII.

Quæ ex aqua calidæ naturæ.

Cerebrum	Cor	Renes	Hepar
Oleum Mercuris lunæ	Aurum potabile	Eſſentia uitrioli	Myſteriũ mercurij
Eſſentia argenti	Liquor Solis	Q. de ſulphure	Myſteriũ antimonij
Eſſentia de ſexto Venere	Oleum de ſeptimo Saturno	Flos Veneris	

Splen	Pulmo	Fel
Magiſterium de aſphalto	Flos Iouis	Crocus de marte
	Extractio ſtanni	
Rubedo de nigro	Talk reſolutum	Topazius è ferro

Quæ ex aqua frigidæ naturæ.

Succus de ametiſto Liquor de granatis Compoſitum de gemmis	*Marcaſita utraque Talk album*	*Tinctura Lapis de phyſico*	*Spiritus Saturni Eſſentia de plũbo*
Miſterium Mercurij coagulati	*Flos de Ioue crudo*	*Ferrugo de quinto*	

CAPVT VIII.

Quæ ex igne calidæ naturæ.

Cerebrum, Cor, Renes, Epar, Splen, Pulmõ, Fel Noſtoch calidum

Noſtoch eſt ſpecies ignis.

Quæ ex igne frigidæ naturæ.

Arcana [a] *chriſtalli*
Magiſterium berelli
Liquores citronei [b]

a id eſt virtutes.
b Citrinibus eſt gẽma.

CA-

CAPVT IX.

COgnitis gradibus & ſpecieb. graduum, tum demũ aggredere compoſitionẽ receptorum iuxta præſcriptum regulæ ſequentis. Quemadmodum quatuor elementa ſunt, ſic quadruplicia recepta ſunt adornanda, in hanc ſententiam: Alia ſunt genera morborum quæ terrena remedia affectant, Alia deſiderant aerea, Alia requirunt aquatica, Alia ex igne petunt. Principio igitur obſeruandæ ſunt ægritudines in prædictis ſeptẽ membris, inter quæ ſcilicet elementa referantur. Nam inde ſunt elicienda ſimplicia quibus compoſitũ adornes pro ratione cum graduũ tum ſpecierũ. Proinde in elementatis ægritudinibus, puta terrenis, compoſitum non eſt altius apparandum ſuo gradu, ſed in eo ipſo gradu relinquendum. Similiter in aereis, nihil ex alienis elementis eſt admiſcendũ. Eodem modo de cęteris elementis, aqua, & igne iudicabis. Sed vt ſingulas ægritudines ſingulis elemẽtis accõmodes, hoc opꝰ, hic labor

Regula in cõpoſitione receptorum.

eſt: Nam inde accidit communis ille error qui ſubinde repullulaſcit in podagra, in paraliticis morbiſcꝫ cæteris id genus, propter præpoſteram medendi rationem quam homines imperiti aggrediuntur. Exemplum habes in epilepſia; ſpecies epilepſiæ elemento aquæ ſubijciuntur, quare ex his quæ mineralia vocant, ſananda eſt, ſic de alijs iudicandum.

Epilepſia per mineralia aufertur.

CAPVT X.

Regulas generales de compoſitionibus receptorum in hanc ſententiam accipe: Vniuerſa recepta quę pro elementalibus morbis adornantur ſex rebus conſtant, quarum duæ ex planetis, duæ ex elementis, deniꝗ duæ ex [a] narcoticis ſunt. Quamuis etiam tribus confici poſſent, ita vt de ſingulis alterum ſolum recipiatur, tamen infirmiora hæc ſunt quàm quæ ad medendi rationem admittenda ſint. Veruntamen vt ad priora redeam, Duę ſunt inquam, quæ ex planetis conſtant, hac ratione, qua medicinam conciliant ac corrigunt. Duæ ex elementatis, vt gradus ægritudinis

Compoſitio receptorum.
a Narcotica ſunt quæ tollunt morbū.

gritudinis ſuperetur: poſtremo duæ ex narcoticis, hac ratione, quia quatuor prædictæ partes imbecilliores ſunt, quam quæ morbum ante criſim expellant. Quare hoc loco de Compoſitione obſeruabis potiſsimum, vt criticum diem anteuertas. Ad hunc igitur modum adornata recepta apprime valent in morbis cum acutis tum peracutis, & peracutiſsimis, quæ quaquauerſum agas.

CAPVT XI.

POſtremo de ponderibus nota regulam ſequentem: principio obſerua gradum, vincatur ne à medicina gradus, an quaquauerſum cum gradu conſonet, ſed ita, vt hæ duplices ſpecies ſeſe non corrumpant, ſub hæc diſpone in hanc ſententiam. Principio, quæ ex planetis ſunt ad quatuor partes refer in receptis, Quæ ex elementis, ad tres, Quæ ex narcoticis ad vnam partem. Et vt clarius innoteſcat conſilium confero me ad illa compoſita quæ iuxta modum præparandi confecta ſunt *De pōderib.*

in hunc modum, Recipiatur eſſentia planetarum: Eſſentia elementata: denique narcoticum purum, alioquin ſi ſubſtantiæ admittantur, in pondera deprauatur receptum: Non enim ex multitudine graminis aut fœni iuxta catarticorum præſcriptum, ſed potius ex virtute natiua hæc compoſitio fiat. Hæc de compoſitione receptorum in genere. Qua ratione autem ſingula recepta ſingulis morbis accommodanda ſunt, quintus liber indicabit.

DE

DE GRADIBVS ET COMPOSITIONIBVS LIBER THEOPHRASTI Paracelſi Quintus.

CAPVT I.

PRincipio in deſcriptione receptorum diuide morbum in quatuor ſpecies, deinde has ſpecies inter quatuor elementa refer, gradumque, qui occurrit accipe, & iuxta modum inſequentem procede: porro ſi accidat translatio morbi de vno in alium gradum, recipe eundem gradum: ſic enim permanent ægritudines primi gradus, quæ ex terra ſunt: Secundi, quæ ex aere: Tertij, quæ ex aqua: Et quod quartum attingit, per ſolam tincturam ſanari oportet, alioquin nihil eſt, quod huic loco accommodari poſsit. Præterea, etſi in ſuperiori libro receptum ſex partibus adornari præſcripſi, tamen tribus cõfici potuit, aut ſuperiora duplicari, vt *Morbus diuiditur in quatuor partes.*

duodecim adpareant: Aut ad huncmo dum deſcribi, vt eorum, quæ planetarum ſunt quatuor, quæ elementorum, duo, quæ narcoticorum, vnum recipias, ſed ita, vt porrò pro ratione huius deſcriptionis digeras pondus in hanc ſententiam. Accipe de his, quæ planetarum ſunt drachmas quatuor, de elementatis drachmas tres, de narcoticis drachmam vnam: ſic in pondere, non autem in numero res conſiſtit. Rurſus ad doſim, non ad pondus, neq; ad receptum refertur vis atq; adeo effectus earum rerum: quæ in huius recepti deſcriptione admittuntur, vt in his, quæ planetarum ſunt, maiorem energiam deprehendas, quàm in elementatis. Sed hoc doſeos eſt, non ponderis, neque recepti: Quare ſuperior modus obſeruandus eſt. Poſtremo, inſignis peritia medicæ rei hoc loco requiritur, ne medendi rationem ante tempus aggrediare, ſed ita potius rem tractes, vt illic, vbi opus eſt purgatione, purges: Vbi ſanitate, ſanes: Vbi conſolidatione, conſolides, in hanc ſententiam, vt ſequitur.

Vis medicinæ in doſi conſiſtit.

CAPVT

CAPVT II.

AD compoſitionem receptorum, quæ pro laxatiuis præſcribuntur, duo ſunt neceſſaria, quæ aduerſus laxationem digeruntur, aliud quod confortat, & aliud quod mitigat. His igitur ad hunc modum diſpoſitis, citra omne periculum exiſtit deſcriptio recepti. Principio igitur, quod ad confortandum attinet, Recipe aromata, cinamomum, chariophilos, nucemmuſcatam, cæteraq; id genus. Quod autem ad mitigatricum attinet, recipe anodina, idq; ad minimum pondus. His duabus rebus erumpit correctio eorum, quotquot in recepto ſunt. Neq; hoc loco obſeruanda eſt differentia, quid choleram, quid phlegma purget, ſed potius intuenda experientia, quid cui præſtet, quemadmodum de modo pharmacandi habetur: purgandi enim ratio omnium maximum eſt, quod medicæ rei peritus obſeruare debet.

Compoſitio receptorum pro laxatiuis

Liber de modo pharmacandi.

CAPVT III.

EXemplum in laxatiuis, quæ vomitum cient, ad hunc modum deſcribuntur: Recipe ellebori albi drachmam, cinamomii, nucis muſcatæ, ſingulorum drachmam ſemis, ſucci de Thebaicò ſcrupulũ. hæc deſcriptio indicat, cum pondus tum naturam vomitiuorũ, quæ per ſeceſſum etiam purgant in hunc modum: Accipe de vomitiuis partem vnam, de confortatiuis tantũdem, de Thebaico ſucco tertiam partem ſimplicis laxatiuorum: Deinde iuxta conficiendi modum digere, & pro ratione doſeos adminiſtra. Aut in hanc ſententiam, Recipe mithridati, rob de ribes ana drachmam dimidiã, ſucci de papauere ſcrupulum, præcipitati drachmam, confice ad formam: Aut ad hunc modum, cape cataputiæ, thitimalli, ellebori, vniuſcuiuſque ſcrupulum vnum, aniſi, feniculi, croci martis, terræ ſigillatæ, ana grana quindecim, ſucci Thebaici, de papauere, de iuſquiamo, ſingulorum grana ſeptem, diſpone

diſpone ad formam. Si autem per ſeceſſum non operantur vomitiua, cuiuſmodi ſunt Rhabarbara, coloquintida, cæteraq́ id genus, recipe ea quæ inter laxatiua efficaciſsima ſunt & in tertio gradu conſiſtunt, ea ad cõfortatiua confer, & ad decimam ſextam partem narcoticorum in hunc modum.

Acipe ſcammoneæ drachmam, ſpecierum de gemmis, diamuſci, ſingulorum drachmam mediam, opij ſcrupulum medium, miſce ad formam. Similiter de Rhabarbara cæteriſq́ iudicandum. Proinde ſi ſecundum gradum attingunt, adde duodecimã partem narcoticorum, quemadmodum fieri conſueuit in thurbit & hermodactilo cæteriſque id genus. Si verô primum occupant, nihil immuta, ſed vnà cum confortatiuis ita coniunge, vt conſultè cum his agas, num ſcilicet frigida an calida habere velis: ea interuenientibus cõfortatiuis præpara in hanc ſententiam.

Recipe diagridij, agarici, ciclaminis ſingulorum ſcrupulum, corallorum rubeorum drachmam, opij ſcrupulum. Hirtzbrunſt

Aut in hunc modum, Accipe vomitiua & laxatiua mixtim, ita tamen vt pondus ſuum ſeruetur vtrinq;, atq; ita receptum duplica, dein ad formam miſce.

CAPVT IIII.

IN curatiuis ſiue ante ſiue poſt purgationem iuxta peritiam phyſica deſcribuntur recepta in hanc ſententiam. Principio ſingula colloca in primũ gradum: proinde, ſi tranſmutatur morbus de primo gradu in ſecundum, de tertio in quartum, ſimiliter age in hanc ſentētiam in icteritia. Accipe locuſtarum a drachmã vnam, centaureæ drachmas duas, b reſibolæ drachmas tres, miſce iuxta preſcriptum experientiæ interueniente vino: dein vice potionis adminiſtra: Cuiuſmodi recepto ſi non ſanatur ægrotus, ſecundum, tertium, aut quartum gradum inquire, & in eam ſententiam quam præſcripſi, receptum deſcribe. Itaq; tria in compoſitione receptorum conſiderantur, Specificum planetæ, cuiuſmodi ſunt locuſtę, auriculę muris, elementi naturæ, vt centaurea: poſtremo

a hoc eſt alkali ex leſeolis.

b Reſibola eſt ſconchea ex anſere nata.

ſtremo narcotica, vt reſibolæ, oppium. Porrò quamuis centaurea plenius operetur elementatis, tamen hoc experientia requirit. Quod autẽ pondus in præſenti recepto pugnat, in cauſa eſt iam dicta experientia, quę receptum ex ſui natura, non autem ex regulis colligit. Sic etiam in febribus: Accipe nectaris drachmam, de teſtudinibus drachmã ſemis, ſucci de de thebaico ſcrupulum. Quæ autem regulas ſequũtur, eandem rationem cum ſuperiori deſcriptione, quæ ſex partibus aut pluribus conſtat habent. Ego verò malim experientiam quam nudam iſtam liberam depictionem eorum qui ſolis regulis ſtudent.

Nectar eſt confectio albuminis ouorum.

CAPVT V.

IN morbo caduco, vbi receptũ compoſitionẽ in tertio gradu deſiderat, compoſitum non habet locum, ſed ſimplex tantum adminiſtratur, vt per a ſpiritum vitrioli, & alia id genus: in primo gradu deſcribitur receptum iuxta præſcriptum primi gradus, in hanc ſententiam. In paralyſi adminiſtrantur confortatiua per ſe vt aqua vitæ, eſſen-

Scilicet è mineralibus.

a Spiritus vitrioli in quarto gradu ſpagiricorum.

tia lauendulæ, aurum potabile, liquor gemmarum cæteraq; id genus: ſic in quarto gradu regula obſeruanda eſt. Porrò ſi duplex medicinæ vſus inciderit, ſcilicet, intra cutem & extra cutem, vt in paralyſi: Paralyticis & contractis bifariam adminiſtra, intrinſecus iuxta modum ſupra præſcriptum: Balſamū autem extrinſecus iuxta experientiam, quemadmodum modus adminiſtrandi habet. Sed ea, quæ ex balſamo conficiuntur ad hunc modum accipe. Principiò duntaxat ea recipe [a] quæ ex planetis ſunt, neque interim elementata vide, neque narcotica, Vt in contracturis ſummum experimentum eſt ſpecificum ſerpentinæ, deinde pinguedo, quæ ex hebeno, hominibus, terpentina, oleo nucum, oleo guaiaci, cæteriſq; id genus elicitur. In hanc ſententiam innumera ſunt quæ experientiam non regulas ſequuntur: Nam id genus morbi per ea, quæ longo & aſsiduo vſu eruperunt ſanari mauult quàm per canonica recepta.

a Ant ea reſpice.

CAPVT

CAPVT VI.

IN incarnatiuis cum experientia tum regulæ ſunt obſeruandæ in hunc modum: Qicquid eſt planetarũ, exactè inquire, in quarto ſcilicet gradu cum incarnatiuis conueniat, deniq; qua ratione cõponatur, quemadmodũ in fractura oſsium ſequens receptũ indicat: Recipe cõſolidę, ariſtolochię rotundę, ſerpentinę ſingulorũ libram. Porrò etſi infiniti præter hunc habentur modi medendi oſsium fracturas, tamẽ quicquid præter id quod dictum eſt huc adhibetur, incõmodat, & præſentem medicandi rationem impedit. Neq; hoc loco ſilentio prætereundũ cenſeo, varia conſolidarum genera, ac multa. Præterea ſerpentinarũ incognita & cognita, quę ideo non recenſentũ à me, quia nihil impediũt pondus, ſed in idem iuxta præſcriptum referũtur, citra reſpectũ cum caloris tum frigoris, quæ deſcriptionẽ recepti corrũpũt. In vulneribus autem, ſequentem componendi rationem obſerua: principio collige in vnum quæ planetarũ ſunt ac vulnerũ, ſingula iuxta

experientiam in hanc ſententiam: Quicquid eſt balſami crudi, ad oleum redige per extractionem, & idipſum pondere æquali citra omnem additionem cum calori tum frigoris, ita vt ſolis ſpecificis immoreris, in hunc modũ: Gummi tractari debet in emplaſtris, ſiue vnguentis apoſtolicis, niſi quatenus ſextã partẽ erga reliquas ſpecies cõplent, & quinq; reliquæ partes ſpecierũ ſunt, & corpus harum rerum pondera quatuor habet. Potus autem vulnerum iuxta experientiam in pondera refertur, & idipſum intentius, aut remiſsius in hunc modum: Accipe pyrolæ manipulos duos, peruincæ, diapenſeæ, ana manipulum vnum, agrimonij manipulum cum dimidio. Iam ſi fuerint aliæ præſtantiores, ab illis ad has deſice. Poſtremo etſi multa ſunt quæ hoc loco de receptis vulnerum deſiderantur, tamen citra experientiam, quæ receptorum mater eſt, regula comprehendi nequeunt.

CAPVT VII.

IN deſcriptione receptorum pro apoſtematibus principio obſerua, nihi

eorum

eorum hic admitti, quæ in ſuperiori capite inter recepta vulnerum referenda duximus, ſed præter ea, quæ planetarum ſunt, ſimul etiam elementata conſi derari, vt vtraq; conueniant. Præterea diſpoſitis ita receptis, nihil de his, quæ putrefaciunt, aut in loco purgant, apponi, cuiuſmodi ſunt maturatiua, & laxatiua. Eſt autem huius recepti, hæc ratio & natura, vt gummi, incarnatiua, denique, quæ planetarum ſunt in ſubſcriptum pondus digerantur. De gummi ſcilicet pars vna prodeat, de incarnatiuis tres, de his, quæ planetarũ, ſunt reliquæ duæ, in hanc ſententiã: Accipe gũmorũ bdellij, armoniaci, galbani, oppopanaci ſingulorũ drachmas duas, thuris, maſtichis, myrrhæ, mũmiæ, ariſtolochiæ rotũdæ, aloe patici, ana vnc. ſemis, florem æris, cinnabrij, ceruſſæ, camphoræ, vniuſcuiuſq; vnciã dimidiã: hæc omnia in lithargyrio elixato, aut minio, aut nuda cera admixto colophonio, in vnum coge: Atq; in hunc modum digere emplaſtra omniũ hulcerũ & apoſtematũ: Poſtremo vt formã emplaſtri arripiant prędicta, Recipe, cũ cerã, tum terpenti-

Deſcriptio emplaſtri omnium hulcerum ac apoſtematum.

nam, & idipſum pro experientia.

CAPVT VIII.

Die fÿrſich freſſen.

IN æſtiomenis, aut cancroſis, vt in ſerpigine, noli me tangere, cæteriſq; id genus, tres modi componendorum receptorum obſeruandi ſunt: Primus ex virtute planetarum erumpit, & vniverſa hulcera citra adiectionem alterius ſanat, cuiuſmodi eſt Braſſatella: Secundus eſt ex his, quæ per medicamina æſchpharę in hoc præparantur: Tertius ex medicaminibus præcipitati elicitur.

Braſſatella ſummum medicamentum ad omnia mēbra principaliora.

Receptum, quod ad prouocandum æſchpharā facit, ad hūc modum deſcribitur: Recipe de medicaminibus ęſchpharæ partem vnam, de aqua braſſatellæ partes quatuor, eandem partem * vſurpa. Alterum eſt, Recipe decimam ſextam partem præcipitatorum, & idipſum ad vnguentum ſiue emplaſtrum apoſtolicum, & adminiſtra. Hæc quamuis ita ſe habeāt, tamen non niſi mercurialis ſtatura ſunt eorum, quæ experientia palàm indicat, quam volo vobis eſſe commendatiſsimam, vt vniuſcuiuſque propriam ac natiuam naturam

** Partem vel aquam.*

naturam pernoſcatis, & à veſtra experientia, quæ ieiuna ac arida imo nulla eſt, ad eum cui velut Lacedæmonio Apollini, quatuor inſunt aures, deficite.

DE GRADIBVS, DE COMPOSITIONIBVS ET DOSIBVS LIBER SEXTVS *Theophraſti.*

CAPVT I.

IN doſibus verò deſcribendis, præter ea, quæ in ſuperioribus quinq; libris tractauimus, quā tum ad complexionē, atq; adeo ipſum Ares attinet, ſciēdum eſt, id vniuerſum, quod naturæ probandum venit, eius videlicet rei, cuius ſubire audet medicus prouinciam, hoc namq; ſolum, quod ipſis etiam oculis probatur, in doſibus conſiderari debet. Obſeruandum igitur in

primis,vnamquamq; doſim ſecundum ipſius propriam ac naturam Ares, vel calido conſiſtere,vel frigido. Vbi etiam ſciendum in receptis cõparandis, nec humidum,nec ſiccum(quantum ad doſim ſpectat) conſiderandum eſſe. Sicut enim principio duas tantum eſſe complexiones demonſtraui, ita etiam dupli-

Doſis duplex

ces ſolummodo quoq; doſes exiſtunt: gradum enim calidi vel frigidi quicunque probè nouerit, eidem quoq; nõ ſolum ſiccum & humidum eius adiunctũ eſſe, ſed & ſiccum reſolutum & humidum coagulatum, haudquaquam ignorabit. Præterea ſcire quoq; debes, calido & ſicco nullum prorſus ineſſe, vel arcanũ, vel aniadum: Quandoquidem etiam nullus morbus exurgit, qui horum alterutrum ſolummodo petat. In calido. & frigido rei ſumma eſt:illa namque Diatheſis vel in calido dominatur vel in frigido: cuiuſq; verò morbi inclinatio hæc ſola eſt, vt alterutrum à medico ſolum, ſiue calidum hoc ſit,ſiue frigidum, obſeruetur. Quilibet autẽ gradus ſui morbi doſis eſt. Quare ex gradu quoque,doſis accipi debet

Aniadus eſt rerum efficacitas.

Quilibet gradus ſui morbi doſis eſt.

id

id quod vel ignis comparatione intelligas licet, qui vnum tantummodo gradum habet, atq; is quidem gradus per ſe ſolus ad conſumendum ſibi contrarium ſufficiẽs eſt: quod quidem ſecũdum calorem eſt. Haud diſsimili modo omnis glacies vnum quoq; habet gradum ad infrigidandum membrum ſufficientem, idq; ſecundum frigus. Proinde omnis morbus gradum ſuũ habet, nec plus, nec minus. Eodem quoq; pacto ſe habent ad vnumquenq; morbũ doſes, piper & caſior. Doſes morborũ ſunt, vt ſic dixerim, piperinorum & caſtoreorum. Cæterum alius morbus eſt, qui doſim ſuam ab igne petat. Sperniola & camphora vnum habent gradum, eundem verò morbi quoq;, qui ſunt ex perſicis gradum occupant. Vnde fit, vt ſperniola & camphora eorundẽ quoq; doſes exiſtant. Sciendum verò iterum, res medicę nõ gradari ex æquo ad morbos quantum refert doſim, verum vnaquæq; gradum ſuum habet morbo ſuo æqualem, atq; is eſt doſeos gradus.

Sperniola eſt ex ranis.

Gradus doſeos.

CAPVT II.

POrrò euenit quoniam vnus ſolũmodo gradus eſt, nec vlla res tam in calido, ꝗ̃ in frigido altius gradatur alia, præcipuũ certè eſt, ad inueniẽdam doſim æqualitatẽ. Cæterum in rebus naturæ & in morbis vtriuſqꝫ vnus eſt gradus. Neqꝫ enim vllus morbus deterior ſit eò, quo eius medicaminis gradus eſt altior: deterior enim niſi iuxta naturæ nobilitatẽ nullus fieri morbus poteſt. Ad recipiendum verò in his doſim, ab vtraqꝫ parte cõſideranda eſt copia. hinc itaqꝫ doſim accipe, morbi copia abundè quoqꝫ doſeos tibi copiam oſtendit. Quocirca ſcire oportet medicum, quali nam põdere morbus grauatus ſit, tantundem enim pondus medicinæ quoqꝫ doſis ſibi vendicat. Quamobrem obſerua pondus adminiſtrandi eſſe, nõ gradum: in hoc enim ſitum eſt præcipuum, quamlibet doſim reperiũdi fundamentũ. Ex numero ſiquidem hoc prodire debet, non ex earum rerũ corpore. Primũ itaqꝫ eſt, vt ſeipſum curet microcoſmi Ares, & non medicami

na

na adhibita. Quamprimum enim mor bus ad æqualitatem adductus fuerit, ſe quitur ſtatim, vt ipſa natura, quod ſibi ipſi cõtrarium eſt, curet. Proinde ſciendum eſt, quamlibet doſim, non vltra prædictum numerũ, qui ex morbo ſumitur, vſurpandũ. In ipſa enim natura vigintiquatuor comprehenduntur, in quo numero etiam medicina ipſa ſumi debet, vt quemcunq; numerum attige rit, idem ex naturæ ſumatur anatomia. Nam vt in hac vigintiquatuor morborum (vt ita dicam) minuta ſunt, ſic etiam in medicina 24. lotones exiſtunt. Per hæc igitur vigintiquatuor minuta, & lotones totidem quilibet medicus adminiſtrare medicamina nouiſſe debet, vt ęqualem vtrobique numerum in numero conſeruare diſcat. Quo facto, virtus naturæ ea eſt, quæ curat ægrotum. Quare notandum, ſæpenumero euenire vt plerique morbo iam iam defuncto, nihilo tamen minus valetudinarijs adhuc ſimiles exiſtant, idqúe ex ea ratione, quod ipſius naturæ virtus, quæ idcirco medicum exhibere nequit, in uniuerſum non conſen-

24 Minuta morborum. 24 Lotones medicinæ.

tit, ex cuius tandem defectu nõ ex ipſo morbo, mors ducit originem.

CAPVT III.

SEd, vt porrò de vigintiquatuor minutis loquamur, notandum, quod in his ſumma vtrinq;, tam naturæ, q̃ morbi æqualitas conſiſtit. vbi obſerua, morbum complexionatũ ſeſe diuidere, & partim deſcendere, partim item aſcendere, ab vno vſque ad vigintiquatuor, idq; nõ quia vnus tantùm ſit morbus, verum quotquot morbi, tot etiã è diuerſo minuta exiſtunt: è regione etiam complexionum facultas à ſupremo ad vigeſimumquartum uſq; aſcendit: hinc medico ignorantia oboritur vſque adeo, vt nullus in minutis dignoſcere morbum queat, præterquam per ſolam doſim. Neq; enim hic in eam diſſerimus ſententiam, quòd morbus aliquis in tertio vel quarto minuto exiſtens, ſe poſsit vel euehere, vel augere, ſed potius id ſolum intelligi debet, vigintiquatuor eſſe lotones, ex quib. doſis proficiſcitur, vt exempli gratia: In caduco vigintiquatuor minuta ſunt, quæ quidem

quidem totidem etiam lotones deſiderant, & eſt tamen hic vnus ſolummodo morbus, vel eius morbi ſpecies. Doſim itaq; vt inuenias, exhibere iſthuc theorica non poteſt, poteſt autem ipſa experientia. Nam velut hæreditariò à natura procedit doſis compoſita, quocirca & ſeruari, & iuxta naturam adminiſtrari debet, idq; ſecundum experientiæ doſim. Cum autem hoc ipſum in experientiam transferri debeat, principio intelligas oportet, vtrum iſti doſeos anatomiæ, cum anatomia morbi probè conueniant, ex quo ſequitur in hoc vigeſimoquarto numero, unumquenq; morbum doſim ſuam affectare ad æqualitatem vſq; aſcēdere, vltra autem hunc numerum tranſcendas caue: Siquidem ſanitatē præſtare, cum naturæ microcoſmi, tum externorum elementatorum quando ea in corpore cōueniūt, officiū eſt. Et perinde eſt ea coniunctio velut cinobriū quod nimium gradat in eiuſcemodi; itaque exaltatione elementata virtuti microcoſmi ſuas præbēt exaltationes, ſicq; granum primum in ſcrupulum, drachmam & lotonē abit, non-

nulla vero in libram, quædam etiam in maiores Kiſt, alia autem in talenta quoque.

CAPVT IIII.

HActenus de virtute rei & naturæ dictum eſt, aliter autem habet, ſi vel putrefactio fuerit, vel ſuperfluitas, vel Syndenocha, quarum equidem doſim ſic adminiſtra. Eiuſcemodi enim Syndenochas per laxatiua præſumi oportet, idq; in hanc ſententiam, vt omne laxatiuum pro reſolutiuo habeatur, quare ex reſolutione doſium accipias oportet, non ex laxatione. Ex hac enim ſi ſumpſeris, confeſtim mutabitur in homine id quod per illam fieri nullo pacto poteſt. Scire enim conuenit vos medicos, vt primo ſtatim aſpectu reſolutionem probè dignoſcatis vt compoſita, ex hac doſi impune purgare citraq; noxam poſſitis, quæ quidem cognitio ad eum debet eſſe modum: Quicquid ſeſe in ſolidam reſoluit aquam, granis decem conſiſtit: Quicquid verò in perfectam reſolutionem ſeſe reſoluit, gra-

nis

nis conſiſtit ſolummodo ſex: Quod ſi vero vnâ cum ſubſtantia materiali perducat, tria tantum grana continet. Porrò, quod in ſe ipſo ante ſuam reſolutionem ad putrefactionem abit, de hinc vero in ſolidam vergit ſubſtantiam vegetabilem, granum ſibi vendicat quadrageſimum: ſi vero in putrefactione permanſerit, vel etiam poſt reſolutionem animalem putrefiat, octuageſimum tertium granum occupat: Cæterum, quod in ſuo eſſe permanet, nudam vtriuſq; ſexus conſeruans indiuiſè in ſe ipſo ſubſtantitiam, ad vnciam vſq; porrigitur. Et ſi ex matrice aeris deſcendat duplũ numeri obtinet: ſi verò ex matrice aquæ, triplum ſibi eius numeri acquirit. Ex igne, ad dimidium iam pondus pervenit doſis. Hic igitur obſerua quæ ad laxationem neceſſaria ſunt, nempe, non nulla ſoluta quæ à coagulatis proficiſcuntur dimidiata etiam doſi purgare: Item ſolida ad ſolida ſimiliter: Quædam verò dein laxare ex proprietate reſolutionis alterius: Vt manna laxat ex virtute, qua vnũquodq; ſiccũ reſoluit: Silet à cõtrario: Harmel aũt ex cõiunctione:

Proinde notandum ex his omnibus, purgationem nihil eſſe aliud, quàm veluti tincturam quandam, tamen ſine coloris inditio, quæ & mineralia reſoluit & tartara diſſoluit, quemadmodum idem etiam anatomia in ſuis partibus indicat. Cum igitur tinctura quædam exiſtat, cogimur neceſſario reſolutionem animaduertere, & quidnam reſoluendum ſit, quidue reſolutionis tincturam aſſumat, & quæ de materia in microcoſmo neceſſario adpareant.

CAPVT V.

NVnc autem de relollinis & cheronijs, quæ ad hunc modum debent intelligi: Quod ex tranſuerſo per vim, alteram partem ſuperauit ſecundum eius lliaſtri naturam: ſiquidem ſolum relollinum lliaſtrum eſſe debet. Quocirca, tale quid non ex æqualitate quidem, verum potius ſupra æqualitatem per vim proficiſcatur oportet. Neque verò etiam ex ingenio microcoſmi, ſed magis ex Ares proprietate, vnde etiam Iliaſtrum deriuatur, quod vi morbum expellit, idq; ex vtriuſq; virtute naturæ

turæ id, quòd ſic intelligi debet, quod hic duodecim grana diuidenda ſunt, iuxta doſeos numerum. Et ſextum quidē granum principiū eſt, reliqua ſex æqualitatem exhibent: in cherionijs verò, ab vno vſq; ad ſextū numera, nec vltra progredere, quandoquidem dimidia lunæ pars decedit, quæ à ſex vſq; duodecim eſt. Cheronium nanq; & relollinū in ſexto numero modum ſuum aſſumunt, vnumquodq; tamen cum proprio ſuo Iliaſtro: Quamuis eiuſmodi doſes etiā ſuper æqualitatē deduci queunt ex indiuidua virtute Iliaſtris, qui non ſecus, atq; crocus quidam operationē ſuam perficere poſſunt.

CAPVT VI.

QVicquid præterea de arcanis, de eſſatis et eſſentificatis, ſpecificis, & id genus alijs in eorum doſibus ſciendum eſt, ad hunc habet modum: Quod ex prædictis granis aſſumi doſis debeat, cui deinde arcanum eſſatum & eſſentiale vnà cum ſpecifica virtute & cōplexione æquali adiungi cōuenit, idq; hoc pacto, vt virtutes arca-

norum ſuper æqualitatem morborum etiam congerantur. Quamuis enim, quoties aliqua ſpecies, toties item peculiaris ac propria doſis, nihil tamē idcirco eô in loco doſis obeſt, proinde rurſus quid ei damnum inferat conſidera, vt ſi arcanum potēter adminiſtratum fuerit, & detrimēti quippiam hinc fortè oriatur, ſiue in eo paroxiſmo, ſiue in alio quopiam, ſiue priſtinus ille morbus moueatur, aut nouus aliquis inde pululeſcat, non id ſtatim idcirco virtuti aſcribas arcani, ſed potius eius corporis proprietates antea contemplare, in quo huius commodo arcanū eſt poſitum. Eſt autem poſsibile, vt in vno tantum ſimplici à natura compoſito, cum excellens aliquod arcanū, tum etiam iuxta maximi noui alicuius, aut etiam veteris morbi veneni ſimul deliteſcant. Vbi obſerua, vt ex natura compoſitis, vt ad hunc modum cōſeruetur doſis, ne corporis venenum verum, & peſtiferum aliquod, ſemen inferat: Vt ex [a] Viſcaleo patet, qui ſpeciem epilepſiæ ſeptimam curat: è regione verò etiam alium morbū inducit, nempe Syphi-

a Viſcaleus eſt viſcus arboris. Syphita eſt dolor & paſſio animi.

tum in prima ſpecie. Quod ſi autem doſis in morbo caduco fuerit in arcano, cogitet porrò medicus, iſtud arcanum nullam exhibere doſim, ſed ipſum corpus, quo primam Syphytæ ſpeciem affert. Anticipat̃ autem iſthuc ipſum corpus per doſim. Similiter eſt etiam in apopleticis & lethargicis, quãdo liquor colchotarius ſecundũ arcanũ doſis accipit, etſi corpus microcoſmicũ in hoc animaduerſum non fuerit, tum tamen recentis morbi, nempe tartari venenũ eſt præſentiſsimum. Quocirca in hoc capite admonitum uolumus quemlibet medicum, vt eiuſmodi regulam qualecunque tandem adminiſtraturus eſt medicaminis genus, crebro ante oculos habeat, ſeduloq́; obſeruet, ab hac ne latũ quidem vt diſcedat vnguem.

CAPVT VII.

DE Spagiricis verò doſibus, vt in Alcohol, Balſamis, & id genus alijs magnalibus, talẽ accipite regulam, quòd verus illorum vſus atq; adeò fundamentũ ipſorũ ex tinctura proficiſcat̃, & eſt ſolũmodo cõiunctio Ephi-

Ephilathera id eſt particularis. lathera, quæ quidem ad hunc debet modum conſiderari : Quòd in omnium minutiſsima quaque gutta anatomia microcoſmi conſiſtat. Quilibet enim ſpagiricus gradus virtutis ſuæ tinctura eſt, & cuilibet medico intelligendum venit, in vnaquaque gutta quotquot etiam ſunt, tot etiam integras eſſe anatomias vt in microcoſmo, & in elementatis. Vt autem dignoſcantur à vobis eiuſcemodi doſes, ſcitote in vniuerſa operatione tres comprehendi ſolum diuiſiones, Elixir nempe, Eſſatum & Tincturam. Elixir doſim ſuam in ſexta ſibi minuta vendicat, Eſſatum verò in quarta & dimidia, ipſa autem tinctura in centro conſiſtit. Obſeruandum dehinc etiam, eiuſcemodi extractiones ſecundum corpus dijudicandas eſſe: Corpus ſiquidem in ſuo ſpecifico æquale eſt Ares, atq; idem is Aniadus æquali operatione, hic ſe diuidit etiam doſis in karenas. *Karena vigeſimaquarta pars guttæ.* Eſt vero karena vigeſimaquarta pars minutiſſimæ guttæ, quæ tamen citra corpus in quaternionem abire nequit, niſi maius aliquod adipiſcatur corpus ab eo verò corpore : temperatura

exit

exit, doſimq́; ſuam iuxta diaphinitatem exhibet. Vt autem ex arte hæc reperias & dijudices, ex coloribus accipe: quandoquidem doſim color indicat: proinde in hoc Karenæ quæri debent, & non in quantitate viſibilis ſubſtantiæ: nam in colore virtus eſt ſita, citraq́; illum nulla virtus exire poteſt.

Color doſim indicat.

Virtus in colore ſita.

CAPVT VIII.

DE fixis porrò medicaminibus, vel per artem, vel per naturam, quales naturæ in his dinoſcendæ ſint doſes obſerua: Quicquid reuerberium ſuſtinet, nec ſe in ſua forma tranſmutat, vt vltima rerum materia, ad ſexageſimumoctauum vſque gradum porrigitur. Quod ſi verò formam mutet, in centeſimum & quadrageſimum aſcendit, totidem grana doſim conſtituunt. Quælibet verò doſis, vnus grad⁹ eſt, id quod etiam à libelli huius veſtibulo abunde oſtendimus. Quotquot enim grana accipiuntur ad pellendum morbum ſuffectura, tot etiam vnum gradum conſtituunt: In calcinatis autem communibus, centeſima & trigeſima octaua gut-

LXVIII.

C. & XL.

CXXXVIII.

ta eſt: In acutis calcinatis poſt fulmen Athanor, vigeſimaquarta: In reſolutis fixis, ſcrupulus ſemis: In coagulatis, renenſis aureus: In alkalibus, vitellum oui pondus eſt: In tranſmutatis, quatuor fabæ noſtrates: In oleis palea præter granum: In aquis, nucis teſta: In reductis à prima materia Thoruſcula pini: In tranſmutatis à prima materia, locuſta populi: In corroſiuis ſingularibus, æqualis latitudo ſui loci: In præcipitatis, minutiſsimæ monetæ pondus: In terræ liquoribus, lerahedulæ: In liquoribus, quæ ſemigranata: In thereniabin aeris, veluti ſpiritus ex flatu quopiam: In liquoribus ignis, ſimile pruinis grauis: Ab arbore maris, Kiſt minima: A reſina terræ ſeſqui Kiſt: A natantibus, vncia ſemis: De homunculis, inſtar magnitudinis auellanæ. Hæ doſes ex fixis procedunt, & in ſumma Karenas à guttis citra noxam corpus ſuum concludunt, quocirca de fixis intelligenda hic eſt doſis.

Thoruſcula pini id eſt guttaeius.

Lera ad ſtipites refertur.

CA-

CAPVT IX.

QVæ de doſibus hactenus tradita ſunt, non omnia ſanè, quę fortaſſè vniuerſæ medicinæ neceſſaria erant comprehendunt, veruntamen vtcunque ſe res habeat, complexum in his eſſe centrum, atque adeò radicem ipſam certum eſt. Expendat autem quiuis porrò medicus eruditionem ſuam, qui non tam ſui quàm ægrotantium emolumenti ſtudioſus eſſe debet, ex ſola arte proficiſci debet res ſpagyrica: Sed & in omnibus ſuis negotijs Ephallateros agat, tametſi omnia probè expertum virum deſiderãt, qui non ſolum ſolers, ac rerum (quod aiunt) caput compleuerit, ſed etiam oculos, atque animum denique ſatiarit, non ſibijpſi tantum, verum etiam reliquis omnibus, quibus cum verſari ſtudet. Hi namque omnes, & tu, & illi medicũ ex te faciũt, Quandoque [a] Archeus & eius [b] Taphnęus ac vniuerſa eorum proles [c] Iliaſter & cęteri, per imperitum ac rudem dignoſci medicum non queunt. Quicunque

a Archæus diſpoſitio naturæ.
b Taphnæus medicina mũdata.
c Iliaſter mercurius ſulphur & ſal.

enim eiuſcemodi cognoſcere vult, ex Iliado atq; omnibus anatomijs probè & ad amuſsim eruditus atq; inſtructus ſit neceſſarium eſt: oportet enim medicum tam in mente, quàm in exterioribus ſuo fungi officio. Manus ſiquidem ac pedes, oculiq; ac lingua medicum efficiunt. Tum etiam, vt regatur ex Ares totus Ilech opus habet: Nam in hoc (mihi crede) ſita eſt facultas, poteſtas ac tota deniq; ars medicorum.

DE

DE GRADIBVS ET COMPOSITIONIBVS RECEPTORVM THEOPHRAſti Paracelſi Liber Septimus.

CAPVT I.

HActenvs quæ ad comparandam fabricandamq́ huius ędificij materiam attinebant tractauimus, nũc demum ſtructuram ipſam aggrediamur, idq́ in hanc ſententiam. Prædicti gradus, vt ad compoſitionem veniant, in primis notandum eſt: Quodlibet receptum eò dirigi deduciq́ oportere, vt æquales cum morbo vires habeat, ex quo gradum obſeruari conuenit, quo in componendis receptis ſimplicia per ſe ſola plus ſatis debilia ſunt minusq́ ſufficiunt. Quibus equidem ita ſeſe habentibus, ſic inſtitutum decet eſſe medicum, vt eiuſmodi rationes quamoptime ſciat, et veluti in prõptu habeat, videlicet: Vnũ idemq́ *Regula.*

Arcanum trecentis herbis quandoque conſtat.

arcanum ſæpenumero in plus minus trecentas diſtribui herbas, quæ ſingula, ſi in vnum conferas, tum demum perfectum atq; adeo integrum arcanum adeſt: Quandoquidem, omne perfectum medicamen arcanum eſt. Cuiuſmodi quiddam de origine morborum ac rerum natura ego inſtituo, ſitq; porro talis demonſtratio vobis exemplo: Quemadmodum fermè plures quàm ducentę febrium ſpecies ſunt, & tamen vna ſola atque eadem per omnia febris eſt, ex quo conſiderandum, vt in tot ſpeciebus ſimili quoq; modo ipſa eiuſdem diſtribuatur cura: Nam quoties morbi ſpecies, toties eiuſdem è diuerſo ſimplex. Hinc duo oriuntur medicorum genera: Alterum naturalium, Alterum experimentatorum. Quocirca in hoc libello nihil tam conſiderari debet, quàm id ſolum, vt virtus in arcanum eat, & quoties morbus, toties item arcanum, & in ſpeciebus nihil omnino agendum, niſi forte naturali, quid vtrinq; agant, ſit perſpectiſsimum.

Febres 200.

Arcanum quid.

CA.

CAPVT II.

POrrò autem obſeruandum, hunc componendi modum in ſolis virtutibus conſiſtere, vt hæ perfectæ & integræ fiant: Siquidem centaurea febres pellit, ſimili modo etiam nectar albuginis, ſic quoq; harmel minus, & prę terea plura alia. Verum enimuero in recepto bene componendo has virtutes in vnum conferas neceſſe eſt, vt quotquot ſimplicia contra febres nata ſunt, in vnum traducantur contrahanturque arcanum, id, quod tum demum contra febres arcanum eſt. Similiter eſt etiam in alijs morbis. Eodem modo conſiderandi & morborum gradus. ſic ex doſibus proficiſcitur compoſitum, hoc eſt, ex virtutibus. Præterea in paralyſi, lauandula ſummum eſt magiſterium, nec non meliſſa quoque vini eſt, veruntamen illo minus ſit, porrò alio in loco, idque in ipſa etiam paralyſi, vt meliſſa, quam lauandula ſit potior multaque polleat virtutibus magis. Hinc ſæpenumero cõtingit vt primũ i-

Centaurea febres pellit.

Cura paralyſis.

demq́ſ ſimplex in vno eodemq́ſ morbo alterum iuuat, alterum nequaquã, nonnunquam verò aliquid morbo demit, nec ipſum tamen morbum idcirco totum ſanat. Nam in paralyſi ipſum etiam aurum, ſi rectè adminiſtres, medicina eſt, necnon vticella, bethonica, maſorea, cum pluribus alijs: interdum enim ſumpta prodeſt bethonica, interdum non. Nonnunquam ſi caſtoreum vſurpes iuuat, nonnunquam vſurpatũ, prodeſt omnino nihil. Alquando cæteris omnibus deficientibus, valet piper: Sæpe etiam pipere languente, adminiſtratum confert ſulphuris oleum. Accidit deinde nonnunquam, vt pinguedines reliquis omnibus in caſſum adhibitis, vſurpatæ proſint. Quocirca ſciendum, virtutes arcanorum in primis indagandas eſſe, tam in paralyſi, quàm in alijs morbis. Neque verò caliditatem, vel etiam frigiditatem ipſam, ſed ſolum ingenitum ab Iliaſte natum.

Maſorea auricula muris.

CAPVT III.

HAud diſsimili modo eſt in caducis quoq;, in quibus etiam nõ pauca ſunt trium primarum ſpecies, quæ quidem totidem etiam contra caducum ſpecies exhibent, quarum equidem alia nunc valet, aliâs alia. Item quędam ex his alijs proſunt, alijs tantũ abeſt vt proſint, vt etiam damnum vſurpatæ inſerant, vt ſunt, qui ex viſco curantur. Quidam ex corallis, alij ex ceruicola, nonnulli ex vitreolatis, & his ſimilibus. Quocirca præcipua vobis hic fundamenta intelligenda tradidimus, quibus quicquid omnino ſolidi ſaltem ſuperſtruitis, haud facile corruet: nempe, vt Archæus ille naturæ, ante omnia apprimè dinoſcatur, cum in microcoſmo, tum etiam extrà, hoc eſt, vtroiũque anatomia, quemadmodum in anatomia mundi & morborum abundè ſatis ego indico. Ex hoc namque vera ac ſolida cuiuſque ſani ac perfecti medici excreſcit eruditio, cui dein tutè, velut ſacræ cuiuſdã ancoræ inniti poteſt.

Ceruicola eſt ſpecies oſsis de corde cerui.

Sunt enim ſæpenumero multæ res ad aliquē morbum iam vtiles & proſunt, iam omnino inutiles & noxiæ, id verò compoſitum ex corpore dat, ad quod hunc fiat in modum, vt ſingula, quæ ad totum morbū, vnà cum omnibus eiuſdem ſpeciebus attinent, nimirum hinc inde congerant, quo facto, omnes morbi ſpecies in vno illo comprehendantur compoſito. Nam, vt ſupra dictum eſt, quotquot morborum ſunt ſpecies, totidem etiam ſimplicia, ex quo neceſſario ſequitur, vt medicus natura libros componere volens, omnes & morborum & rerum ſpecies per anatomiam probè dinoſcat. Nam tum demū, & eſt, & dici medicus experimentatorumq́ parens iure poteſt, idq́ ea ratione, qua prædictum eſt, duplex eſſe medicorum genus, Naturalium & Experimentatorum. Naturalis ad teli ictum vertere loricam ſcit, medeturq́ per ſpecies. Experimentator autem ſuo innititur compoſito ab illo ſibi præſcripto, per omnia fere ſimilis ei, qui bibere vinum nouit, excolere autem vineam neſcit, nec tamen idcirco minus bene bibit atque is, qui

Duplex genus medicorum.

qui etiam probè excolit. Qua quidem ex re, hæc tria capita ſic abſoluta velim in hac, quod vnica ac vera vtriuſque generis medicorũ tam expertorũ, quàm inexpertorũ baſis, ex vtraq; cum morborum, tum etiam rerum naturæ anatomia cõſtare oportet, ſine qua quicquid ſit, tam eſt improbum atq; audax, vt nihil ſit magis.

CAPVT IIII.

SEd vt ad rem redeamus, eadẽ ſanè via, qua prædictum eſt etiam hic notabis, nempe in Perſica quoq; vim eſſe conſolidatiuam: Nec minus in ariſtolochia: Et ſimili modo in plantagine quoque ac compluribus ſupra quadringentis aliȷs. Veruntamen horum vnaquæque ſuam nihilominus virtutem habet propriam, ac peculiarem quandam curandi energiam ac vim, quam, vel celerius, vel tardius, pro vt natura innatũ eſt, medetur, modo hæc modo alia. Proinde hic notandum, quotquot in ipſa quoque chirurgia morbi (ſeu quas vocant paſsiones)

ſunt, totidem etiam è diuerſo eſſe ſpecies: Haud diſsimili modo temporum quoq; ratio habet, vt aliud quidem curam aliquouſque differat, aliud opem quamprimum admittat. Vnde obſeruatione dignum eſt, veram atq; adeo perfectam cuiuſque vulneris curam, aut vigintiquatuor horas, vel tres etiam dies, aut in maximis, nouem quoq; neceſſario expoſtulare, ſed ſi etiam id quantumcunq; temporis non ſufficiat, quid tum poſtea, nihil certè aliud hinc, quàm quòd ſimile receptum non probè (vt debuerat) compoſitum eſſe iudicabis. Sunt enim alia, quæ ratione quidem vnius ſolum diei ac noctis ſpatio curam accelerant: ſunt pręterea, quę integrum etiam deſiderant menſem, nonnulla vero annum tranſiliunt. Quæ quidem omnia ac ſingula ſimul in vnum conferas oportet, ſi ad præſcriptum qualecunq; tempus (id quod certiſsimum eſt futurum) curari vulnus velis. perinde etiam in hulceribus atque apoſtematibus eadem ſunt tempora animaduertenda.

Eiuſcemodi laxatiuorum quoq; ratio eſt, in quibus quicquid componi debet,

bet, præterea, quæ in ſuperioribus libris velut ſuſpenſa manu tractauimus, hoc quidem pacto intelligendum eſt, quòd vniuerſa laxatiua quotquot ſunt, ſolummodo vnum etiam laxatiuum exiſtunt, purgantq; per ſpecies, ſecundum autem complexiones nequaquam. Similiter & in confortatiuis, atque item alijs iudicandum eſt. Porrò autem his quoque adijciendum cenſeo id, quod ſumma eſt obſeruatione dignum, nempe, nonnulla quidem eſſe ſimplicia, quę radicem atque adeo rem ipſam, quam proxime virtutibus attingunt in vniverſum: Ex quibus, puta quatuor, aut quinque, omnis virtus in vnum confici traduciue poteſt. Neque tamen idcirco in omnibus eſt hoc ſimplicibus, quandoquidem etiam inter hæc non pauca abiecta (vt ita dixerim) ramenta ſunt, quę cum per ſe penitus nullius frugi exiſtunt, inconcinnum quiddam atq; adeo ſuperuacaneum velut abortum in ipſis ſtatuerent vſurpata receptis: proinde hic in hanc concludo ſententiam, Decere eum qui perfectus & dici & vere eſſe medicus velit, vt principaliora illa ac

præcipua naturæ ſimplicia, ab inutilibus eiuſdem (quæ dixi) ramentis probè diſcernat, ne prætentis his, aut minus intellectis, confuſum quoddam receptorum chaos, id quod fieri ſolet, exoriatur.

CAPVT V.

HArum rerum omnium gratia Iliadus in anatomiam poſitus eſt, & quemadmodum coloquintida, turbith, hermodactili, lazuli, thereniabin, &c. ſe in ſuis ſeparant operationibus, ſic etiam Iliadus perinde, vt vtraq; contineat anatomia ſe ſeparat. Quamobrem neq; colera, neq; phlegma, nec ſanguis, aut melancholia purgationis ergo conſideranda ſunt: Nam in ſolo ſanguine purgando, vel ſupra quadraginta obſeruanda veniunt: Similiter & in alijs quoque. Proinde ex anatomia numerus non ex humoribus procedat, neceſſum eſt. Vbi quoq; ſciendum, non in hoc doctum oportere eſſe medicum vt ſciat quid purgare velit ac debeat, verum id ſolum animaduertat, vt anatomia laxatiua ad morbi anatomiam ſe comparet,

plane

planeq́ ex aduerſo eat. Ex quo ſequitur, id ſolum euacuandum, quod in anatomia contrarium, ac velut hoſtem agit: Neque enim in purgando quemad modum viſum eſt medico, res procedit, ſed ſicut naturæ, niſi ipſa placeat, vt qui lesbiam regulam ſequi nolit: Nam ad amuſsim (vt prouerbium habet) applicandus eſt lapis non ad lapidem amuſsis, cui quidem rei, ita ſe accommodet medicus, neque prędictorũ aliquid, puta choleram, vel phlegma vi conetur euellere, ſed ſolum id, quod naturæ aduerſum eſt, aggrediatur: Quanquam omnes inter ſe virtutes diſcerptę ſunt, & nulla in ſe penitus integra eſt, id quod eſt in conſolidatiuis prædictum. hæc namq́ vulneribus medetur, illa rupturam ſanat, alia curat vlcera, alia ſerpiginem, quædam autem ſyrones. Quod quidem vniuerſum ex diſsipata ac lacera quodammodo proprietate naturæ, quæ ſic diſſecta eſt, vt nullam habeat integram virtutem, in ſe prouenit. Vera namque ac perfecta conſolidatio, non rupturas ſolum & vulnera, ſed etiam vlcera ac ſyrones, & quicquid denique

eius eſt generis curare debet. Sed quia diſtracta eſt virtus, alia in hoc valet, alia in alio, idcirco medicus in eo eſſe peritus debet, vt diſcerptum & diſparſum illud, huc illucque diuiſum, in vnum rurſus contrahat. Neque hoc in dictis ſolum, verum etiam in omnibus alijs virtutibus. Ad hæc cuique etiam elemento ad eum, quo matrix eius condita eſt modum. Nam anatomiam perfectè adiungat: vnde obſeruandum hic, vt virtus totum curet morbi genus, quo perfecta anatomia ſimul conſiſtat.

Perfecta anatomia ſita eſt in virtute.

CAPVT VI.

QVemadmodum igitur dictum eſt de anatomijs neceſſarium eſſe in modo componendi, ita etiam porrò notanda eſt proceſſus inſtitutio. cum enim homo microcoſmus ſit, quatuor anatomijs comparari oportet, quarum quidem ea dominatur, quæ infenſa eſt, & inſidias ſtruit. Atque hoc eſt Iliaſter: Idque in hanc ſententiam, in mineralibus hæ anatomiæ conſiſtunt ex quatuor elementorum matricibus.

Pro-

Proinde in confortatiuis inter alias exigua virtus, quæ omnium eſt, ſumi debet in prima: in ſecunda verò quartum gen9 tereniabin: in tertia cheiri: in quarta ſaphirica granata: quæ ſi in vnũ componantur, aut tota cuiuſq; matricis virtus ſimul conferatur, tum demum confortat medicina, quemadmodum Aniadus exquirit. Cum enim quatuor illa ſimul conueniunt, tunc anatomia perfecta aduerſus eum eſt morbum, eſtq; tunc Aniadus balſamo naturæ ſimilis, qui ex æquo tam curat, quàm conſeruat. In harum namque rerum microcoſmus integer quidem ſit Ares oportet, id quod citra dictam compoſitionem nullo fieri pacto poteſt, quandoquidẽ in hoc liquor naturæ eiuſq; virtus, quã venaris, conſiſtit.

CAPVT VII.

SEd quia demonſtratæ iam ſunt virtutum facultates, obſeruabis item, appetitu quoque non nihil laborare naturam. priuſquam enim totus fiat Ares, inimictias quaſdam in ſeipſo ge-

rit Archæus per ſuum Ilech aduerſus microcoſmum. & pari modo intelligendus eſt, vt is, cui alia quidem ſordet mulier, alia vero nequaquam, cum tamen ſit in vtriſque vnum & idem, id medico conſiderandum non eſt: Nam vbicunque Archæus nauſeam ſimulat, ſuamq́ ipſius naturam ac opus proprium odio habet, in eo Medicus, vtputa eius miniſter, Archeicam illam abominationem frenare non poteſt. Quapropter in modo componendi, ſcire neceſſarium eſt ſæpenumero contingere, quòd Archæus anatomiam ſuam vna quidem re, altera vero nequaquam vult habere compoſitam. Atq; is componendi modus ſpagiricis gradibus dinoſcitur: Nam ſi in ea Archæus fuerit victus, hoc eſt, in ſuo Ilech, tum perinde eſt, atque ſi cui mulier non niſi ſplendido ac variegato placeat ornata veſtitu: Nam hoc ex philoſophia cognoſcitur, ob nihil aliud conſtituta eſſe arcana, niſi vt tali ornatu cultuque erga Archæum vtantur: Idcirco etiam æpenumero arcanis nullam, niſi prius in ſe ipſo deficiat permitti operandi facultatem.

Proinde

Proinde in ſupra dictis hiſce ſolummodo uis atque efficacia cum Archei, tum etiam arcani intelligenda eſt.

CAPVT VIII.

POrrò, vt tandē etiam de anatomia conſolidatiua nonnihil dicamus, quo pacto componi debeat, vt omnes in ea virtutes exiſtant: Notandum quod hic ſemel accipiēdus eſt totus maior anthos, nempe, qui non ex vna tantum matrice, verū ex quatuor prognatus ſit, id quod de Tartaro dici poteſt: Quandoquidem ex eo ſeparant ſe, non tamen fracturæ incarnatiua, quemadmodum cōſolidatiua vulnerum, atque omnium deniq; vlcerum eiusq; generis aliorum perfecta conſolidatio, vnūquodq; verò in propriā partem iuxta anatomiæ diſtributionē: quælibet autem pars id curat, quod anatomiæ ipſius ſubiacet. Cæterum anteaquam ſeparatæ ſint partes, cōſolidatiuum ad omnes morbos chirurgicos eſt generale. In vno namq; eo quadruplicia ſunt mineralia ſimul, id quod omnibus medicinæ candidatis ſumma eſt obſeruan

Tartarus eſt Maior Anthos conſolidatiuus.

dum induſtria. Eiuſmodi eſt enim cheiri quoq;, quæ idem, etiam ex quatuor matricibus prouenit, quadrupliciaque in ſe minusque Iliaſtis myſteria continet. Vnde ſuper octuaginta quoq; partes ab eo ſeparantur, ad totidem etiam morborum ſpecies vſurpandæ. Atque iſthæc quidem ſunt magnalia illa, quibus ego haud iniuria ex natura glorior, ſuntq; horum adhuc etiam plura. Quocirca toties anatomiæ ſeriem ad præſcriptum vſum perſtringere nõ eſt neceſſarium, cum in hoc vniuerſæ per ſe comprehendantur.

Octuaginta ſpecies morborũ curat Cheiri.

CAPVT IX.

IN compoſitione autem omnia incarnatiua ex mercurio ꝓcedere debent, ſimiliter quoq; omnia laxatiua, mundificatiua, cõſeruatiua & quicquid huc attinet, vt integer balſami more conſeruetur Ares. Quicquid autem porro aut confortat aut acuit, aut prolongat, ex ſulphure fieri oportet. Præterea quicquid, vel incarnãdi, vel corrodendi, vel conſolidandi id quod ſemel apertũ eſt munus occupat, ex ſale mercuriali, hoc ſit

ſit neceſſe eſt. Sub his itaq; tribus, omnium morborum cõprehendunt̃ curæ. Quælibet nempe ex hiſce tribus compoſita, vt in oculis, hoc ſal eſſe mercuriale oportet. Similiter in vulneribus laxando, balſamo conſeruando neceſſe eſt, per minimũ corporis id fiat. Quicquid verò præter hæc eſt, hoc totũ ſulphur operat̃. Cæterum quicunq; horũ trium anatomiam in ſuum Ilech contulerit, is arcanum habet eiuſmodi, vt nullo præterea medicamine omnino opus habeat, tantum abeſt, vt poſt adeptum hoc, vel theoricam, vel phyſicam ſubinde perueſtigare ſit neceſſariũ. Et quãuis hæc qualiſcunq; demonſtratio iis, qui ſe medicorum nomine paſsim venditant, obſcurior fortaſsis, atq; ob id etiã lectu inutilis exiſtat, nihil moramur, neq; præterea eos alia dignamur reſpõſione, niſi quod ob ipſorum imperitiã excuſatos nos volumus. Itaq; quicquid poſt hac vel ſcripturi ſumus vel quocũque modo tradituri, hoc quale quale eſt, ſolis dedicamus (quos vocant) Artiſtis, quibus equidem, vel ſoleas (quod dicitur) abſtergere non eſt digna facul-

De magno compoſito.

tas medica indocta. Verum interim tamen etiam rogatos velim iuniores medicinæ candidatos, ne iſta ſcribendi obſcuritate commoti, vel terreantur, vel deſperent: ſed potius artes indagare ſpagyricas ſtudeant, quibus edocti, huius ſcripti noſtri rationem, atque adeo fundamentum abundè percipient. Prætereane quiſquam hic nos iudicet noſtrarum ſcilicet ſolummodo virium nomine, vt quæ ſocijs ſuppetijs atque aliorum omnino ope careant. Ego enimvero arbitror, ac verè affirmare auſim, alios qui aduerſus me libellum cui Laudanum ſanctum titulus eſt, conſcripſerunt, nec ſemen ipſos quidem intellexiſſe, nec eos, à quibus ipſi ſuo tempore acceperunt vniuerſa. Qui cum in me ſuis gerris debacchati ſint, id quod riſu plane (vt aiunt) Syracuſio excipio, tantũ abeſt, vt me malè habeat, probè iam, cũ libellum meum, tum etiam vniuerſum medicinæ meæ fundamentum, non expugnatum modo ac laceratum, verum etiam penitus euerſum autumãt, & me quoq; omnino iam oppreſſum ſibi peſſime perſuadent, haud cogitantes, interim

terim & ſe & eos, à quibus ipſi ſunt edocti, quibusq; innituntur, à me dudum antea ſuperatos. Tametſi inter alia præcipuum hoc ad ſummũ eſt eorum aduerſus me argumentũ, Senſiſſe ita veteres: Veteres ita ſcripſiſſe: Quam quidẽ veterum authoritatem non modo non magnifacio, ſed etiã rem ipſam potius probè excutiendã, atq; ipſa quoq; ſcripta eiuſmodi in ſeipſis ſunt, exactè diſcutienda cenſeo. Et in hanc ſententiã, tum ipſis cum ipſorum aſſeclis reſponſum volumus, planeq; perſuaſum habemus, nõ ipſos modo, uerum vniuerſos etiam ſuos conatus, quoniã nauci ſunt, inſtar nucis, quæ pridem fuit, pridemq; deſijt, in nihilum abituros.

Explicit fœliciter liber Theophraſti de Gradibus & Compoſitionibus receptorum ac Naturalium.

FINIS.

SCOLIA THEOPRASTI PARACELSI, DE PRÆPARATIONIBVS ET COMPOSITIS in Libros de Gradibus & Compoſitionibus.

Podagra, fluxus phlegmaticus, generatus ex humoribus ex humido coagulato, aut ſicco reſoluto, & hæ eius ſunt ſpecies, Gonagra, Sciatica, Arthetica.

Pharmacum contra podagram.

R. *liquoris Mercurij præparati ℈ 1.*
Eſſentiarum hermodactilorum
Foliorum Heldei an. ʒ 1. Doſis gr. vij.

Contra elementata ab extra ex humido coagulato.

R. *olei de colchotar ex tartaro an. ʒ 1.*
Ex Mummia ʒ 1.
diſtilla ſecundariè, & reduc ad formam vnguenti.

Cura eius ex ſicco reſoluto.

R. *olei de Camphora,*
de Ranis an. ℥ ij. reduc ad præparationẽ Balſami.

Paralyſis

Paralyſis eſt materia de reſoluto ſicco, aut reſoluto coagulato à liquidis capitis ad nucham deſcendentibus. Species eius Apoplexia.

Cura abdita in podagra indurata, ex coagulato reſoluto.

R. *alkali ex realgar, ex cantharidibus, ex clauellis an. ʒ. s. fiat coopertum ſecundum artem.*

Cura guttæ ex reſoluto ſicco.

R. *extractionis Lauendulæ, ſpicæ an. ℥ ij.*
Florum Cheiri
Axungiæ de mummia ℥ iij.
de Medullis humanis ℥ 1. s. reduc ad formam.

Cura guttæ ex reſoluto coagulato.

R. *extractionis de piperibus,*
Cardamomis
Caſtorij
Anacardis an. ℥ 1.
Olei laurini correcti
Olei anethini correcti an. ℥. 1. s.
Olei de nuce muſcata ʒ. s. reduc ad formam.

Iliaſtes eſt prima natura omnium rerum, conſtatq́; & poſita eſt in hiſce tribus primis, Sulphure, Sale, & mercurio: ex his omnia actum habent.

Archeus uis eſt producens res ex Iliaſte, & Archeus fit diſpenſator & compoſitor omnium rerum.

Ares qui diſponit naturam, florem, caulem, radi-

cem in eſſato ſuo, vt ſcilicet, res quælibet habeat ſpeciem peculiarem ab alijs differentem, alioquin eſſet Archæus.

Matrices rerum quatuor ſunt, quas vocamus Elementa, *Ignis, Aqua, Aer, Terra.*

Cherio eſt accidens elementale, ſcilicet, caliditas vel frigiditas rei.

Cheronium ergo eſt, vbi non poteſt alterari natura, ſicut Chriſtallus eſt induratum & non poteſt reſolui, & ſic de alijs.

Relollium eſt triplex, incorporatum, innatum & momentaneum. Incorporata ſunt omnia mercurialia, videlicet Mercurius per ſe, Mercurius ſulphuris, Mercurius Salium.

Innata ſunt ex tribus ſcilicet, Conſolidatiua, Mundificatiua, Confortatiua.

Momentanea Relollium mors eſt. Eſt enim improuiſu relolleum cum tinctura velociſsima.

Iliaſtis diuiſio duplex eſt, ſcilicet vitalis & formalis. Vitalis quadruplex eſt, ignis, aquæ, aeris, terræ, & ſuum quintum eſſe corpus phyſicum. Hoc eſt, animal quodcunq; & homo.

In igne ſeptem planetæ, in aqua ſeptem metalla, in terra ſeptem herbæ, in aere ſeptem tereniabin, in Animalibus ſeptem membra principalia.

Iliaſtis formalis quadruplex, vt teſta, ſphæra Galaxia, Zodiacus: & ſunt ipſius ignis, aquæ lutum, Arena ſynochij, & ſunt aquæ. Terræ, lignum, ſemen, fungus, & ſunt terræ.

Quatuor Ilech & ſunt aeris ipſius Iliaſtis, cutis, oſ-

ſa,

ſa, caro, ligamenta, & ſunt de quinto eſſe.

Egritudo duplex eſt, futura & accidentalis. De futuris morbis ſunt omnes febres præter quotidianam. De accidentibus ſunt ſpecies hydropiſis, Ićteritia, colica.

Omnia apoſtemata externa futura, vt bluot gſchvuer, reliqua ſunt hulcera non apoſtemata.

In futuris morbis deſcriptio diaphoretica.

R. *alchool vini corećti menſuras ij.*
Mellis menſuras ij vel lib. ij.
Zinziberis ℥ iiij.
Theriacæ
Mitridati
Tripheræ an. ℥ 1.
Specierum bezoardicarum ℥ s.
reduc ad formam.

Deſcriptio ad morbum ex accidente.

R. *Maſtichis*
Ariſtolochiæ rotundæ
Liquiritiæ
Angelicæ
Sauinæ an. ℥ ij.
Terebin.
Alchemillæ
Lauendulæ
Caſti an. ℥ iij.
Chymoleæ ʒ vij. reduc ad formam cum ſaccharo Tabarzad.

Medicamenta Elementata contra morbum Terræ.

R. *de liquiritia*
Centaurea
Meliſſa an. reduc ad liquores.

Contra morbum Aeris.

R. *tereniabin ℥ ij.*
Gamandreæ ℥ s.
Cichoreæ ℥ 1. s. reduc ad formam.

Contra morbum aquæ.

R. *alcachengij*
Zinzib. an. ℥ s.
Lauendulæ
Peucedani an. ℥ 1. reduc ad formam.

Contra morbum ignis.

R. *de flore anthos,*
Croci
Centaureæ an. reduc ad formam.

Elementum ignis eſt firmamentum cœli.

Ad ægritudines Relolleaceas. contra Hydrophorbiam.

R. *olei de Serapino*
Apopanaco
Bdellio an. ℥ ij.
Maſticis clarificati ℥ ij. reduc ad formam.

Ad Nattam.

R. *Ileoch. ʒ ij.*
Opiandri ℥ s.

Liquiritiæ

Liquiritiæ
Harmel
Cicutæ an. ℥ 1. s.
Olei de Camphora
Nenuphare ℥ ij. deduc ad formam.

Ad omnia vulnera corporis diſtillatio.

R. *Tartari calcinati*
Antimonij an. ʒ iiij. reduc in flores, ſuper fun-de vini ardentis ʒ s. & diſtilla per alembicum.

Conſtrictiuum ad morbos diſſolutos.

R. *florum croci Martis ʒ 1. Boli coagulati ʒ s. ſecun-dum paroxyſmum.*

De percuſsionibus cicatriſantibus.

R. *Piperis vtriuſq;*
Cubebarum
Cardamomi
Anacardarum an. ℥. s.
De rapis ex flamula,
Axungiæ, meches an. q. ſ. reduc ad formam.

Attractiuum maximum in vulneribus.

R. *Bdellij*
Serapini an. ℥ 1.
Thuris,
Mummiæ an. ℥ iij.
Ceræ lib: 1.
Colophoniæ ℥ vi. reduc in emplaſtrum.

Diaphoreticum theriacale contra peſtem.

R. *Alcool vini correcti lib. iiij.*
Theriacæ bonæ ℥ vi.
Mirrhæ ℥ x.
Specierum deſcriptionis Saracenicæ ℥ iiij. reduc ad formam.

Doſis eſt ab ℥ i. vſq; ad duas cum vino, vel aqua maioranæ, vel meliſſæ.

De cura morborum ex forma ſpecifica.

Primi gradus medicamina valent contra aſcarides, lumbricos, vermes,

R. *herbæ perforatæ.*
Betonicæ an. M. v.
Trociſci de agarico ʒ i.
Mirrhæ ʒ s. reduc ad formam.

Secundi gradus medicamina valent contra Epilepſiam cum ſpeciebus, & eſt morbus incluſus ex acetoſitate ſalis naturæ tranſuerſus per paroxyſmum, naturæ eſt paroxyſmus morbi.

Cura ſecundi gradus.

R. *aquarũ vitriolatarũ cum correctione ſpagyrica ʒ i.*
Alcool vini correcti ʒ iij. reduc in potum.
Doſis grana vij.

Tertij gradus cura.

R. *alcool vini lib. i.*
Sauinæ

Aſplenij

Aſplenij
Calamenti an. 1.℥
Macis
Croci an. ʒ ij. reduc in aquam per alembicum.

Doſis ab vna gutta vſq; ad quatuor cum aqua arthemiſiæ.

Medicinæ quarti gradus.

Anthos medicina eſt extracta ex berillis à corpore ſuo.

Anthera medicina extracta ex hyacinthis.

Lapis phyſicus de prima materia.

Aurum potabile, hoc eſt oleũ auri ſine corroſiuis.

Tinctura, eſt quinta eſſentia de microcoſmo.

Elixir medicina fermentata de ſeptem metallis.

Compoſitio in quarto gradu in fine vitæ.

℞. *olei de Cheiri gr. iiij.*
de Anthos gr. vi.
de Anthera gr. iij. reduc in potum.
Doſis gr. v, uel xij. cum aqua uitæ.

Reſolutio coagulati.

Reduc coagulatum in Alcali, et alcaliſatum reduc ſuper porphyrum uſq; in diſtillationem.

Coagulatio ſicci reſoluti.

Reduc ſiccum reſolutum in flaccum uitreum, fiat ſtratum ſuper ſtratum cum calce uiua uſq; ad mēſem.

Præparatio ſulphuris.

℞. *ſulphuris,*
Olei mummiæ an. lib. s. reduc in arenam:

diſtilla per alembicū, & exibit oleum album, et eſt maximè frigidū: et rubeum, & eſt maximè callidū.

Spermatis ranarum præparatio.

Reduc ſperma in diſtillatione ſolis, dein diſtilla per alembicum.

Camphora vt in caliditatem tranſeat.

R. *Camphoræ ℥ ij.*
Salis communis ℥ 1.
Salis gemmæ ℥ 1.s.
Olei amigdalarum ℥ vij. reduc per alembicum.

C orallorum ræparatio.

R. *liquoris coralli ℥ 1.*
Salis gemmæ
Anatron an. ℥ 1. reduc ad formam ſecundum alembicum.

Oleum Iuniperi, Cupreſsi, Ebani ſic facito.

R. *ligni lib. 1. reduc in uiolam, diſtilla per alembicū: diſtillatum rurſus diſtilla per balneum maris, arenæ & ignis.*

Terebinthinæ ſiue bethin præparatio.

R. *Bethin lib. iiij. reduc ad arenam, ab arena ad ignē, & exibit album, rubicundiſsimum et tenaciſsimū, eſtq;*

eſtq; balſamus ille de Archilais in ſeptem primæ di ſtinctionis.

Gummorum præparatio.

Reduc per arenam poſt putrefactionē menſis phy ſici.uis eius eſt ut ſuprà.

Cura Cancri.

R. *Lytargyrij calcinati per acetum*
de ſpiritibus realgar
Cinnabari triti an.℥ iiij.s.
Chymoleæ
Saturni
Martis an.ʒ ij.reduc ad formam.

Cura anthracij.

R. *Ileoch*
Oleum de Camphora
Liquiritiæ
Solatri an.reduc ad formam.

Cura ignis Perſici.

R. *Aceti per ſe ℥ iiij.*
Camphoræ ℥ 1.
Vitrioli ʒ s.
Aluminis de Rocha ʒ ij. reduc ad formam.

Sulphuris liquor albus ualet contra panaritium, hulcera, æſtiomena, herpeta, prunam, perſicum ignẽ, & apud antiquos lac philoſophorum dicebatur.

Sulphuris liquor rubeus, ualet in membris paralyticis, contractis & conſumptis, & ſimilibus.

Omne diſtillatum ſemper unius puncti ſuperioritatem obtinet, ultra primum oleum plumbi: geſodtt bleij aſchem.

Acetum camphoratum res eſt frigidiſſima.

Thereniabin de Thion cadens in Vere uel æſtate, & manè inuenitur in folijs arborum, cuius ſpecies eſt manna.

Ilech, lapis facilis ad ſcindendum eſt: differt enim ab amethiſto, Electrum, Centorphe.

Ideſtrum ſine compoſito non eſt. locho moſch.

Talk metallum eſt quoddam, ſcyffert, ſeu catſen ſchiffer.

Atramentum prope Colo, quo calciatores utũtur.

Nebulgea, ex nebula creatum eſt.

Calena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Realgar mercurij eſt ex latrinis extinctum.

Electuarium dulciũ roſarum, Rob uero acetoſarũ & Rob de Ribes.

Lapis lazuli quidem per ſe eſt blau farb, ſed non eſt in eo color tingens.

Gluten, alias dulce non ſalſum, vulgo glijd vuaſſer, eſtq; humor nutritiuus.

Balſamus item nec dulcis, nec amarus eſt, ſed gluten temperatiſſimum.

Tenacitas glutinis, Reſina mineralis, vt therebinthina,

thina arboris pini. Spagyrus dicitur, qui à ſingulis corporibus purum ab impuro ſeparare nouit, habetq́; rerum experientiam.

Subſtantia uitæ & ſpiritus uitæ idem ſunt.

Omne metallum, Mercurius eſt coagulatus.

Complexiones rerum, aut calidæ ſunt, aut frigidæ. In uniuerſum porrò quæ calidæ ſunt, etiam ſiccæ. ſic etiam quæ frigidæ ſunt & humidæ, etiam ſi nonnunquam caliditate ſiccitas reſolui poteſt, ut in petroleo: et in frigiditate humiditas coagulatur, ut in cryſtallo.

Gradus rerum quatuor ſunt, iuxta ordines matricum: nam quæ ex terra, primi ſunt gradus: quæ ex aere, ſecundi: ex aqua, tertij: ex igne quarti gradus ſunt. Porrò qua uirtute ſingulo quoque gradu, ſeorſum aliud alio uincitur, punctorum eſt, non graduum.

Complexionum cognitio.

Duplex eſt, per colorem ſcilicet & formam: per colorem denotatur caliditas & frigiditas, per formam ſiccum eſſe reſolutum, & humidum coagulatum.

Color citrinus, rubeus, viridis, caliditatem deſignat.

Color lazuris, albus, fuſcus, partium frigiditatem deſignat.

Caliditatem tollunt hæc quæ ſequuntur: Oppiata, *annodina, ſtiptica,* Accetoſa.

Frigiditatem tollunt Pontica, *Amara,* Cicatriſantia, Corroſiua, Abſterſiua, Laxatiua.

Caliditatis & frigitatis ſigna facilè apparent ſicut & humiditatis & ſiccitatis ex iam dictis in rebus Ele

mentorum: Vix autem Relollacea ſola experientia, ſicut in Hippericone à prima quidem natura habet, quod calida eſt & ſanat, ſed relolleum Hypericonis accidens, quod ſit vermibus inimica herba, Quandoquidem pueris vermes habentibus, ſi ad collum ſuſpendatur, omnes expellit, ſicut in caſeis vermicularibus videre licet.

In quolibet Confortatiuo, non eſt curandum calidane res ſit an frigida, ſed arcani vis conſideranda.

Oleum Hypericonis curæ vulnerum optima eſt.

Hyoſciamus ſynocham curat.

Iterum Meliſſa omnes virtutes corporis reſtaurat pollitq́; podagram.

Diaphoretum, id eſt penetratiuum quod penetrando curat.

Sal Ammoniacum, compoſitum eſt ex vrina & fuligine.

Radices de Rapis ſunt radices de flammula, nam per ſe tantum flos eſt flammula.

Auripigmentum duplex, naturale ex tribus primis: Artificiale ex ſulphure & Vitellis ouorum.

Serpentina excellenter habet in ſe virtutem Mercurij.

Vlcera omnia naſcuntur ex reſolutione ſalium, Quæ omnia ſicut & apoſtemata per Mercurium curantur. Eius tria ſunt genera, metallorum, herbarum, & Reſinarum.

Colloquintida in ſe crocum tincturæ habet, eſtq́; in quarto gradu. Bona purgatio omnium humorum. (modo eiuſdem ſint gradus.) ſed morbum ſecundi aut tertij

tertij gradus minime pungaret,tolleretq́; ſecum partem ſuam ab inteſtinis. & ſic quoque dicendum de alijs.

Vitriolum purgat in quarto gradu omne excrementum, quod naturam à ſe propellit, vt eſt Rech, ſtercus, vrina.

Scammonea ſi detur in Lepra ſuſpecta purgat quidem ſi non omnino infectus fuerit. Quod ſi non purgat, actum eſt de ſemine illo.

Artemiſia curat mulieres inpregnatas, quæ Menſtruum habent.

Elleborus pellit per uomitum in quarto gradu.

Titimallus per ſeceſſum in quarto gradu.

Elleborus Iuſta arcanum ſuum optima medicina eſt Epilepticis.

Duo Coria circa Cerebrum, interius; pia Mater, poſterius dura mater vocatur.

Cruor eſt ſal egeſtum, id eſt ſeparatum, & reiectum in primo ſale.

Aer perfectius corporis membra quælibet tranſit.

In Caput Quintum libri tertij.

Non eſt quiſpiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus abſolutè: nam ſanguineus eſt omnis homo, cum ſanguis ſit pars corporis: Quapropter dici debet aut Mercurialis, aut ſulphureus, aut ſalſus à prædominatione. proinde notabis ut quod illi Choleram, tu Sulphur rubeum dicito. Quod illi Phlegma, tu Sulphur album cum ſalibus

reſolutis. & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito. Porrò quod ipſi ſanguinem purgare dicunt, falſum eſt, ſed pro ea pharmaca purgant naturam ſalis de Alumine, & magalia genera. Eſt autem magalium genus quidquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate conſiſtere poteſt. Proinde quælibet pars corporis non purgando, ſed mundando curatur. Eſt autem pars corporis ſine qua corpus perfectum conſiſtere nequit.

In caput viij. libri tertij.

In quoto gradu quilibet morbus eſt, in eodem gradu recipiantur medicamina, & non ſecundum quotā complexionem.

Sequitur Emplaſtrum pro fracturis & ruptura.

R. *Conſolidæ*
Ariſtolochiæ rotundæ
Alchemillæ albæ an. ℥ vi.
Ariſtol. longæ ℥ iiij.
Therebinthinæ ℥. fiat decoctio ſupra membrū læſum. Caue in fracturis à bolo et terra ſigillata.

Potus vulnerarius.

R. *uini menſuras iij.*
Centaureæ ℥ s.
Alchemillæ
Peruincæ
Serpentariæ an. ℥ vij.
Diapenſiæ ℥ v. fiat decoctio uulneralis.

Oleum

Oleum uulnerale.

R. *Olei communis ℥ vij.*
Florum Centaureæ
Prünellæ an. ℥ 1.
Hypericonis ℥ s. ducatur in oleum in ſole.

Hypericon, maximè oleum eius, ſufficiens eſt medicina in omnibus uulneribus: ſic prunella, therebinthina.

Puluis apoſtolicus.

R. *Ariſtolochiæ* Rotundæ
Conſolidæ maioris an. ʒ s.
Herbarum Chelidoniæ, ſerpentinæ. omnium partes æquales. miſce. fiat puluis.

Emplaſtrum Summatum.

R. *ſerapini*
Bdellij
Opopanacis
Galbani an. ℥ 1. poſt colaturam adde
Maſticis
Thuris
Mirrhæ an. ʒ iij.
Ceræ albæ ad pondus omniũ fiat emplaſtrũ.

Emplaſtrum mummiatum.

R. *Ceræ lib. s.*
Picis naualis ʒ iiij.
Ariſtolochiæ Rotundæ
Conſolidæ an. ad pondus medium

Olei artificialis ℥ iij. fiat emplaſtrum ſecundum artem.

Braſſatella herba eſt maximæ uirtutis incarnandi.

A medicinis ex quarto gradu, ſeu rebus ultimæ uirtutis compoſitis, facile interfici poteſt patiens, idcirco cautè circunſpice.

Aranea nobilißima medicina in tertiana bene adminiſtrata.

Inuolutata aranea ſuper thoracem cordis uel ſtomachi poſitus, curat tremorem: und uirtt aranea gel gleich eimē goldt.

Oleum ſcorpionis curat omnia uenena à ſtellionibus profecta.

Tyrus ſerpens ſolus medicamina ingreditur.

Cantharidum parum ſumptum urinam prouocat uehementer.

In primo gradu neque nocent, neque iuuant res quælibet.

Reuerberata ſecundi ſunt gradus, Calicinata tertij, Sublimata quarti.

In Caput x. lib. Tertij.

Ars Spagyrica docet, purum ſingulum cuiuſcunque ſubſtantiæ ſeparare ab impuro. Nam uirtus & natura cuiuslibet rei operatur, non autem ipſa ſubſtantia. Docet itaq; ars iſta facere exaltationes in gradibus uſq; in oppoſitionem. ubi namq; deſinit natura, Spagirycus incipit. Cum purum ab impuro ſeparatur, fæces quæ remanent nihil omnino ualent. Primo

igitur

igitur ſiat ſeparatio puri corporis ab impuro, eſtq́; tunc in ſecũdo gradu, ſcilicet operatiuæ uirtutis. Deinde ſublimatio ſeparat corpus illud puratum à puriori per digeſtionem, ſcilicet, ſo tu laſt digerieren, & ſupernatantia ſemper diſpone, quouſq; deſunt, eſtq́; reliquum in tertio gradu, poſtea diſtilla in ſole, eritq́; in quarto gradu. Remanebit autẽ à lib. viij. uix ℥. i. aut paulò plus.

Subſtantia cuiuſcunq; rei cuiuſuis gradus reducẽdo in liquorem, & ſic eſt in primo gradu ſpagyrorum & non antea: ſuntq́; omnia calida: nam quantumuis res ſit antea frigida per ſe, cum ad manus ſpagyrorum venit, calida eſt, nec vlla remanebit frigida: nam gradus ſpagirici elementorum ſunt corruptiones. Quòd *ſi aliquid in prima ſeparatione puri ab impuro remanebit frigiditatis à primo.*

Ilech eſt certè non ab elemento ſuo, quod hic purum abſtrahitur.

Libri Quarti cap. primum.

Caue in excrementum hominis, nullum medicamentum quæras, vt aliqui deierant. Arcanis tantum mederi debes, (ſeptem membris principalibus) quod nullius ſunt complexionis. Q*uoduis principale membrum læſum, mortem infert præſentem: nam vbi vnum horum ſeptem, inficitur, mors eſt in olla, caue ergo.*

Omne quod confortat Cichorea dicitur, etenim quã nos Cichoreã vocamus, nõ eſt ea de qua hic loqui

mur. Membra principalia non per ſe,ſed per accidens,quiddam patiūtur:aufer ergo accidēs & ſanaſti.

Verbena citrina ſummū Arcanum habet in hepate,& in paßionibus alterius elementi.

Sicut Thereniabin gummi cadit in locis aliquibus in fine Aprilis, ſic quoq; ex Bocellis conſerua membra principalia & non facilè mors euenit.

In cap.3.lib.4.

Si vitam velis conſeruare non ſolum cor in eſſe ſuo conſerues,ſed etiam Cerebrum,hepar & pulmonem, reliquumq́; quiduis in eſſe ſuo. Nam quamuis cor ſit centrum ipſius corporis atq; radix, tamen quodlibet membrum principale deſtructum adfert mortem.

Meliſſa omnium quæ terra producit optima ad cor herba eſt.

Antimoniū omnium aquarū cordiale maximū: Reſtaurat enim cor,& renouat totū corpus, ſic & aurū cordiale eſt.

Nuba quoq; mannæ ſpecies eſt,coloris Roſinfarb in Hibernia copioſe inuenitur.

Omne fumigans in excrementis pro cerebro eſt.

Cerebrum,radix eſt omnium ligamentorum, Cor, mēbrorū,Hepar ſanguinis.proinde principalia cōſerua,& minora ab illis proficiſcentia conſeruaſti.

Hepatica ſunt capillis veneris, Manna, Gamandrea,Betonica.

Vrinam prouocāt Meleos,ſatirium,non noſtrum, ſed verum.

Zibetta pinguedo eſt & ſchmeckt voll. Creſcit circa renes zibetæ.

Vitam

Vitam longam conſeruant Corallus rubeus, ſpodiũ, unicornu, plumbum, calcis non aduſti, ſed mutata in liquorem. Ideoq; *etiam ſpleni conueniunt.*

Longe aliter ſenes curantur quàm Iuuenes *. Ireos, ſucaſtrum, hyſſopus, pulmonaria ſunt præcipua per quæ fel regatur, & per ea quæ habent* Diaphanitatem *in ſe, vt ſunt* Myrrha, *Anthos, crocus martis, crocus hortenſis orientalis.*

In Caput quartum lib. Quarti.

Apud Spagyricos ſol eſt aurum. Vnum ſunt Luna *& argentum.*

Lunaria vel cerebella ſunt conſeruãtia cerebrum.

Qualitas apud ſpagyros eſt omne id quod membrum quoduis principale defendit, vt in cerebro inter piam matrem & ipſum cerebrum.

Quiſquis ante debitum tempus caneſcit, ipſius cerebrum patitur aliquid.

Excrementa cerebri non poſſunt in ſtomachum pertrahi, nec debent, ſed quodlibet membrum purgari debet per ſuum emunctorium.

Lunaria herba maximum adfert phrenisi & maniæ remedium, quæ in cerebro conſiſtunt.

Præterea omnis herba confortans cerebrum, hoc nomine vocari poteſt. Cæterum in phrenisi & mania per calida cura, nullo modo perfrigida.

Omnia fixa quibus ignis non nocet ſplenetica ſunt, vt ſi eſſet aliquod arcanum in calce, id diceretur fixum, ſed calex per ſe non eſt fixum. Coralles ſunt fixi, ergo ſplenetici: Quia eorum virtuti ignis nullo modo nocere poteſt.

Corneolus, corallus, Hæmatites ſanguinem ſiſtunt manibus incluſa,

Pulmonaria cum ſubſtantia & corpore vtenda.

Quicquid generatur ex Gybetta maximum remedium in renibus: ſic etiam caſtoreum.

Liquor vitrioli optimum eſt in felle, & eſt oleum de Colchotar.

Liquor lunariæ ex calidis fit Arcanis.

Eſſentia Meliſſa, id eſt, liquor. ſic quoq; de alijs intelligit.

Miſterium ellebori nigri, ſcilicet de folijs ellebori.

Vſnea propriæ eſt lungen kraut (Pulmonaria) in arboribus creſcit.

Florum Chelidonij.

Viriditas ſalis, id eſt, liquor.

Thubeheleph, eſt compoſitio ex corallo albo & Carabe

In caput ſextum lib. quarti.

Scirona res eſt Autumni.

Nuba, ſecunda ſpecies Thereniabin.

Ilech, materiale quodlibet compoſitum ex tribus imis.

Hallereon, iuxta Hermetem uera Aquila eſt.

Quod edimus aut bibimus cõmuniter aut omnino nihil, aut parum arcani in ſe habet.

Halcyon inter omnes aues plurimum in ſe habet rerum arcanarum.

Ilech crudum, compoſitio ex prima materia trium primarum.

Ales

Ales crudum, guttulæ ſunt cadentes ſæpe in nocte menſe Iunio.

Oleũ Mercurij & ſublimatus Mercurij differũt.

Oleum cum corpore, eſſentia ſine corpore, id eſt liquor quicunq; in ſulphure eſſentiæ.

Flos æris, id eſt, uiride æris in chirugia.

Rubedo de nigro uidelicet ſchuartz talck.

Ametiſtes & ametiſtus differunt.

Marcaſitæ utræq;, id eſt rubræ et citrinæ nõ albæ.

In caput x. libri quarti.

Nullo utaris ſuperfluo in receptis.

Omne quod intrat receptum minerale eſt, & ex eorum proprietate curatur.

Quo plura conueniunt in receptis ſimplicia uel compoſita, eo indoctior medicus præſcribens: nam nullum receptum ultra ſex ſimplicia in ſe habere uniuerſaliter debet.

Lienteria morbus mortalis, iacens in renibus, non niſi tamen ſanis abſq; membri principalis conſeruatione non poteſt curari morbus.

Harmel dribkoernez non ultra grana x. uel xij ſunt, nec hellebori doſis ultra ſex grana, quod ſi in uino non ultra ℈ i.

Spaſmus poſt ſumptum helleboum, mortale ſignũ eſt.

In Caput ſecundũm libri Quarti.

Quodlibet laxatiuum in ſe duo habet mala, alterũ quod debilitat, alterum quod plerunq; plus ſecum eua

cuat, quàm par eſt. ea igitur præcauenda.

In primo gradu non eſt opus confortatione contra debilitationem laxatiui.

In ſecundo gradu conforta cum cinamomo, gario philis, zedoaria, calamo aromatico, zinzibere, & ſimilibus.

In tertio gradu per nucem muſcatam, folium Indi. grana Iuniperi.

In quarto gradu per terram ſigillatam, corallum rubeum & album, carabe, ſericũ crudum, os de corde cerui.

Vt autem mitiges laxatiuum, utere anodinis & narcoticis.

Omne igitur laxatiuum conſtet tribus certis energijs (ſoll ſalb dritt ſthen).

Laxatiuum cordiale.

℞. *Colocynthidæ*
Hellebori nigri
Hermodactilorum an. ℈ 1.
Diagridij
Zedoariæ
Nucis muſcatæ
Coralli rubei an. ʒ s.
Theriacæ optimæ q. ſ. pro maſſa formanda.

Doſis ℈ 1. uſq; ad ʒ 1. & ℈ s.

Quum vis per vomitum purgare ſigna obſeruabis

Virgo, Aquarius, Piſces. ſic etiam à proprijs argumentum

gumentum ſumitur.

In ulcerationibus non purges cum ſcammonea, quia nimis uehemens.

Crocus Martis confortat.

Cyclamen hirtzbrunſt optimum laxatiuum per poros.

Vomitiuum vlcera habentibus in orificio ſtomachi.

R. *Præcipitati ℈ 1.*
Theriacæ ℈ ij.
Macis ℈ s.

Fiat mixtura in modum electuarij.

Doſis à ℈ 1. ad ℈ ij.

Per ſeceſſum.

R. *Florum Centaureæ ʒ 1.*
Hipericonis ʒ s.
Coralli rubei ʒ 1.

Succi papaueris albi pro incorporatione ad maſſam ſolidam.

Doſis eſt à ℈ iiij. ad ℈ vi.

Rebi ſola ita fit: Vrinā exactè deſpumato dan laß. hijbſchlich ſthen in triduo, poſtea abſq; igne ſtet triduum in cacabo, ſ. l. ſo vuerſtt es ein ſteinlein, eſtq; arcanum in icteritia.

Centaurea ſic etiam arcanum in icteritia habet.

Nectar compoſitum ex claro & correcto.

Laruſcus, id eſt auricula muris.

In caput quintum lib. Quinti.

Epilepſia eſt morbus caducus qui uiſco quercino interdum curatur.

Peoniam ſi præpares, habes arcanum Epilepſiæ.

Balſamus confici poteſt ex gummis & reſinis.

Guaiacum lignum, uerè lignum hebenum eſt.

Vlcerationes omnes tam intrinſecæ quàm extrinſecæ ex ſalibus mineralium ueniunt.

Nullo modo curatur morbus per contraria, ſed quodlibet ſuo ſimili.

Conſolida regalis, ſchvuerdt vurtz, aut ritter ſporen in vuein gſotten auf den bruch der micht offen iſt gebunden mit hartz, optimè curat.

Sophia in ruptura ſummum arcanum.

Braſſatella in ulceribus.

Omnia ea quæ in membris principalibus conueniunt ſunt ex planetis. Curant etiam uulnera, ſi ſunt incarnatiua.

Per membra principalia uulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica: & ſic in alijs.

Emplaſtrum ſine gummis nihil ualet.

Corroſiua in canceroſis utilia, ſi ſimul ſunt incarnatiua, ut Arſenicum, Mercurius, Præcipitatus.

Prima ſpecies ſyphitæ, id eſt Vitz dantz.

Nullus ſplenis morbus ad ſplenem aſcendit.

Splen membrum eſt inſenſitiuum, nec ullo membro principali curari poteſt, niſi ſolo ſplene.

Tota corporis ſubſtantia eſt terra ex elementis terra

terræ eſt, non ex ſplene neq; melancholia.

Ex cura naſcitur Theoria, non contrà, iuxta Theophraſtum.

Hydrops non uenit ex quartana uel melancholia.

Poſt quartanam ſi pedes inflati ſunt, deſijt terræ elementum pati in corpore.

Morbus elementaliis alium inficere poteſt.

Cura in Hypoſarcha, ex Quartana.

R. *Alcali de abſinthio*
Viſci quercini an ℥ 1.
Liquoris de Camphora ℥ s. miſce.

Alcali de abſinthio eſt abſinthium combuſtum, & ex cineribus fac lixiuium, peſt ſied es in, & in fundo inuenies alcali, ſic etiam de uiſco quercino.

Boxus eſt miſtel non uiſcus: uiſcus enim propriè eſt gſotten hartz, tunc protrudet de locuſtis arborum, pini, abietis, querciq;.

Ex elemento aquæ non naſcitur hydrops, ſed ex terræ, proinde ex terra prodeunt medicamina.

Neq; timor, neq; gaudium ſedem habet in corde, ſed in cerebro.

Lætitia autem ſola in uenis, id eſt ſanguine ſuum habet locum.

Ex timore accenditur ſal, & facit congelare ſanguinem, unde epilpſia.

Cura in morbo caduco.

R. *ſeminis peoniæ*
Rutæ an. ℥ s.

Liquoris uitrioli ʒ ij. reduc in potum.

Liquor uitrioli eſt arcanum optimum in morbo caduco.

Ex planetis ʒ iiij. nec plus nec minus.

Ex Narcoticis ʒ 1. uidelicet quartam partem.

FINIS SCHOLIORVM IN libros V. de Gradibus & Compoſitionibus.

ERROR.

In præliminari Epiſtola huius libri error cõtigit non leuis, vbi ſtatim à principio Iſtos cum maiuſcula ſcriptum bene eſt: Illos vero, quod ſimiliter maiuſcula ſcribi debuiſſet, minuſcula i fuit impreſſum,

PERITISSIMI ET ERVDITISSIMI SYNCERÆQVE VERITATIS VINDICIS, THEOphraſti Paracelſi, liber de duplici Anatomia.

Cura & vigilijs doctoris Adami à Bodenſtein, collectus & publicat⁹, cuius epiſtola præfixa ad Reuerendiſsimum principem & dominum, dominum Gulielmum Beckli à Beckliſſavu, demonſtrat cauſam æditionis, ſummamq́ totius tractationis.

*

* Ἀνέχου καὶ ἀπέχου. *

REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, Domino Vuilhelm Beckli ab Beckliſſovu, primarij Archiepiſcopatus Magdeburgenſis Canonicorum præpoſito digniſsimo, principi clementiſsimo, Adam à Bodenſtein philoſophiæ & medicinæ Doctor, Salutem per IESVM CHRISTVM precatur.

CONSTAT *uetuſtiſsimam eſſe conſuetudinem & ubiq; gentium à bonis uiris non ſine magnis cauſis comprobatam, ampliſsime princeps, ut libros æedituri in lucem, dedicarent & aſcriberent hominibus, qui uirtute, authoritate & potentia longè cæteros præſtarent.* Primi enim *homines rudes & ſimplices, ſparſim cùm habitarent, quoties uel res diuinas, uel naturales, uel mores honeſtos docèrent, ſuam doctrinam confirmabant magnorum uirorum authoritate, quos etiam* Heroes & Deos *uocabant.* Talium *ergo calculo ſcripta aut inſtitutiones comprobata, cunctis uidebantur uera & utilia:* Hac *ratione complures coniungebantur arctiſsimo neceſsitatis uinculo.* Deinde *autem, ubi hominum uitia uehementer excreuerunt, & inuidia contentionibusq; cœperunt flagrare, praui famoſos libellos, in magiſtrâtum, certasq; perſonas ſuppreſsis authorum nominnibus ſcripſerũt, factum eſt, ut non modò omnes cogerentur ſua nominna ſcriptis addere,*

addere,ſed etiam certis doctisq; uiris eos tanquam fœtus ſiue animi proprios fructus iudicandos offerre & dedicare,ut ita extinguerentur hæc genera ſcribendi mala. Tertia acceßit cauſa,etiam non leuis: Quum nihil ſit ita ſanctum & perfectum,quod non maleuolorum dentibus rodatur, quæſiuerunt ſibi huiuſmodi dedicationibus patronos,qui cum ſuis, ab inuidorum omniumq; ſycophantarũ calumnijs & morſubus uenenoſis,ipſos tuerentur. Quod Pythagoras philoſophiam ex Aegypto in Italiam traducens ubi negligeret,coactus eſt Seruio Tullo regnante,ſibi cœnobiũ inſtituere, & clam docere, unde à potẽtibus eius ſchola & doctrina ſublata eſt: Magnum enim & præclarum eſt,magnis et laudatis uiris placuiſſe. Poſtremo, excellentißimorum etiam uirorum mores totamq; uitam conati ſunt eiuſmodi dedicationibus,tanquã optimis teſtibus confirmare, & uitam,ſtudia,totamq; familiam poſteris imitanda proponere, quo conſtaret, quibus in officijs,quantoq; animi uigore uixerint,& qua ratione potißimum excoluerint animum, hominis præſtantißimam partem: Non enim omnibus omnia conueniunt,at ſimilia ſimilibus rectè coniunguntur. Ego etiam magnifice præſul,cum omnes dedicandi cauſas ponderarem, & mecum dilig ẽter deliberarem,cuiuſnam patrocinio hoc opuſculum doctißimi uiri Theophraſti in publicum prodiret, primus haud immerito occurriſti,qui authoritate propter generis eximiam nobilitatem, & ſingulares tuas uirtutes plurimum apud omnes pollẽs: Quis enim non admiratur,illam præclaram tuam iuris ſcientiã & ſimul cer-

tam experientiam longo uſu comprobatam? qui totum ius ita in actiones honeſtiſsimas produxiſti, ut uideatur illud in te uiuere: Quis etiam non amplectitur & prædicat tuam in familiaribus colloquijs & negotijs ſuauiſsimam comitatem & humanitatem? in publicis, ſummam prudentiam: fortitudinē in rebus difficilimis adminiſtrandis: in conſilijs danáis afflictis & oppreſsis iuuandis miram promptitudinem? quæ uniuerſa cum alijs præclariſsimis donis, inuictiſsimus IMPERATOR CAROLVS QVINTVS conſiderans, præ cæteris uiris nobiliſsimis, te in rebus adminiſtrandis ſibi auxilio eſſe uoluit, tribuitq; officium ut uicem teneres Marſchalcki imperij, quo plurimos annos maxima cum laude functus es. Sed hæc, quia non ſolum omnibus Germanis, uerum toto orbi notiſsima ſunt, ne mea oratione ieiuna, tuarum uirtutum laudes potius extenuem & imminuam, quàm amplificem & extollam, nihil de ipſis dicam præter hoc unicum uidelicet, quòd cernam eas uehementer exornatas egregia naturalium rerum cognitione, qua ueluti lumine clariſsimo non ſolum præluces uiris generoſiſsimis, ſed etiam doctiſsimis, qui ſeſe philoſophos profitentur. Hæc aliaq; nonnulla inquam animo dum uoluerem meo, & medicæ artis ſciētiſsimi Theophraſti librum de Anatomia ſtatuerem omnibus communicare, nullus inter omnes mihi uiſus eſt patronus futurus commodior ipſo, qui & rem intelligeret, & eam fecilè nominis exiſtimatione tueretur. Quod conſilium & propoſitum meum, ut ad finem perducerem, non poteſt dici, quantum uir eruditione non uulgari,

pruden-

prudentia & ſapientia admirabili, dominus HENRICHVS FALKNER, clariſſimæ urbis BASILIENSIS Cancellarius digniſſimus, doctorum uirorum Mecænas optimus, me incitarit, & currenti (ut prouerbio fertur) calcar addiderit, quoties tui mentionem facere ſolet, cuius authoritas non immeritò multum apud me noſtroſq; ciues ualet: Nam & ipſe optime meretur de noſtra Rep. & maiores ipſius ſummas dignitates nacti plurima beneficia in ipſam contulerunt. Hic inquam uir grauis & facundus, ualde tuas ſolet prædicare uirtutes, & ſpecimen earum præſens oſtendit: Quoniam tradidiſti ipſi aquam Chymica arte extractam, quæ homines crudeliſſimo morbo Apoplexia correptos & proſtratos, cito reficit, ac plerunq; erigit, ut aliquoties in noſtris ciuibus magno commodo & multorum admiratione experti ſumus: Quia in iſto multiſq; alijs morbis exquiſitis, cernimus euidentiſſimè, craſſam nimiſq; compoſitam illam medicinam parum aut omnino nihil prodeſſe: At ſynceram & ſubtilem, à fecibus ſuis purgatam, celeriter penetrare uireſq; ſalutares demonſtrare. Hæc enim eſt anima & uita rerum, quæ pauca exiſtit quantitate, actione autem ampla & ingens, ut indies magis ac magis experientia iudicandi ratione certiſſima diſco: Nam aliquot annos (ut ingenuè fatear) hanc præſtantiſſimam phyſicæ partem, inſaniens cum inſanis odio perſequutus ſum, quòd allegoricè & occultè ſcripta non intelligerem, nec ipſas rerum iucundiſſimas formas uiderem: Nunc autem aliquo illuſtratus lumine, quotidie magis magiſq; huius rei ſpeculatione coniun

cta actioni,incendor, uideoq́;(modo uera fiat ſeparatio rerum arte Spagyrorum) res inueniri ſuauiſſimas & utiliſſimas,in quibus contemplari licet mira omnipotentis Dei opera, quæ pleriq;, dum non uident nec intelligunt, turpiſſimè rident & contem unt: ignorantia etenim horrida bellua ſemper ueræ ſcientiæ repugnat, & prauus animus pauca cognoſcens, omnia perſuadet ſibi ſe ſcire, & quæ ignorat arbitratur ea aut non eſſe uera,aut nullius momenti: Natura enim, mali blandiuntur ſibi, ſuiſq́; uitijs fucum quærunt,& criſtas erectas difficilimè demittunt, qui profectò non concedent,nos ex melle ſyncero aquas & olea diſtillatione unquam poſſe ſeparare,quod tamen re uera efficere nouimus. Quid dicerent,ſi oculis cernerent ſales cuiuſuis generis aſcendere alembicum,ut ſapor & odor permaneat in aquis. Hac arte ſalis armoniaci aquam extraximus,quæ retinet acorem,totumq́; ſaporem ſui ſalis, & eſt ſummè penetratiua, adeò ut aurum ducat ſiue diſſoluat in ueriſſimum liquorem, fermè cærulei coloris. Corallos paucis diebus,re,ruſticis & pauperrimis notiſſima uiliſſimaq́;, non toxica,naturaliter diſſoluimus, & in limpidiſſimum liquorem uertimus,qui nemini nocet,& omnes corporis partes celerrimè penetrat,eaſq́; naturali uigore reficit. Hoc profectò modo coralli debent ſumi,non ſilices aut imminuti,aut in puluerem digeſtioni non ſubiectum redacti,qui ut ſumuntur,ita eijciuntur abſq; ulla concoctione,& ipſorum natura integra, poſtquam corpus penetrarunt,permanet. Et ſi concedamus aliquid ipſos corallos ſiue calculos, corpori humano prodeſſe,
qui

qui unà cum excrementis eijciũtur, quanto magis ipſa ſubſtantia, anima, totaq; uirtus reſoluta, & ita præpa rata, ut facilimè integris qualitatibus omnia membra queat tranſire, & re ipſa pro ſua natura corpus recreare, & conſeruare, nocentia arcere & abigere? Quæ licet magna & utiliſſima ſint, tamen longè mira biliora utilioraq; reperiuntur quotidie. Inuenimus artem, qua, hominem uiginti integros annos laborantem morbo caduco, liberamus. Medicina hæc adeò eſt mitis, naturalis, corporiq; conueniens, ut eam ſanus bi bo abſq; ullo incommodo. Quid obſecro, mirabilius & efficacius in morbis curandis, quàm olea uitriolata, colchotaris, antimonij, ſulphuris, uini, & aliorum complurium? quorum effectus uarij & præclariſſimi deſcribuntur, cum alibi, tum in Theophraſti libellis de uita longa, quos anno proximo Sereniſſimis & Ampliſſimis Dominis meis VENETIS, obtuli, typiſq; mandaui. De his oleis mediusfidius multa paſ ſim ſcribuntur falſa & uana, ut experientia didici: Quo fit ut etiam homines profectò non pauci, prudentes & eruditi, inq; arte hac non mediocriter uerſati, nunc ſint perſuaſi, hæc aut nunquam poſſe fieri, aut humano ingenio non inueniri: Vnde præter ſuam opinionem aliqua ſi uideant, ualde mirantur, quorum è numero eſt uir genere nobiliſſimus, rerum experien tia peritiſſimus, Dominus VINCENTIVS MAGIVS BRIXIENSIS, ciuis Baſilienſis, & ami cus noſter chariſſimus, qui ſæpe me inueniens Chymica tractantem, in magnam adducitur admirationem, quod uenerandæ ſenectutis iam ſeptuagenarius ani-

maduertat miros effectus rerum arte præparandarum, & intelligat maximas & efficaciſsimas uires in corporũ penetralibus latitare, quas Deus omnis boni cauſa, hominibus per certos artifices utendas tradit. Hæc liquor ille tuus, cuius antea fecimus mentionem, manifeſtè in paraliſim, morbum difficillimum probat: Ex quibus non duntaxat clarè conſtat, te omnes artes & diſciplinas amare, doctos fouere & promouere, uerum etiam in hac ſubtiliori philoſophia plurimum delectari, alijsq; prodeſſe: Quod hercle pium ſtudium & humanum, egregiè me incitauit, ut hos de Anatomia libellos, contrahendi gratia tecum, uir generoſiſſime, maiorem arctioremq; amicitiam, tibi dedicarem. In quibus, Anatomiam duplicem autor proponit, alteram rudem & facilem, quam localem appellat, alteram ſubtilem & aliquanto difficiliorem, quam Eſſatam uocat: quarum illa hactenus ſola à doctis & indoctis celebrata & in uſu habita eſt: hanc uerò longè præſtantiorem aut prorſus intactam reliquerunt, aut ueritate coacti alia tractando ita obſcurè notarunt, ut nemo eam in rerum natura exiſtere deprehenderit. Illius quidem periti non carent ſua laude, quòd diſcant & doceant partium corporis ſitum, ordinem, & cognationem in cadaueribus diſſecandis, quibus cognitis, facilius iudicare poſſunt, quodnam membrum doleat, & quæ partes cognatæ afficiantur, attamen talis eſt. (quemadmodum teſtatur etiam Andreas Veſalius) ut lanij atq; carnifices longè ſint magis in ea exercitati, quam plerięq; medici, & uulgus facilè (modo aliquoties inſpiciat reſolutionem ſiue diſſectionem

ctionem partium)diſcere eam poßit. Altera uerò non quærit ſuam doctrinam ex mortuis, in quibus pleraq; principaliora ſitum uerum, & formam amittunt, ſed uiuens, uiuis docet, quæ requirit ingenium, diligentiam & ſimul multarum rerum peritiam, cauſarum cognitioni coniunctam. Eſt enim omnium rerum naturalium, quatenus ſimpathia conueniunt & cohærent, ad ſuam communem naturam defendendam ſcientia, Quoniam nulla exiſtit res in tota hac uniuerſitate, quæ non cum alijs complurimis uinculo naturali ſit connexa, & alijs multis repugnet: ſiquidem omnia Herculeo uinculo cohærent: omniaq; uicißim Vatiniano odio diſiunguntur: quo euenit, ut ſimilia ſimilibus curentur, & contrariorum contraria ſint remedia, quòd res concordes & eodem iugo complicatæ, uires ſuas communicent, ſuis ſuppetias ferant; & uno ſtudio eodemq; modo contraria arceant ac expellant. Eſt enim cognatarum rerum, maximis etiam interuallis diſtantium, una eademq; naturalis forma, qua conueniunt, non aliter atq; diuerſæ formæ in eodem communi genere, quod infinitis exemplis probare poſſumus, ſed unum nobis ſufficiet, declarandi gratia. Vt cerebri locus, ſitus, quantitas, externaq; forma cum membranis & neruis, per localem anatomiam haud magno labore inueſtigare licet. Cæterum quæ extra minorem mundum ſiue hominem in amplißimo mundo, unam eandemq; anatomiam naturalem ſubeant, nemo cognoſcet, niſi omnium mundi partium, naturale uinculum ipſi actioni coniungat: Nam cerebrum habet ſtellas, aſtra, certaſq; cœli regiones, & partes ſi

bi cognata, quæ rectè ſi habent, & ipſum cerebrum ſimul & communi natura bene afficitur. Sin minus, & cerebrum patitur, quod animaduertere quiuis poteſt, in certis cerebri morbis, qui diuerſis temporibus ſæuiunt: Deinde inter elementa unum eſſe coniunctum cerebro, non ſolum cunctis conſtat, ſed etiam partes aeris, aquæ, & terræ miris modis ipſi conducere: Propterea aliquando homines miſere afflicti malis cerebri, in alijs ac alijs locis cito curantur, & aquis in priſtinum reſtituuntur ſtatum. Cernimus etiam flumina, fontes & thermas aliquot, cerebro prodeſſe, Aliquot uiciſsim nocere, propter unam & eandem aut diſsimilem naturam: Aliqui eleuantur omni languore unici cognati auxilio, quod multis uidetur fieri miraculoſe. Quis non miratur mummiam certasq; hominis partes ſuis ſimilibus adplicatas, adeo præſentia eſſe remedia? Inter bruta diuerſa cum ſint genera, multæ ſpecies communione cerebro utilia ſunt, eiusq; naturam in prima origine ſortitæ. Complures quoq; brutorum partes certiſsimo fœdere ipſi cerebro obligantur: Nemo ſanæ mentis etiam dubitat, quin arbores, frutices, herbæ, eorumq; partes quamplurimæ reperiantur, quæ cerebro auxiliares manus præſtent. Veteres non citra certam cauſam planetas coronarias habuere: Poſtremo, metalla lapidesq; eſſe infinita numero, amica cerebro, obſecro aliquantum uerſatus in chymia quis non uidet? cum multa cerebri figuram & formam in externis referant, quæ omnia non ſolum rectè parata & ſumpta intrinſecè, cerebrum male infectum reficiunt ac in priorem naturam reponunt, imo etiam ſo-

la appenſione aut uapore curant. Hoc modo indoctiſſimi empirici, aliquando unius rei cognatione mira præſtant, ſibiq; nomen & theſauros comparant: Qui iterum turpiſsimè aberrant, quòd rei ueram anatomiam ignorent, & cerebri quæ ſunt, cordi admoueant, ſtomacho, aut pulmoni, aut cuiuis corporis parti. Quemadmodum enim cerebrum nec in manibus aut pedibus quærit Localis Anatomicus, ita nec Eſſatus capitalia cuiuis corporis parti adminiſtrat: Et uno ore quanuis ſumantur medicamina etiam diuerſiſſimi generis, tamen unumquodq; ad ſibi ſimilem tendit partem: ſimilia ſimilibus congratulantur. Ita & liquor tuus probatiſsimus, naturaliter cerebri uentriculis conuenit, qui eius præſentia propter communem eſſentiam & amicitiam efficacem, dum periclitantur, miris recreantur modis, qualis refectio non fit aliјs rebus æquè calidis, ſiccis, humidis, tenuibus, aut etiam craſsis, uerum concorde natura ſolummodo: quia auxilio multorum aduerſa pars longè facilius uincitur. Ergo ut ipſe Paracelſus inquit, Nemo debet iactitare ſe Anatomicum eſſe, ubi cadauer aliquod, in quo nullus uitæ ſpiritus exiſtit, diſſecare nouit: ſed is potius, qui callet uiuam rerum conuenientiam cum toto corpore & eius partibus. Sunt enim aliqua, quæ omnes præcipuas partes corroborant: in hac & tuam amplitudinem uerſatam, non tantum ex liquore antedicto colligo, ſed ex aliјs quamplurimis, qua ingenium excoluit & experientia multa probauit: prudentes ac periti ſtupenda animaduerto poſſe oſtendere, quòd uarias hominum curas audiuerint & experti ſint. Sic mi

lites præclara in caſtris ad finem deducunt, quæ nec medici nec Chyrurgi efficere poſſunt. Ruſtici in agris à brutis animalibus plura huius anatomiæ diſcunt obſeruatione, qui optimè nouerunt, non quaſuis terras proferre quaſuis plantas. Hi cauſas cum ignorent, nec experientiam auxilio memoriæ in artem redigunt, pauca poſteris relinquunt, licet ſemper ueſtigia adpareant. Tua autem clementia, ſi memoria repetat ea, quæ de tali anatomia uiderit, legerit, audiuerit, & in ea experta ſit, procul dubio iudicabit hoc opuſculum doctum, utile, & Theophraſto noſtro in arte medica uniuerſaq; philoſophia peritißimo & doctiſſimo dignum, qui nonnulla quidem obſcurè tradit, quod nouas artes, nouis uocabulis doceat: quam obſcuritatem ego certè aperto planoq; ſermone conatus ſum explicare & illuſtrare, ſed authoris mētem ubiq; retinere uolui, & exēplari uſus ſum ualde intricato. Itaq; ſi ueritatis ſtudioſi (quos iuuare cupimus ac in rectā uiā deducere) aliqua repererint nō ita perſpicua & manifeſta, ut ipſi uelint, ne mihi uitio uertāt rogo. Maleuolis uerò, qui nil niſi ſua probāt, cōſulo, ut omni philautia depoſita, hāc anatomiā diligēter conſiderent ac diſcāt, quo hominibus melius poßint prodeſſe. Hoc cōſiliū bonū & ipſis utilißimum ſi aſpernati fuerint, tua ſingularis mirādaq; authoritas, & magna poteſtas ueritati cōiuncta, iſtos coercebit. Faxit Deus Optimus Maximus, ut tua clementia & amplitudo diu nobis omnibus ſalua atq; incolumis uiuat. Vale. Ex ædibus noſtris & amicorum, Sole pertranſeunte. 15. gradum aquarij, Anno M. D. LXI.

Baſileæ.

DE ANATOMIA LIBER THEOPHRASTI *Paracelſi.*

ANTEA quàm Puſtularum, ſeu morbi Gallici cauſa atque origo enumeretur, Anatomiæ diligentē adhibuiſſe operam cōſentaneum eſt: quandoquidem quod nobis hoc loco ſcitu dignum eſt, oculis quoq; percipi debeat, id quod in primis ad Chirurgiā adtinet: Nam hinc planè ſequens prodit, quæ ad illarum reſpicit originem ratio. Extra enim primam materiā nihil nobis incumbit aliud, quàm quòd hæc ſola indicat. quanquā autem à vera ſua origine Anatomia eò relegata eſt, vt exiſtimatum ſit hactenus, abunde, quæ ad hanc ſpectant, ex homine mortuo, ſeu cadauere potius percipi poſſe, id quod ego planè pro minimo, ac nihili æſtimo: tametſi non deſint, qui hoc ipſum adhuc magis ducāt, nec pauca inde colligere conent̄. Qua quidem ex re Medicina in Theoricam deducta, neq;

ſine magnis huc vſq; erroribus ſuffulta eſt. Quædam enim rationes idipſum agnoſcunt, nempe multo alia quàm corpus mortuum eſſe anatomatizanda: Nam hoc pacto, cum Anatomia inſtructum debeat efficere quemlibet Medicum, duplicem eam eſſe neceſſariũ eſt, Localem alteram, alteram Eſſentialem. Cum itaq; Localis vna eſſe debeat, qua ratione in cadauere deprehendi poſsit non video, niſi præcedente Anatomiæ exterioris cognitione, quam demũ extincti corporis Anatomia ſequi debet. Quod ſi quantulacunque ſaltem in nobis eſſet veræ artis Medicę ratio, ipſi ꝑfecto fateremini, nullam in eo neq; naturam, neq; eſſentiam reperiri vnquam poſſe, quemadmodum & veſtrum nõnulli id quoq; admirãtur, quod corpus mortuũ rationis loco proponi debeat, vnde aliquid ſumatur, quod viuo proficuum futurum ſit, non expendentes Eſſentiam, proprietatem ac virtutẽ omnem, quæ Anatomię præcipua ſunt, deſiderari in eo ac planè ſimul eſſe defuncta. Proinde vos admonitos velim, ſi tãtiſper uobis viui corporis conſeruatio
curæ

curæ eſt, eius in mortuo ſalutem nullo modo quæratis. Altera verò, quę Eſſentialis eſt, hactenus quidem intacta permanſit, præcipuum tamẽ, ac profeſsionis Medicę ſummam plenè intra ſe continet. Verum quemadmodum communis iam conſuetudo eſt, vt quæ meliora ſunt omittant̃ ac iaceant, deteriora vero magna induſtria obſeruentur, ſic etiam in hac torpor & ignauia præualuit. Optimum enim quodque à nobis negligitur, at reliquum magis arridet, ac procedit fortius, plusque apud vos ſentit̃, quàm icteritia fellina. Nam hinc omnium veſtrorum tam profundus ac impeditus cum Theoricæ, tum Practicæ error, quaſi per cuniculos quoſdam in vniuerſam irrepſit profeſsionem.

CAPVT II.

PRincipio propter animi veſtri caliginem, Localem quidem Anatomiam accipite in hunc modum, vt ex hac nonnihil quod ſequenti rationi conueniat, intelligatis. Quod quidem aduerſum eos eſt, qui huic tantum ſtudent, & abundè ſufficere arbitrantur,

ſcire qnomodo pulmo aut epar pendeant, aut qua ratione etiam reliqua ſita ſint. Nam ſi in eiuſcemodi rebus Medica ratio uerſaretur, fieri non poſſet, quin aliquid vobis hinc emolumenti contingeret. Atqui cum corpus quidẽ vnum, viuam quoq; è regione obſeruari Anatomiam deſideret, viua certè corpora atq; huic quidem æquilibrio conuenientia, accipienda declarat. Quod ſi Anatomiam hinc inde probe cõtemplemini, locum mihi detis neceſſe eſt, quo par pari comparem. habitus enim ac cuiuſq; membri ſubſtantia ei tantũ ſigno conuenit, in quo minimum delitefcit. Quocirca Anatomiam vos quęrere decet vltra eam quã cadauer præſcribit. Neque hoc mihi vitio vertatur, quaſi vero Diaphragma neſciã, aut veſtris adſtipulari nugis cogar. Nam euidens eſt ratio, quòd multo plura oſtendit vitæ Anatomia ad aliam vitam, quã ſi in defuncto inquirere velim id quod ad vitam adtineat. Quapropter in hoc potius Anatomia obſeruanda eſt, quo pacto morbi in hac ſe ſpargant, quiue loci aut regiones ſuis peculiarib. morbis

bis conueniant aut non: cuius quidem Anatomiæ rationem ſi habueritis, gloriari haud immerito poteſtis, aliquo modo vos philoſophiæ dediſſe nomina, probe nimirum & exacte indagando id, quod in primis Medicum refert, necnon & pomorum quoque contemplari generationẽ, quæ in peculiaribus ſuis naſcuntur locis, ſimiliter & cupreſſi, atque ea in alijs locis. Nam qui hoc? an nõ ex Anatomia proficiſcitur? Proinde obſeruandum quo pacto ſe ita cõfluentia iungat, vt eius exactam cognoſcatis & rationem & originem. Viuam igitur Anatomiã vobis proponite, nõ illam quæ cum laruis eſt luctam, ex qua nihil penitus elicere poteſtis aliud, prę-ter id quod natura extrinſecus comprehendit. Quare hoc opus, hic labor eſt; vt maiorem iſthic iam, quàm hactenus operam adhibeatis. Vbi enim primum in hoc erratum fuerit, actum erit planè, niſi fortè præſens uobis ac propitius ſuppetias tulerit Mercurius. Ad hunc igitur modum Anatomia Microcoſmi dinoſcenda eſt vnà cum ſuis locis & regionibus in dictis morbis. Non quòd

morbos locis accõmodem, verum quo & vobis officium ſinam, & res clarius appareat, eadem toties inculco, ſaltem vt Anatomia quo pacto in flore ſuo ac ſuis exaltationibus pergat, non omittatur.

CAPVT III.

PRæterea verò & in ſpecie Anatomia dinoſci debet, veluti de auro, quod Anatomiam ſuam exhibet, hoc eſt, membro ſuo, in tot regiones, nihilo tamen ſecius vniuerſum in vno eſt corpore, tametſi multis miliaribus à ſe inuicem diſtet, ac longè lateque diſperſum ſit. Quemadmodũ igitur aurum ſic ſparſum iacet, membra tamen eius candore diuiſa, ita quoque Anatomia cognoſcenda venit. Sicut vnum corpus eſt totus mundus, ita & morborum omnes homines vnum corpus ſunt. Sed quemadmodũ diuiſio extenditur, nempe quod in vna quidem vena ſæpenumero aurum latet, vltra tamen hanc minime, eodem pacto & morbi ſeſe habent. Veluti quoties homo, toties item eiuſdem venæ minera. Hinc impoſsibi

le eſſe ſatis claret, vt vno eodemq́ morbo vniuerſi mortales laborent, non ſecus atq; impoſsibile eſt, omnia terrarũ genera auri eſſe feracia. Eius rei hoc ſit exemplum. Quotquot enim ſunt loci ac regiones, in quibus ſe metalla produnt, idqúe varie, quemadmodum omnes procreationes ſuum habent exitũ, ſimiliter & in homine occurrit. Sicut ergo nec bolus aut lephanteus auro poteſt eſſe conſperſus, ita nec idem ille habitus in homine exiſtens, Cardiacę obnoxius eſſe poteſt. Neq; hoc mihi maligné interpretandum, quod in Anatomia vos tamdiu detineo. nam eò me veſtra cogit ignorantia, ac immenſæ ueterum ſcriptorum nugæ. Quòd ſi peculiariter de ſola hac nobis eſſet (quemadmodum inſtitueram) ſermo, errores veſtros clarius in medium producerẽ, ac planè vlcus uobis, vbi maximè dolet, aperirem. Cæterum hinc non alius tantopere colligẽdus eſt fructus, quàm vt aliquando tandem relicta hac mortua Anatomia conſideretis, ac rem æqua, quod aiunt, lance perpendatis, q̃ falſe, quamq́ ineptè hactenus ſcriptita

rint, quicunq; ad noſtra vſque tempora de Anatomia ſermonē texere ſunt conati: qua quidem & vos & illi ſic profeſsionem conſpurcaſtis medicam, vt tantum non in vniuerſum extincta ſit, tametſi nihil vobis reſtat amplius q̄ vt de Ferrarienſium columnarum ſtructura, deq; Peruſinis tantiſper hiſtrionibus gloriemini. Verum huiuſmodi pręſtigijs vti Gallos in primis iuuat, quib. perpetuus ac indefeſſus eſt ad fucū faciendum animus, quibusq; nos Germani, ceu Barbari, nummum, quod aiunt, contemplandum ſubinde ac non difficulter porrigimus, non conſiderantes quicquid cum laruis negotium habet, non aliud quàm laruam eſſe. quocirca nō tam Medicina, quàm nefandus quidam fucus ac impoſtura hæc eſt meritò nuncupanda.

CAPVT IIII.

QVapropter non immerito eiuſſcemodi differentias Anatomiæ adſcribendas cenſeo, ſed & eandem Medicæ profeſsionis baſim exiſtimo, quandoquidem tam varia terrarū genera

genera ſunt, quod nihil aliud oſtendit, niſi tam varias eſſe hominũ, quàm terrarum diuiſiones. è diuerſo quoq; quẽadmodum quæuis tellus peculiari quadam fertilitate pollet, & alia aliud producit: ſic etiam ex hominibus quiuis prôprium ſuum ac peculiarẽ morbum fert, id quod in hanc ſententiã accipere dẽbetis, quod eadẽ ratione corpus humanum in tam varias diſpoſitũ eſt naturas ac eſſentias. Vnde tam eſt impoſſibile ex aliquo corpore in quo eiuſmodi natura fuerit profluuium procrcari, quàm lutum producere aurum poſſe. & quemadmodum vnicuiq; terrę peculiares ſunt deſtinati fructus, ſimiliter & tam varia ſunt in Microcoſmo quoque corpora, tamque varij ſubinde producuntur morbi. Cæterum quicquid corpori æquale eſt, æquales item morbos exhibet, non aliter atq; æquale quidem ſolum, æqualia poma. Atque hæc quidem Anatomia eſt cui vos & fidem, & ſtudium adhibere conueniens eſt, non ſolum conſiderantes quia hic pirus naſcatur, alibi malus, ac rurſum alio loco aut quercus aut fagus: verum potius

quo pacto confluẽtia huiuſmodi qui-
dem ſimul atq; vnà propagari permit-
tat. Summum enim ac præcipuum hoc
eſſe in Medico duco, vt confluentiã A-
natomię probè intelligat, quo pacto lo
ca & morbi inter ſe cõueniant, nõ quia
id citra exteriorem anatomiam fieri de
beat, verum potius vt per eandẽ in con
fluentiam deducatur, cuius quidem ra
tionem ac intellectum vbi habueritis,
haud difficulter in veſtram ſententiam
me cõmouebitis. Nam vt videtis quod
quatuor ſunt eſſentiæ quæ vnicuiq; ſe
mini ſuum dant profectum, ſic eædem
ipſæ vniuerſam Anatomiam conflent
neceſſe eſt. Id qua ratione fiat conſulta
mini quæſo. Enimuero quemadmodũ
extrinſecus ſeſe fructus exhibent, eodẽ
quoq; ordine ac norma vnumquenq;
morbum peculiariter cenſeatis neceſſe
eſt, nec vllam poſthac mentionem facia
tis vel corruptionis, vel putrefactionis,
vel eiuſmodi ſomniorum, quibus hacte
nus ita eſtis obruti, vt peſsima quæque
pro optimis nulla habita ratione dele
geritis. Porro tametſi poſsit forte Ana
tomiæ diuiſio contingere, vt altera in
Chirur-

Chirurgiam legetur, altera in ipſa permaneat Phyſica, rem tamen ipſam non vſqueadeo ad vnguem ea diuiſio attingere videtur. Anatomiæ ſiquidẽ Geometria intellectum alia ratione prębet. Sed & Iliadi habitus idipſum aperit, præſertim cum vnum corpus exiſtat.

CAPVT V.

POrrò eſſentiarũ Anatomiam intelligere potiſsimum eſt, idq; tantum confluentiæ gratia. Quid enim ex omnibus, quæ ad medicum attinent, hunc confluentiæ intellectum æquipollet: cum præſertim citra anatomiam natura fermè protulerit nihil: hinc eſt quòd omnia genera ac ſpecies ſeparavit in ſemetipſa. Quonam igitur pacto mortuum cadauer ſecantes, extendentes, ac tam miſerè laniantes, quicquam ex eo acquiretur, quod viuenti utile futurum ſit: cum id quod hic captatis nuſquam adſit amplius: Verumtamen quemadmodum decem ſunt pomorum genera, decem item genera pirorum, idq; vniuerſum ſub vna ſolum Anatomia, ſimiliter quoq; & totidem L-

cteritiæ genera ſunt, ac item paraly-
ſeos, & omnium præterea aliorum mor
borum. Atq; eius generis morbos vnũ
& vos in veſtra Anatomia reperitis? an
hac ratione (niſi fortè, quod coniĳcio,
vobis Gallis ita Germanos deludi, volu
pe eſt) plures quærere languentes cona
mini? quin potius id, quod dudum hinc
aufugit perueſtigatis? quanquam &
hoc, & omnes aliĳ morbi, ſub una ea-
demq; conſiſtunt anatomia. Hæc dun-
taxat aduerſus quatuor humores dicta
ſint, qui nullum neq; locum neq; ratio-
nem Anatomiæ pati queunt, neq; ulla
via quemadmodum feruntur ex his
morborum origines contingere poſ-
ſunt. Quur igitur tantiſper de veſtris hu
moribus gloriamini? quid ſic ampullas
& ſeſquipedalia verba ſubinde proĳci-
tis? quandoquidem non aliter atq; po-
ma in ſuis locuſtis prodeant morbi, &
perinde vt illic, ita etiam in morborum
generatione aut ſanguinem aut phleg-
ma conſiderare ridiculum eſt. Nam hoc
loco ſinapium ſummam rei, & quic-
quid tandem hic ſcire conuenit, abun-
de proponit. Hoc itaq; ſi carueritis, quiſ
nam

nam à vobis tandem fatuum abiget, cum tam profunde radices egerit, vt euelli à quoquam vllo pacto nequeat, quin & hoc certum eſt, eum qui pomis ſuos dare & adimere nucleos poteſt, non minus & morbis quoq; non tamen conſultis prius quatuor humoribus, dominari poſſe. Horum igitur ægritudinum ratio ex ſola debet Anatomia ferre iudicium, non autem ex humoribus. Contemplemini quæſo uos uel meſpila poma: creſcunt enim ea neque ex Colera, neq; ex melancholia, uerum potius ex confluentia Anatomiæ. Huc huc adhibete nares, & olfacite quidnam ſit ſpecificum, quod hunc fructum in radice adoriatur, idq; etiam his comparate ægritudinibus. Nam eodem pacto & morbi naſcuntur non ſecus, atq; ex tellure fructus. Quapropter corpus ipſum, omnium ęgritudinum quaſi fundus eſt: ex eo namque non aliter, quàm ex terra fructus, procreantur. Cum igitur corporis fructus morbi ſint, circumſpicite vbinam inueſtigari debeat Sinapium, quod pro Eruca hactenus, ſed falſo, accepiſtis. Verum quemadmodum

ſoletis vtiliſsima queque ſpernere, ita etiam hac in re priſtinam obſeruaſtis conſuetudinem.

CAPVT VI.

COſmographiam uobis eſſe Anatomiam admittite, nec non Tropicum Cancri, & Capricorni, Meridionalem lineam: ſimiliter quo pacto quatuor matres in ſuapte ſint Anatomia ſitæ. Has enim ſi exactè cognoueritis, microcoſmum in ſuo eſſe integrum habebitis. Contemplamini Anatomiam quàm diſpoſitæ in ipſa cum manus, tum pedes conſtituti ſint, quinetiam expendite quid in hac ſint digiti, quid principaliora membra, atq; hęc ſimilia. & tametſi non omnia confeſtim ad peragendum iter, vel etiam tactum compoſita ſunt, nihilo tamen vnius eius elementi membra ſunt. Sicut enim manus ac pedes ſuis peculiarib. funguntur officijs, ita idipſum & fructibus iniungitur, quæq; eorum regiones ſunt, eodem quoque pacto & in terra regiones percipiuntur. Aquæ porro Anatomia quale corpus habeat vide, quemad

modum

modum enim eius membra ſunt mineralia, ſic quoq; Thereniabin Chaos mẽbrum eſt, galaxa verò ſpina ignis.

CAPVT VII.

PRincipio obſerua quod ex elemento aquæ procreantur gemmæ, hoc eſt, ſui elementi membrum, metalla quoque, idq; aliud eſt membrum, mineræ porro aliud membrum, demũ & lapides, & hoc ipſum aliud membrum, &c. Sicut igitur ea mẽbra in ſuis regionibus ab alijs differunt, ita etiam in homine ſe res habet. proinde totum mundum ſui elementi corpus eſſe cõſidera. Veruntamẽ vt ſe metallorum membrũ ſpargit in ſuis nimirum regionibus diſſectum, nonnunquam centum miliaria æs ab ære diſtans, interdum aliquot ſtadia ſaphyrus à ſaphyro ſitus, ſimiliter ſulphur à ſulphure, marmor à marmore longe lateq; diſsitus, nihilo tamen ſecius vnumquodq; hoc vnum eſt membrum. Eodem modo & in corpore obſeruanda ſunt eiuſcemodi loca, nempe quemadmodum mineralium, fructuũ, vel impreſsionũ loca inter ſe confluũt,

ſimili pacto & in corpore eius generis loca nonnullis ægritudinibus deſtinata ſunt. Vt omnes quidem homines ſimiliter vnum corpus ſunt, inter hos tamen multæ ac variæ regiones exiſtunt. In alia quidem regione hydrops cadit, quæ eſt impreſsio ignita, in nonnullis hominib. Cardiaca prodit, hoc eſt manna Chaos, in aliꝭs erumpit febris, & eſt impreſsio terræ. Similiter quoque Anatomia cuiuſuis hominis potiſsimũ per ſe in eiuſmodi regionibus ſic ſe habet, quemadmodũ regionum aliquot centuriæ ſunt, in quibus mineralia latitant, ita & in corpore aliquot centũ partes exiſtunt, in quibus vlcera corroſiua iacent. Et quemadmodum nec extra illas regiones prædictæ mineræ, ita neq; vltra has partes corroſiua vlcera vſpiam amplius reperiũtur. Nam vt hac in parte Bolus ſiue lutum corpus eſt, in quo nullum minerale locum habet, ſimili quoq; pacto & principaliora membra in ſeipſis tale quid minime patiuntur.

CAPVT VIII.

QVum autem Medicinæ ad amuſſim iuxta Anatomiæ rationem expertum eſſe cõueniat aliquẽ, quid tandẽ eximij fructus cadauer vobis in veſtris gymnaſijs, quidue ſelectioris iudicij daturus ſit? & tamen ob id tam male in me affecti eſtis, quòd viuam Anatomiam tantiſper commendo, id quod à me dictis rationibus non immerito fit, quare corroſiua in principalioribus membris non perinde atq; in exteriorib. partibus exulcerẽt. Hoc ipſum ſi, vt vos arbitramini, ex ſolo loco capere poſſem, haud iniuria gloriaremini, vagabundum me ac erronem nuncupantes, meamq; experientiam ſiniſtrè, vt omnia interpretantes, cui tamen in hoc potiſsimum hactenus incubui, ne philoſophia in vniuerſum deſtituerer, & mundana Anatomia clarior aliquanto, magisq; perſpicua redderetur. Poſſum quoq; haud immerito huc uos in hunc noſtrum ordinem vocare, vt à fundo vſq; altius quàm ſunt vlli putei cognitionem habeatis, poſsitisque

vnumquodq; lutum ab alio probe diſcernere, quamlibet item tellurē ab alia, quæ videlicet mineraliū magis compos ſit quàm alia, quæue ſit ea tellus in qua cedrus locum habeat, & alio in loco pinus, aut vbinam ex elemēto aquæ Adamas producatur, vel vbi ſe Iaſpis exaltet. Hanc Coſmographiam ſi non ſecundum literam ſolum, verum iuxta lineas naturæ apprime cognoueritis, qui dicere queam non eſſe vos Medicos, quo tamen nomine vos hactenus indignos cenſui. In hanc autem naſſam me haud vnquam pellicietis, vt aliam credam eſſe in phiſico corpore Anatomiam loco eius quæ mundana eſt, aut non poſſe comparari impreſsiones ægritudinibus. & quemadmodum hactenus non permiſiſtis inexpoſtulatā membrorum chaos fixationem, ita nec hunc mihi fomitem vnquam extinguetis. Quòd ſi vero nullam apud vos ſpē habuero reliquā; qua pedibus in meā ſitis ituri ſententiā, in cauſa eſt q vos intus & incute obſidet neq;, facitq; vt perinde animo ſitis affecti, ac mēdicus aliquis, cui valetudo pſperior odioſa eſt.

CA-

CAPVT IX.

QVemadmodũ localem prius Anatomiam poſui, vt in hanc ſententiam intelligas, quod ad ægritudinum loca adtineat, quænam in vno morbo conſonent membra, veluti quæ in pruritu patiantur, quęue in alopecia, quę in hydropiſi, quæ in Aſclite. Similiter etiam quæ vermes & Aſcarides foueant. Item quæ loca vitæ, quæ ſint mortis, quibus in locis Mummia deliteſcat, in quibus Caducus lateat, vbinam paralyſis gubernet, vbi lethargicus morbus, ac reliqui deniq; omnes. Quod quidem vniuerſum iccirco indicatum volui, vt hoc pacto localem Anatomiam intelligatis: quemadmodũ aurũ in ſua deliteſcere minera ſcitis, ita è regione calybis quoque ac ferri inter ſe differentiã probe dinoſcatis, & quonam corpore Rubinũ floreat, aut quo ſe Berillus abſcondat, quoue pacto karabe & coralli exoriantur, quemadmodum ſua vbiq; corpora non indifferenter habeant. & in hanc ſententiam con

cluſum volo: quot, quamq; variæ ſunt ægritudines, totidem quoque eſſe corpora & loca, ſicuti externæ quoq; Anatomiæ vnicuique procreato ſuum corpus, idque proprium ac peculiare con erunt. vt enim Duelech argentum nō ꝓducit, ita nec hydropiſim epar. Quocirca mortuum cadauer haud iniuria reijci, ſperniq; poteſt, ceu ad hanc rationem capeſſendam minime idoneum, quandoquidem cognitio iſta non ex phiſico corpore proficiſcit̃, verum potius ab externo, eius quod intrinſecum eſt, corporis, agnitionem capias neceſſum eſt.

CAPVT X.

CAeterum & de Eſſata quidem Anatomia nonnihil dicendum eſt: quod cur fiat, hæc eſt qua mouemur ratio; quod multa ſubinde in ſubiecto inquirere conamini. An hactenus non tantulum in vobis habuiſtis iudicij, quod nullum vnquam in Vita ſubiectum fuit? Quid nam in eo quæritis, cum ſciatis mai⁹ aliquod eſſe à quo ſubiectum

iectum pati oporteat? reſpicite quæſo terram, ea pino velit nolit ſuum exitum admittere cogitur. Quid igitur Epar tandem prohibere poſsit? An quicquam iudicij veſtra habet medendi ratio, cum ſubiectum perinde ac morbum contemplemini, putetisq́ cognito ſubiecto rem (ſi dijs placet) optime geſtam? Iam opinor rationem ſcitis. An non vos pudet tam craſſa Minerua præditos, quòd ſubiectum pro materia & cauſa morbi accipitis? Nunquamne vobis ſuboluit, an præ vini copia ſubolere non poterat, quòd vnumquodq́ ſubiectum accidenti ſit obnoxium? id ſi vobis admittatur, quid quæſo in ſubiecto amplius manet, quando adhuc accidẽs ſupereſt? hæc ob id dico, quia quodquodlibet accidens Eſſata Anatomia exiſtit, quamuis licet in ſubiecto circum volutemini, id quod veſtris præceptoribus acceptum feratis, cum nec ipſi à vobiſmet melius quid reperire poſsitis, illorum tantum verbis addicti. Hoc igitur ita ſe habente, quod ſubiectum operiri accidens oportet, quo ſe veſtræ quadripartitiones conferent

quorſum veſtra colera? quorſum veſtri humores? quorſum qualitates? quorſum etiam ſex res naturales, & totidem innaturales? Hæccine Medicæ profeſſionis ratio eſſe debet? Quocirca mirari deſino tantam vbiq; tam in ædibus, quàm in plateis languentium phalangem, ac infinitam multitudinem.

CAPVT XI.

QVomodo dicere audetis, humores, complexiones, qualitates &c. quocunq; pacto eſſe conſiderandas, quando ad nullum morbum id attineat? Nec mihi vnquam perſuaſum erit, ſufficere, ſignis hic aduerſum me agi, quibus tamen vos eſtis hactenus innixi. Reſpondebitis enim, ac mihi tandem admittetis Theoriam veſtram, ac difficiles illas veſtri fundamenti ſubtilitates, præter ſubiectum nihil eſſe aliud. Vbi igitur permanebit eſſata Anatomia, vnde morbus exoritur? Negotiũ profecto vobis non paruum incumbit cum omnibus veſtris codicibus, quibus tantiſper confiditis, vt cuius Micro

coſmum

coſmum inſimulatis, re ipſa ſic habere conuincatis. quî tamen hoc? Nam codices veſtros & autores, vobis veſtris vxoribus ac liberis, popinæ ac cellario vtiliores eſſe, quàm vel me, vel mea ſcripta, lubens concedo. Verum hinc vel vobis honoris aliquid, vel male affectis corporibus nonnihil commodi proficiſci, in vniuerſum nego. Summatim autem ac cõcluſiue rem expediendo, ſemel dico, præter mera mendacia nihil eſſe aliud, nec vlli ſinceræ Medicinæ veritati vllo modo finitima, quæcunq; vobis hactenus tantopere arriſerunt, huic noſtræ rationi contraria. Tametſi vos, modo corpori ac culinę prouiſum ſit, quo pacto & animæ conſulatur non multum torquęmini. Præcipuum autẽ, quod me de vobis Experimentatoribus male habet, eſt, quod ſic vno eodemque ephippio (quod aiunt) ad omnes vtamini equos. Quòd ſi alicui Franco æquiti vſuueniret, vocaretur plane inſulſus, ac ſuæ artis parum expertus. Atqui vos Pileones (ſic enim vocare vos libet, cũ rubris tantiſper pileis gloriemini) multo eſtis inſulſiores magiſ-

que ienpti, vbi ſemel proſpere res ceſſe rit, vbique ſic procedendum citra omnem rationē arbitramini. id verò quàm ridiculum?

CAPVT XII.

VErum quo tandem eſſata Anatomia aggrediamur, hoc ſummū ac præcipuum rei argumetum eſt, quod corpus phiſicum nullo modo cō ſiderari oportet ad morbi originē, nec in ſubiecto quicquam agi, neque in eo morbum inquiri. Sed perinde eſt vt de pomo, quod vndenam creſcat, promite quæſo ſi quid habetis. Num ex terra dicitis? erratis. primum eſt enim ſubiectum. an ex ligno? neque hoc veriſimile: nam rei ſubiectū eſt. Non aliter profecto hac de re loquimini, quàm ſi caput per feneſtram protendente aliquo, dicat quis ex domo eū vel feneſtra naſci. An quia gallinæ pullus ex teſta caput roſtello erūpat, ex ouo procreari eum confeſtim dicetis? tota certe, quod dicitur, via, totoq; cœlo erratis: quanquam rudiores, & qui parum rem intelli-

intelligunt, aſtipulatores vobis non dubito. Verum vos egregij Domini Doctores, omnia & credere & agere uobis probe licere putatis. Neque Ariſtoteles quidem mecum ſentit, neq; hi mihi credunt, aut vnquam crediturí ſunt, qui me toties deceperunt, quiue id adhuc conantur, quiq; ſuæ tantum rei ſtudent. Sed ij duntaxat fidẽ mihi habent, â quibus vtraq; Anatomia dinoſcitur. plus quidem eruditionis in veſtris eſſe bibliothecis exiſtimaſſem, quã vt idiotas demum veſtræ cauſæ teſtes adducere cogeremini: ſi quis ex ſpecu aliquo prodeat, inde eum ſtatim procreatum perſuadeatis.

CAPVT XIII.

Dicite obſecro, Vnde nam vrina prouenit? vnde ſtercus? vtrum ab epate vrinam produci ais? quo pacto ſic eſſe probabis? an ex renibus? Tum enim profecto me admones militis cuiuſpiam ex Mantua Neapolim proficiſcentis, dicentisq; ſe venire â Capua. Cæterum de ſtercore, vtrum ip-

ſum ex ſtomacho venire dicis? quo ergo tandem pacto habet ſtomachus, aut quale nam eſt vas illud, in quo tantum ſubinde eſt ſtercoris? Vtrum ex inteſtinis? hæc eſſe eius hoſpicium nequeunt, vt ne dicam interim huiuſcemodi generationem Anatomiæ eſſatæ conuenire, non coſmographiæ. Neq; vero miror, quandoquidem dicitis puerum in matrice naſci, nec aliam habere cauſam, quàm vt per vuluam egrediatur, tam inſulſa vos in medium argumenta producere. Quî tandem de plaſmate iſto vobis videtur? Vtrum ex ſubiecto proficiſcitur, an ex Eſſato? aut quonam pacto in matrice naſcitur? An hactenus nunquam animo volutaſtis, quod quicquid ingreditur, ſuum quoq; habere exitum oporteat? Sic igitur poma naſcuntur, ſicq; naſcuntur & morbi. Diſpicite ergo qui morborum ſit parens, nempe Anatomia eſſata.

CAPVT XIIII.

VT aũt ſciatis vnde nã Vrina & ſtercus proueniant, ex patina nempe ac poculis. Vnde autem puer, ex oſeis. Vnde vero poma, ex centro ſeminis. Hæ res omnes ſunt inuiſibiles, ſolum enim corpus ſubiectum eſt. Itaq; conſultemini, quinam pomum in arboris truncum ac ramos perueniat: quiue arbor ex terra prodeat: & quo pacto in matricẽ puer? Quãdo ſic prẽmãſum vobis in os inferatur, nullis planè dẽtib. opus habebitis. Niſi enim per os ingrediatur, vnde quæſo aut vrinã accipias, aut ſtercus? quidnam igitur tibi cum ſubiecto negocij eſt, cum tam nullam prorſus habeas Eſſati noticiam? Id vnum à vobis ſcire percupio, vnde nam eſt in veſica lapis? An ex loco cui ineſt eum prouenire dicitis? tũ corpus iam quidem mortuum, quod in vita ſatis firmum efficere non poterat, in tumulo planè perficiet. Vnde nam tartarus prouenit? Vnde arena? Vtrum à renibus,

aut regionibus ſuis? quinam hoc accí dit? edocete quæſo. Aut ſi hoc nō vultis, vel à me edoceri non pudeat, quod niſi per os ingrediantur, aut inde mineralia ſeparētur, nunquam fore vt vel tartarus naſcatur, vel lapis, vel arena. An nō miramini quur eiuſcemodi vobis argumenta proponam: adigunt me huc tam immēſa veſtra mēdacia, quod adeo obliuiſcimini, quænam corpora mineralia in cibo deliteſcant, multoq; minus animaduertitis, quo pacto ſeparationes tartari in Microcoſmo contingant. Nunquid igitur tales vos Doctores eſtis?

CAPVT XV.

ATqui vt tandem rem expediā ac ſummatim dicā, Omnes ſanè morbi à peregrino veniunt in ſubiectum. ex quo ſequit̃, quot poma, quot nuces, quotque fructus alij, totidem etiam eſſe morbos. Et non pudet vos interim ea in quatuor ſecare partes, ſcilicet: Hoc melancholia eſt, hoc colera, &c. Conſiderate elementum ignis, ex

quo

quo tam nix quâm calor prouenit, tam frigus quâm calor. Similiter etiã quotquot eiuſmodi accidentia ſunt ignitarum impreſsionm, totidem ſunt etiam ægritudines in Microcoſmo, & quotquot mineralia, totidem etiam morbi, quotq́ꝫ thereniabin, tot itidem & morbi. Quid igitur vos de humoribus, putrefactionibus, corruptionibusq́ꝫ philoſophamini? nunquid ſatellites eſtis, qui ad hunc modum corrũpitis? Quando morbos tã ſtudioſe indagare curioſitas eſt, edocete me quæſo, vndenam Sauina naſcatur. Nunquid ex colera dicitis? tum certe Tellurem afficitis iniuria. Si enim omnes quatuor ex terra naſci affirmatis poſſe, tum & uoſmetipſos ac veſtros languentes decipitis. Vt taceam, quod mihi forte obijcere poteratis, quis Calcedonio ſuos tribuat colores? Vtrum melancholia, an ſanguis? Quis Meliſſæ ſuas virtutes? num flegma? nequaquam. Quod ſi forte dicatis, quid hæc ad humores? Reſpõdeo, non minus vos vel illud latere, quâm morborum quorumcunq́ꝫ originem. Nam in vtriſque idem eſt intellectus.

Sed quia nec extrinſecum quidem cognoſcitis, quiſnam illô vnumquodque diſpoſuerit, qualecunque tandem vobis veſtræ ignorantiæ operculum phantaſia ſuppeditat, ex quatuor videlicet humoribus. Hem vos, quàm eſtis ſcilicet probè inſtructi?

CAPVT XVI.

NVnquam ne intellexiſtis, quur Aſtronomus aſtrum declaret, quum de natura planetarũ loquitur, & aſcendẽtium, deque coniunctionibus, cometis, & his ſimilibus? An exiſtimatis de corpore eum loqui, hoc eſt, de eo quod nomenclaturam habet? nequaquam hoc: proponit enim ſibi ſuum Eſſatum, veluti de Sole, cuius pulchritudo calorem non dat, neque lunæ rubedo eandem tribuit naturam, perinde atque flaua Cæſaries, aut citrina, nullum corpori calorem, aut emolumentum adijcit, ita etiam hoc Eſſatum iuuat. Quod ſi corpus aſſumerent, vbi nam permaneret earundem natura? Naturam itaque aſſumunt, & corpus miſſum faciunt. Quũ

uos

vos igitur in Microcoſmo aliter agendum ducitis, quàm eiuſmodi proceſſus indicat, in omni veſtro conatu errore uos circumduci (id quod certe fit) neceſſe eſt. Contemplemini hominem qui viuit, an ipſum caro foueat, aut ipſe carnem. Vtrum vita & corpus vnum ſunt, an duo? quodnam igitur illorum ſuſtentat alterum? An non hoc verum eſt? id quod amittimus, nec vnquam amplius viſuri ſumus, hoc ipſum eſt, quo de loquimur. Alterum enim quod manus attrectant, quidnã habet, quod medico proficuum futurum ſit? quemadmodum quum Antrax naſcitur, quid eum perficit? nũ ſanguis & caro? quonam igitur pacto in Antracẽ ingrediuntur? ædite obſecro. Vbinam ſuũ eſt tempus? vnde eius proficiſcuntur ſigna? Si autem neglecto corpore diceretis, prouenire eum ex ſpiritibus vitæ, tum demum rem acu tangeretis. Verum huius rei vniuerſæ ſumma hæc eſt, quod ex morte id agnoſcimus, in hanc ſententiam, quia hoc quod nobis effugit, vtrãque & proſperam & aduerſam præſtat valetudinem. Proinde non eſt quod mi

reinini, cur in cœlo Cancer ſit, quot ue- prǽditus pedibus. nec qui in cœlo eſt caper, viridibus ne ſit cornib. inſignis, an lazurijs. quin potius vitam eorum ex pendite, quæ formas illas excellit omnes. Hinc enim & ſanitas proficiſcitur, & infirmitas. Quod ſi verò quoquã pacto bonos vos eſſe medicos nauaretis operam, id quod tamen veſtra ſcripta, ac receptorũ deſcriptiones minimè declarant, tum haſce differentias etiam in ſimplicibus obſeruaretis, ita vt relinqueretur corpus, ſolamq́; eximeretis virtutem. Nam vtrinq; tam in Microcoſmo, quàm in profeſsione Medica, vtrinque corpus nullius eſt vſus, vèrum potius vita in vita. Atque hæc eſt Anatomia, quade in præſentia nobis ſermo eſt.

CAPVT XVII.

SEd quid hoc ſibi vult, quod Iuriſtas, Theologos, Artiſtas, Sophiſtas, et eius farinę homines in me irritare cõtenditis? quid enim mihi cum illis, aut illis mecum negocij eſt? Quod ſi mihi, vt Medico, eſſent ſimiles; ſat profectò à me

me reſponſionis, quòd ſuffecturum eis eſſet, acciperent. tameſi fateor, omnes profeſsiones innatam quandam habere in ſe ad artem Medicam induſtriam, non tamen alia ratione, quàm nonnullis vetulis inhæret. alius enim perlegit, alius auſcultat, & quo quiſque ſtudio ducitur, eo & hanc fingi debere exiſtimat. Verum vos ipſi circumſpicite, quo pacto clauam mihi hanc è manibus extorqueatis. Neque enim me terrebitis, quia peregrinis quibuſdam uocibus vtar, ex quibus tamen plus honoris, quàm ignominiæ adepturum me non diffido. non enim aliam ob cauſam peregrinæ vobis ſunt, quàm quia nunquam cœlum mutaſtis, domi perpetuo inſtar teſtudinis deſidentes, ſi quid à quottidiano vſu pauliſper diſcrepet, aut præter conſueta ſingulis ſeptimanis emporia contingat, extemplo neque hircos nec capras inter ſe dinoſcitis. Quin ſemel nundinas accedítis Francofordianas, ac cathedram apud Moſcouitas inſpicitis, quidue toto penitus orbe remoti agant maris incolæ? Tum enim veſtrum prouerbium

facile vobis excidet, quo ſubinde vtimini: Ego neſcio: non eſt in vſu: ego nunquam audiui, neque legi. Hæc enim omnia vbi primũ peragrati & experti fueritis quàm â Galeno seducti hactenus ac perditi ſitis, facile animaduertetis, nec tamẽ iccirco magis, quàm vetulus aliquis canis lori impatiens, ad meliorem frugem reducemini. Tantum adimi, in erroribus adoleſcere, diſpendium eſt. Nam vt meliorem à me inſtructionem, non dico poſtuletis, verum expectetis tantum, pudor prohibet: ac ridiculum planè foret, nec præter ignominiam, ſi veſtrum â Vienna ſceptrum, necnon tam pulchrè diſpoſitum Montis peſſulani ordinem ſic negligatis. Meum autem conſilium perpetuo fuit, neglectus & nominis, & cõlorum, idque quo minor eſſet deceptio. Tametſi probè ſcio, vos à veſtris ægrotis liberalius ac longè melius munerari, quàm à vobis ipſos. Hinc enim facilè conijcio rem veſtram ob id ſolum inſtitutam. Proinde cum tantiſper veſter animus reſpiciat eò, ad æs nimirum ac crumenam, non hinc pla-
ne

nè retrahere vos conſilium eſt, quandoquidem fateor, non parum vobis inde frugis acquiri, nempe ex apparatu illo ædium, veſtimentorum, aulæorum tam ambitioſo, pulpitis ita omni codicum genere refertis, ac lingua denique tam feliciter eloquente. Veruntamen hinc accidit, vt minus mirer, lenones, carnifices, profugos, ac omnium rerum deploratos apoſtatas, aduocatos, & quicquid tandem eius eſt generis, quod præ ſegnicie victum vltra quærere nequit, in veſtrum ſe conferre ſodalicium, quum vtrorumque ratio, tam veſtra quâm illorum, ita pulchrè conueniat, vt fermè ſit eadem. Eloquar hoc ingenuè, magis ex republica fore, medicos huiuſmodi è medio tolli, quàm ſic impunè ferre, cum conſeruato vno atque altero, ſexcentos ex diuerſo perdant. Quàm proſperè eius farinæ fex commiſta eſt, vt Arabes, Græci, Chaldæi ac Latini quoque tam pulchrè conueniant. ò quàm aures mihi tinnient, ſimulac hæc mea ſcripta pellecturi ſunt. Poteratis vel purpuram potius, quâm eiuſcemodi

viles contexiſſe pannos, ac ita cento-
nes oſtentare, tametſi ne ſic qui-
dem alicuius momenti fu-
turi.

F I N I S.

INDEX

INDEX SVMMARIVS SEPTEM LIBRORVM DE GRADIbus &c. ex quo idea generalis huius uoluminis percipi poteſt.

LIBRI PRIMI CAPITA.

DVas tantum eſſe complexiones calidam & frigidam 1
Error quatuor συζυγιῶν vnde 2
Quæ requirantur ad perfectam cognitionem doctrinę de Gradibus 3
Quę primi 2. 3 & 4 gradus ſint 4
Subdiuiſio graduum per puncta 5
Cognitio gradus calidorum 6
Frigidorum 7
Caliditatis & frigiditatis cognitio ex colore 8
Ex alijs adhærentibus 9
De rebus quæ ſimul calidæ & frigidæ ſunt. 10

Libri ſecundi capita.

De accidenti innato & elementali 1
Separatio horum 2
Quomodo fiat relolleum & cherio rei 3
De ægritudinibus relolleaceis & cherioneis 4
Quare res calidæ & frigidæ non videantur ſæpe eſſe quod ſunt 5

De natura rerum relolleacea & cherionia 6
Tabula graduum inanimatorum calidorum 7
Frigidorum 8
Senſitiuorum cal. & frig. tabula 9
De ijs quæ gradum mutant. 10

Libri tertij capita.

Deſcriptio quintæ eſſentiæ 1
Gradus eſſentiæ quales 2
Reprehenſio aliorum, & quomodo curet quintum eſſe 3
Tabula graduum valetudinis in rebus 4
De falſa ratione purgandi 5
De gradibus laxatiuorum 6
Tabula graduum in laxatiuis 7
Tabula graduum rerum incarnantium & conſolidantium 8
De gradibus rerum venenatarum 9
Tabula graduum in ſpagyricis. 10

Libri quarti capita.

Septem eſſe genera morborum, ſic & calorum & frigiditatum 1
Congruentia herbarum, planetarum & membrorum 2
Cognitio congruentiæ rerum planetarum, & membrorum 3
Cognitio eiuſdem ex tranſmutationibus actiuis rerum 4
Diſpoſitio tabularis rerum terrearum iuxta congruentiam prædictam 5

Aerearum

Aerearum 6 aquearum 7 ignearum. 8

De compoſitione receptorum.

De quadruplicibus receptis 9
Regula generalis receptorum, de præcipuis generibus ſumendorum 10
De pondere ſumendorum. 11

Libri quinti capita.

De gradu morbi, pondere, doſi, & opportunitate medici 1
Compoſitio laxatiuorum 2
Exempla laxatiuorum vomitiuorum 3
De curatiuis 4
Exemplum de caduco, paralyſi, contractura & de experientia conſulenda 5
Compoſitio incarnatiuorum 6
De receptis contra apoſtemata 7
Contra æſtiomena. 8

Libri ſexti capita.

De doſibus receptorum.

Quæ in doſi conſideranda 1
De punctis morbi & medicinæ in doſi reſpiciendis 2
Vnde puncta cognoſcantur 3
Doſis putrefactorum & ſuperfluorum, & de laxatione 4
Doſis cheroniorum & relollinorum 5
Doſis arcanorum, & de veneno adiuncto retundendo 6
De triplici doſi ſpagyricorum 7

De doſi fixorum, calcinatorum, oleorum, aquarum &c. 8
Quomodo fiat verus medicus. 9

Libri ſeptimi capita.

De arcano vniuerſali, contra omnes ſpecies alicuius morbi 1
Ex quibus conſtituendum ſit 2
Quare non ſemper iuuent quę ſępe iuuant, deque duplici medico 3
Conſolidatiuum vniuerſale faciendum, ſic laxatiuum, & quidem ex ſimplicibus pręſtantioribus 4
Purgatio quid debeat ſpectare, & diſperſas virtutes componendas 5
Compoſitum ex quatuor compoſitis generalibus faciendum 6
Quomodo naturę gratum fiat remedium. 7
De vniuerſali conſolidatiuo tartaro, cheiri & de ſuis magnalibus 8
Quando mercurius, quando ſal, quando ſulphur ſimplicium accipiatur, de obſcuritate doctrinę, & inſectatione aduerſariorum. 9

ERRATA NOTABILIA.

b tertio facie b lege Miſneris
pagina 5 Hac .n. ſola

27	*adde poſt 7 uerſum (Caput nonum)*
51	*renum*
56	*roris*
62	*pondere*
68	*phyſicam*
78	*doſium*
82	*doſin*
91	*Iliaſtes*
125	*purgaret*
131	*calx*
133	*libri quinti*
ibid.	*dribkœrner*
152	*uobis*
154	*uiuum*
174	*inepti*

VOCABVLA NOVA
PARTIM IN MARGINE
partim in ſcholijs explicata.

Iliaſtes Archeus pag.18.91.115
Ares. 3.15.18 Matrix rerum. 115
Cherio 18.115
Relollium & eius ſpecies 115. item.15
Ilech 115.132.129.122
Anthos 5.107.119
Lapis phyſicus, aurum potabile, tinctu ra, elixir fol.119
Thereniabin 122.130
Ideſtrum, talk atramentum prope colo, nebulgea, calena, realgar, electua rium, rob, lapis lazuli, gluten, balſa mus, reſina fol.122
Spagyrus 123.128
Magale 126
Braſſatella 128
Tyrus 128
Cichorea 129
Nuba, zibetta 130.132
Lunaria vel cerebella 131
Vſnea, tubcheleph, ſcirona, hallereon 132
Arles 26.133.48

Oleum

Oleum cum corpore,rubedo de nigro,
ametiſtes,marcaſita,harmel 133
Laruſcus 135
Guaiacum lignum,conſolida regis, 136
Alcali de abſynthio, boxus,viſcus 137
Syphita 136.86
Aeſchpharam 5
Flos cheiri 6
Rabebeia 9
Quinta eſſentia 33
Phœnix 33
Gelutta 35
Locuſta 40.68
Noſtoch, arcanum,citrineus 58
Narcotica 60
Ciclamen 67
Reſibola 68
Nectar 69
Eſtiomena 74
Aniadus 76
ſpermiola 77
Viſcaleus 86
Ephilatera,Karena 88
Toruſcula pini, Lera 90
Maſorea 69
Taphneus 91
Ceruicola. 57

LITERÆ NVMERALES SEQVENTIS DIſtichi oſtendunt annum quo primum ſcriptus eſt liber iſte.

Hanc apotheeam quo fecit Theophraſtus in anno.

Per literas Latias verſibus hiſce patet.

M. G. V. M. M.
faciebat.

BASILEÆ,

PER PETRVM PERNAM,

1568.